

Riksdagens protokoll

2006/07:108

Onsdagen den 16 maj

Kl. 09.00 – 15.24

16.00 – 16.14

Protokoll
2006/07:108

1 § Justering av protokoll

Justerades protokollet för den 10 maj.

2 § Meddelande om allmän debattimme

Tredje vice talmannen meddelade att allmän debattimme skulle äga rum *onsdagen den 23 maj efter voteringen kl. 9.00.*

Meddelandet hade delats ut till kammarens ledamöter.

3 § Meddelande om inlämning av interpellationer

Tredje vice talmannen meddelade att talmannen hade fastställt att sista dag för inlämnande av interpellationer för besvarande före sommaruppehållet skulle vara *tisdagen den 29 maj kl. 16.30.*

Meddelandet hade delats ut till kammarens ledamöter.

4 § Anmälan om fördröjda svar på interpellationer

Till riksdagen hade inkommit följande skrivelser:

Interpellation 2006/07:517

Till riksdagen

Interpellation 2006/07:517 Fastighetsskatten och Norrland

av Raimo Pärssinen (s)

Interpellationen kommer att besvaras tisdagen den 29 maj 2007.

Skälet till dröjsmålet är andra åtaganden som inte har gått att ändra på.

Stockholm den 14 maj 2007

Finansdepartementet

Anders Borg (m)

Enligt uppdrag

Lilian Wiklund

Expeditions- och rättschef

Till riksdagen

Interpellation 2006/07:520 Beskattning av svenska pensioner
av Raimo Pärssinen (s)

Interpellationen kommer att besvaras tisdagen den 29 maj 2007.

Skälet till dröjsmålet är andra åtaganden som inte har gått att ändra
på.

Stockholm den 14 maj 2007

Finansdepartementet

Anders Borg (m)

Enligt uppdrag

Lilian Wiklund

Expeditions- och rättschef

5 § Anmälan om inkommen faktapromemoria om förslag från Europeiska kommissionen

Tredje vice talmannen anmälde att följande faktapromemoria om förslag från Europeiska kommissionen inkommit och överlämnats till utskott:

2006/07:FPM79 EU:s uppförandekod för arbetsfördelning på området
utvecklingspolitik *KOM(2007)72* till utrikesutskottet

6 § Hänvisning av ärende till utskott

Föredrogs och hänvisades

Redogörelse

2006/07:RRS20 till finansutskottet

7 § Riksrevisionens årsredovisning för 2006

Föredrogs

finansutskottets betänkande 2006/07:FiU18

Riksrevisionens årsredovisning för 2006 (redog. 2006/07:RRS10).

Tredje vice talmannen konstaterade att ingen talare var anmäld.

(Beslut fattades under 14 §.)

Föredrogs
skatteutskottets betänkande 2006/07:SkU20
Folkbokföring av statsministerns familj.

Tredje vice talmannen konstaterade att ingen talare var anmäld.
(Beslut fattades under 14 §.)

9 § Vissa frågor om trafikförsäkring och rättsskyddsförsäkring

Föredrogs
civilutskottets betänkande 2006/07:CU25
Vissa frågor om trafikförsäkring och rättsskyddsförsäkring (prop.
2006/07:50).

Tredje vice talmannen konstaterade att ingen talare var anmäld.
(Beslut fattades under 14 §.)

10 § Havsmiljöpolitik

Havsmiljöpolitik

Föredrogs
miljö- och jordbruksutskottets betänkande 2006/07:MJU11
Havsmiljöpolitik.

Anf. 1 JAN-OLOF LARSSON (s):

Fru talman! Haven runt de svenska kusterna har under de senaste årtiondena kraftigt försämrats. Övergödning från jordbruket, avlopp, land- och sjötrafik samt giftiga utsläpp har påverkat ekosystemens förmåga att överleva. Tidvis är en tredjedel av Östersjöns bottenyta i det närmaste död.

Enligt Miljövårdsberedningens strategi för hav och kust 2005 är risken stor för att Östersjöns ekosystem har bytt jämviktsläge. Det tidigare näringsfattiga havet kan ha fastnat i ett övergött tillstånd, med allt större ytor av syrefritt och fosforrikt bottenvatten.

Att lösa havsmiljöns problem är en av de viktigaste uppgifterna för den svenska miljöpolitiken. Den socialdemokratiska regeringen gav frågorna hög politisk prioritet.

Man tillsatte år 2002 en havsmiljökommission med uppdrag att sammanfatta kunskaperna om havets tillstånd. Kommissionens rapport låg sedan till grund för den havsmiljöstrategi som kom 2005.

Naturvårdsverket presenterade på regeringens uppdrag en nationell aktionsplan för havsmiljön våren 2006, och ett permanent samordningsråd tillsattes bestående av 16 myndigheter med ansvar för havsmiljön – Jordbruksverket, Fiskeriverket, Kustbevakningen, Sjöfartsverket etcetera.

Ett havsmiljöråd upprättades med en bred sammansättning av yrkesfiskare och sportfiskare samt representanter för kustkommuner, sjöfart och miljöorganisationer. Det ökade behovet av forskning uppmärksammades, och regeringen planerade för ett internationellt forsknings- och havsmiljöinstitut.

Det gemensamma arbetet runt Östersjön förstärktes. Regeringen drev frågan om att göra Östersjön till ett pilotområde för EU:s marina strategi, och en särskild arbetsgrupp tillsattes på svenskt initiativ för att effektivisera arbetet inom Helsingforskommissionen, Helcom, aktionsplanen för Östersjön. Planen ska presenteras nu i höst.

Strategierna fanns klara, och arbetet var på gång. Men det dröjde länge innan några initiativ togs av den nya politiska ledningen i Miljödepartementet. Departementets webbplats är ett bra exempel på denna inaktivitet. För bara någon vecka sedan fanns endast den tidigare regeringens havsmiljöstrategi presenterad där. Först efter ett drygt halvår förklarade miljöministern att det var dags för ett trendbrott, att regeringen nu skulle prioritera havsmiljön och höja ambitionen.

Från socialdemokratisk sida vill vi med detta markera att vi ställer oss bakom ett fortsatt angeläget räddningsarbete för Östersjön. Det behövs i realiteten inga partipolitiska utspel om trendbrott. Det räcker med en kontinuerlig, och helst ökande, aktivitet vad gäller havsmiljöarbetet.

Vi menar att regeringen gärna kan fortsätta att kartlägga källorna till havens miljöproblem så länge det sker samtidigt som åtgärder vidtas mot de avlopp vi redan känner till.

Havsmiljökommissionens rapport för fyra år sedan var grundlig. Vi vet tillräckligt för att agera.

Vi menar att regeringen gärna kan testa nya ekologiska ingenjörskonster med förhoppning om snabba resultat så länge man samtidigt angriper de fundamentala orsakerna till övergödningen: jordbrukets näringsläckage och trafikens utsläpp. Här är det också viktigt att säkerställa att åtgärderna ger rätt effekt.

Vi ställer oss självklart bakom det ursprungliga socialdemokratiska förslaget om fosfatförbud i tvättmedel men undrar varför det begränsas till tvättmedel för enskilt bruk. Vi gläder oss åt ett ännu tätare samarbete med Östersjöländerna inom EU. Det ligger helt i linje med de initiativ som den tidigare regeringen tog.

Vi är positiva till den tänkta utvecklingen av handel med utsläppsrätter för fosfor och kväve och även för kväve- och svaveloxider inom sjöfarten.

Regeringens havsmiljöstatsning är i stora stycken en fortsättning av den tidigare socialdemokratiska politiken. Men finansieringen måste ändras. Att ta från ett viktigt miljöpolitiskt område, skogen, och ge till ett annat, havet, kan vi inte kalla satsning.

Fru talman! Under den gångna mandatperioden har de fyra högerpartierna med en drucken papegojas envishet hävdats att inget görs åt havsmiljöarbetet. Inga av de förslag som Havsmiljökommissionen lade fram anammats, påstod den dåvarande oppositionen.

Den socialdemokratiska regeringen, som lyckades få Östersjön klassad som ett särskilt känsligt havsområde, fyllde inte detta med några åtgärder, påstod de – detta trots att de var och är mycket medvetna om att vi socialdemokrater exempelvis fått igenom ett nytt ruttsystem och tra-

fiksepareringar för att undvika förödande kollisioner i en allt tätare trafik av oljetankrar. Den djupgående sjötrafiken rekommenderas också att undvika två speciella områden som är särskilt känsliga för miljön: Hoburgs bankar och Norra Midsjöbanken.

Klagomålen omfattade allt, och hade bara högerpartierna fått bestämma skulle vi sossar bli varse att åtgärder skulle beslutas.

Ja, kamrater, nu har det gått ett riksdagsår, en fjärdedel av mandatperioden, och vad blev det av alla löften som levererades under förra perioden?

Ja, man har flyttat ett antal miljoner från kontot för biologisk mångfald till ett konto som benämns havsmiljö – inte en ny krona till miljö-satsningar.

Av de gamla 40 miljoner kronor som skulle satsas i år drar man in 15 miljoner kronor på västkusten. Alltså återstår 25 miljoner av de 40.

De fyra högerpartierna är helt fixerade vid Östersjön och lämnar Västerhavet åt sitt öde och böndernas välvilja.

Det planerade ministermöte som drogs i gång av den socialdemokratiska miljöministern och som skulle hållas på Gotland gjorde regeringen till ett tjänstemannamöte. I stället för att få en ministerförankring, där man diskuterar åtgärder mot övergödning, gjorde man allt för att undvika beslut i frågan.

När det gäller att fylla PSSA-klassningen av Östersjön med innehåll har det inte kommit ut någonting.

Alla dessa borgerliga förslag som låg 14 dagar efter att den socialdemokratiska regeringen fått igenom PSSA-klassningen – dessa förslag har vi inte sett skymten av.

Det är konstigt att ni hade så mycket lättare att komma med förslag till åtgärder när ni var i opposition. Man kan undra om ni blev av med alla papper och datorer vid flytten till Rosenbad. Om ni har svårt att hitta dem råder jag er att gå in och titta i riksdagens arkiv. Där finns alla era förslag.

Nog med utredning, nu krävs handling, sade Sven-Gunnar från talarstolen. Han uttryckte även detta i kd:s reservation angående havsmiljöskrivelsen. Dito, skulle jag vilja säga.

Om Sven-Gunnar bemödar sig med att läsa sin egen reservation kommer han att bli förundrad. Reservationen är full med förslag, både möjliga och omöjliga förslag som troligen har gått in i dimman vid Doggers bank. Jag får säga, Sven-Gunnar, att ni har en osedvanligt lång startsträcka. Är detta vad ni menar med handling så förstår jag att ni är nere under 3 procent i väljarstöd.

Och vart tog alla förslag från Folkpartiet vägen? Gick de också samma väg som väljarstödet?

Oljeberedskapen var en stor fråga under förra mandatperioden. Vad blir det av detta nu när ni bestämmer? Vilken beredskap ska ni ha vid en eventuell oljeolycka i Östersjön? Och vem vill ha era nödhamnar när vi vet att ni förespråkar ett kommunalt ekonomiskt ansvar för allt skräp, inklusive olja, som driver i land.

Kraftfulla nationella insatser är en förutsättning för ett lyckat internationellt agerande. Båda måste till. Ja, så uttryckte sig Sverker Thorén, Gröna liberaler, Folkpartiet, för ett år sedan. Han är nog jätteglad att han slipper stå för detta tomma dokument och era tomma löften.

Fru talman! Ett av de få förslag som förts fram är förslaget att förbjuda fosfater i tvättmedel, vilket vi är tacksamma för. Men vi förstår inte varför det bara gäller enskilt bruk.

Det förslag som vi gick till val på var att förbjuda fosfater i samtliga tvätt- och diskmedel, alltså även för industriellt bruk. Vi gjorde ingen åtskillnad så som högerregeringen möjligtvis föreslår nu. Förslaget som vi gick till val på har den här regeringen hårdnackat motsatt sig med motiveringen att det inte skulle ha någon större betydelse för miljön om bara Sverige vidtog denna åtgärd. Skulle ett förbud införas skulle det ske gemensamt i EU.

Nu har man helt plötsligt kommit till en annan insikt. Nu gör det plötsligt nytta, inte att man går före, för det gör man inte – andra länder inom EU har redan vidtagit denna åtgärd – men nu är det så att om vi minskar våra utsläpp är det bra för miljön. Men jag förstår inte varför man bara ska införa ett förbud mot fosfater för privatpersoner och endast i tvättmedel.

Nu ska jag inte skälla på regeringen för att de delvis gör som vi har föreslagit – det är ju bra att de gör något. Hoppas bara att ni stöder reservationen så att inte era kompisar i Rosenbad ändrar sig igen.

De fyra högerpartierna brukar i alla debatter framföra att de har fått mandat av väljarna i valet att genomdriva sin politik utan att lyssna på någon annan. De vann ju valet med hela 1,7 procent! Detta argument använder ni när ni skär ned för de arbetslösa, när ni lägger ned arbetsmiljöforskningen, när ni sänker skatten för dem med de högsta inkomsterna och största förmögenheterna och när ni lägger ned Ekobrottsmyndigheten.

När det gäller åtgärder för havsmiljön kan jag garantera att ni har större marginal än 1,7 procent. Och det är mycket liten risk att ni skulle tappa än mer i väljarstöd om ni äntligen skulle satsa på att rädda havsmiljön, så våga komma med förslag innan det hela går över styr!

Högerpartier, vi behöver minska utsläppen från jordbruket. Det ska kosta att använda handelsgödsel. Vi måste se var vi kan ha djurhållning med tanke på läckagekänsliga områden. Vi behöver åtgärder som minskar kväveutsläppen från diesebilarna. Vi måste ställa krav på minskade avgasutsläpp från fartygen. Och, som Folkpartiet sade i opposition, kraftfulla nationella insatser är en förutsättning för ett lyckat internationellt agerande.

Fru talman! Jag yrkar bifall till reservation 1 och står bakom våra övriga reservationer.

I detta anförande instämde Catharina Bråkenhielm (s).

Anf. 2 WIWI-ANNE JOHANSSON (v):

Fru talman! Det är som om havet har fått feber. Så sade en invånare i Alaska i ett tv-program om klimatförändringarna nyligen om klimatförändringarnas effekt på havet utanför Alaska. Många fiskar är sjuka, havet blommar av alger och Alaskas invånare får det allt svårare att livnära sig på havet. Hans liknelse att det är som om havet har fått feber fastnade. Det är ju som om hela jorden har fått feber.

Ett av de synliga bevisen på att klimatet och därmed haven inte mår bra får vi varenda sommar när Östersjön förvandlas till en grön och trög-

flytande sörja. Det är ett bevis på feber och ohälsa. Västerhavet har också mått bättre förr. I både Östersjön och Västerhavet ökar antalet syrefattiga bottenar.

Genom utsläpp av gifter från sopförbränning och deponier från jordbruk och avlopp kommer kväve och fosfor. Sjöfartens utsläpp av kväve i havet ökar också. Fossila bränslen som bensin och diesel hamnar också till slut i havet. 25 procent av kvävetillförseln i Östersjön kommer från trafiken. Allt hänger ihop.

Kort sagt: Haven är i kris. Och värst är det för Östersjön som, trots att det är världens näst största hav med bräckt vatten, mest liknar en insjö. Medeldjupet är bara 56 meter, att jämföras med Medelhavets medeldjup som är ca 2 000 meter. Det betyder en betydligt sämre omsättning av vatten och syre. Och, som sagt, sämst mår Östersjön. För Östersjöns skull måste det till en livräddande aktion, och det genast, för Östersjön håller faktiskt på att dö. Vi måste livrädda Östersjön.

Därför har Vänsterpartiet föreslagit att det ska inrättas en helt ny budgetpost bara för havspolitik för att visa att det är allvar och att det krävs särskilda satsningar och pengar för en god havspolitik.

Vänsterpartiet vill införa ett havsinvesteringsprogram liknande klimatinvesteringsprogrammet Klimp. Syftet är att i Naturvårdsverkets regi vara med och finansiera åtgärder som ger valuta för både pengarna och havsmiljön.

Vi har uppmanat regeringen att titta på våra förslag på miljöområdet om det var så att regeringen led av idétorka. Några idéer har regeringen dess bättre lanserat.

I vårpropositionen skriver regeringen att hotet mot vår havsmiljö är en viktig utmaning. Regeringen kommer därför att presentera ett paket av åtgärder som syftar till att förbättra havsmiljön. Det låter ju fint och väldigt bra. Regeringen har också tyckt att Vänsterpartiets förslag om att syresätta de många döda bottenarna i havet är något att gå vidare med.

Men det är klart att det kostar pengar att rädda havet. Och var finns pengarna? Svaret är att pengarna till regeringens satsning på havet finns i skogen. 40 miljoner vill regeringen satsa på havet. 38 miljoner av dessa miljoner tas från åtgärder för biologisk mångfald. Det är ju knappt att man tror att det är på riktigt, men tyvärr verkar det vara så illa. Det är som om inte skogen, havet, luften och allt hänger ihop. Det är lätt att känna sig febrig och yr när man möter regeringens miljöpolitik.

Pengar för att rädda havet tas från skogen, som behöver varenda krona för att skyddsvärd skogsmark ska kunna undantas från skogsbruk. Ytterligare 350 000 hektar utöver miljömålet behöver skyddas, enligt Skogsstyrelsen. Det är bra för havet, det är bra för skogen och det är bra för klimatet. Men är det bra för miljön att rädda havet med pengar från skogen? Nej, det är självklart inte bra för miljön.

Regeringen talar om att ta bort skatt på förbränning och avfall. Hur bra är det för miljön?

Trängselavgifterna i Stockholm ska inte användas till att förbättra kollektivtrafiken utan för att bygga vägar och stimulera bilåkandet. Är det bra för miljön?

Regeringens miljöpolitik, vare sig den handlar om havet, skogen eller luften, övertygar inte. Det vore önskvärt om regeringen kunde tänka två miljötankar samtidigt. Kan de borgerliga ledamöterna i utskottet göra

det? Tänk att det går att satsa på havet och på biologisk mångfald samtidigt!

Vänsterpartiet vill satsa 1 miljard på havet de kommande tre åren. Regeringen vill satsa mindre än hälften och tar, som sagt, pengarna från skogen och från biologisk mångfald, samtidigt som man har avskaffat förmögenhetsskatten och fastighetsskatten för de rika. Det finns pengar. Använd dem till miljön!

Vänsterpartiet satsar på en långsiktigt hållbar förvaltning av havet som går tvärsigenom olika förvaltningar, där både fisk och fiskefrågor hanteras tillsammans med allt annat som rör havet och dess miljö. Därför vill vi se en ny regional förvaltning av Östersjön och Kattegatt som ett pilotprojekt.

Det utvecklas intressanta metoder i Lysekil på västkusten. Med hjälp av musselodlingar ska man lyfta näringsämnen ur havet. Det är en av flera intressanta metoder som man nog bör följa upp och utvärdera.

Bättre kväverening i reningsverk och enskilda avlopp är andra områden att arbeta med. Vi välkomnar i likhet med Socialdemokraterna att man inte ska få använda fosfor i tvättmedel, men det borde inte begränsas till enskilda hushåll.

Vänsterpartiet har en massa förslag, men vi vill inte ta pengarna från ett miljöområde till ett annat. Men det är som det är med en borgerlig regering. Man tar från de fattiga och ger till de rika. I Vänsterpartiet vill vi ta från de rika och ge till de fattiga – den fattiga och utarmade miljön.

Fru talman! Jag står givetvis bakom samtliga av våra reservationer i miljöutskottets betänkande MJU11, men för tids vinnande yrkar jag bifall till reservation 2 och 10 och väntar ivrigt på de borgerliga utskottsledamöternas nya förslag som de kanske kommer med här.

Anf. 3 TINA EHN (mp):

Fru talman! Jag ställer mig bakom alla Miljöpartiets reservationer, men för tids vinning yrkar jag bifall till reservation nr 10. Kristdemokraternas motion om fosfater i tvättmedel är också en mycket bra motion som vi i oppositionen ställer oss bakom.

Våra hav är kraftigt påverkade av decenniernas utsläpp av gifter och näringsämnen från både land och luft. Dessutom riskerar ett alltför stort uttag av fisk att förändra ekosystemen. Forskningen ser i dag tendenser till att helt andra arter än tidigare kommer att dominera. Spigg ersätter rödspotteyngel på västkusten, och skarpsill ersätter torsk i Östersjön. Fintrådiga alger fyller badvikarna, och blågrönalger ersätter kiselalger i planktonblomningarna.

Omfattningen av skador orsakade av ett för högt fisketryck, gift- och oljeutsläpp samt övergödning är inte fullständigt kända. Det kan konstateras att produktionen av ekosystemets varor och tjänster har försämrats och fortsätter att försämrats på ett dramatiskt sätt. Framtida klimatförändringar kan dessutom komma att påverka förutsättningarna för fungerande ekosystem ytterligare.

Det verkar som om hoten mot Östersjön och Västerhavet består. Många insatser har ändå gjorts genom åren, och det är viktigt att nämna att om vi inte hade infört förbud och begränsningar mot användningen av PCB och DDT i början av 70-talet så hade vi kanske inte haft havsörn och gråsäl i dag. I årtionden rådde badförbud längs Estlands, Lettlands

och Litauens kuster, men genom ett stort antal åtgärder är de i dag badkuster igen.

Exporten av bland annat olja, som dessutom har ökat, innebär ökade fartygstransporter på haven. Om fartygen inte lever upp till bestämda krav så finns det risk för olyckor med oljeutsläpp. Även illegala utsläpp är mycket allvarliga och kan förekomma när fartygen rengör sina tankar och maskiner.

Mängden bottenlevande fisk har minskat drastiskt. För många bottenlevande fiskarter var mängden lekmogen fisk i slutet av 90-talet endast en tiondel av vad den var i början av 70-talet. För vissa bestånd har minskningen varit ännu mer drastisk. Kraftiga minskningar riskerar att leda till dramatiska ekosystemförändringar, så kallade flippar, som kan omöjliggöra en återhämtning av fiskbestånd. Är de hotade bestånden dessutom genetiskt unika riskerar de att aldrig någonsin ersättas om de försvinner.

Viss fisk, ofta av den fetare sorten, kan innehålla miljögifter, och vissa kostrestriktioner finns.

Mängden gift som används i samhället ökar. I Sverige har en trend med ökad användning av läkemedel rått. Den aktiva substansen i de läkemedel som används i Sverige har någonstans jämförts med användningen av bekämpningsmedel. En stor del av resterna av dessa aktiva substanser spolats ned i hushållens och sjukhusens avlopp och når haven via de kommunala reningsverken.

Havet ägs av alla och ingen samtidigt. Det är många som hävdar rätten till havets resurser, men inte lika många tar yttersta ansvaret för havet. Det finns en hel del förslag på åtgärder, och det finns ett stort engagemang från många håll, men genomförandet fastnar för ofta på vägen. Självklart behövs det goda överenskommelser mellan länder och ett utbyte av kunskap, och det ska vi absolut använda det internationella arbetet till, men vi ska våga stå upp för de akuta värdena.

Vi har hört att alliansregeringen ska satsa ½ miljard på att rena vår havsmiljö och på nya satsningar på havet. Det är bra att man satsar på havet, men samtidigt är det obegripligt att man tänker ta en del av dessa satsningar från ett annat område som också behöver satsas på, nämligen den biologiska mångfalden.

Om jag har uppfattat budskapet från alliansregeringen rätt så handlar det om försök med syresättning av syrefattiga bottenar, satellitövervakning med kartläggning och en utvärdering av samhällsekonomiska konsekvenser av miljöförstörelsen i haven. Det ska ske en intensifiering av Östersjösamarbetet, och utfiskning av skarpsill i vissa begränsade områden ska testas. Det nämns att man ska återskapa marina vandringsvägar, men det är svårt att hitta prislappen på det och alltså vilka pengar man har i åtanke. Hur rimmar det med att bevilja elcertifikat för ny småskalig vattenkraft?

Alla partier i riksdagen verkar finna att ett arbete för förbud mot fosfater i tvättmedel är en viktig åtgärd. Mer tveksamt känns det att handla med utsläpp av fosfor och kväve som ibland omnämns. Men det kanske blir bra.

Problemet med övergödningen i havet behöver vi lösa på land innan det kommer till havet. Och det är alltid trevligare att arbeta förebyggande.

Vi har haft en struktur i samhället som fullt ut har styrts av de ekonomiska vinsterna. Inom jordbruket har man balanserat och kalkylerat hur man genom exakta insatser av gödsel kunnat få maximala avkastningar. Till sin hjälp för att bruka jordarna har man använt utdikning av vattensjuka marker. Stora områden av våtmarker, små vattensamlingar, dammar och öppna krokiga diken har täckdikats bort eller rätats ut för att vattenflödena snabbt ska försvinna och för att marken ska bära traktorer i vårbruket. Maskinerna har samtidigt blivit större och tyngre och kräver dessa säkra torra marker.

Jag anser att vi måste tänka om och att det är flödet till havet och de mänskliga aktiviteterna som många gånger är totalt förödande. Näringsämnena ska inte rinna ut i havet, och det är där det kretsloppsanpassade jordbruket kommer in. Inom det ekologiska jordbruket finns många fördelar och garantier för ett resurssnålt tänkande. Det är därför som vi måste använda gödsel på ett spridningsområde som motsvarar djurantal. Det är också därför som vi måste utveckla möjligheten till separation av avfall, även det humana avfallet, genom separationslösningar. Det är därför som vi måste återställa våtmarker som fångar upp kväve och andra näringsämnen, och det är därför som vi i Miljöpartiet ständigt och om och om igen talar om att sluta kretsloppen i samhället.

Det är av stor vikt att i samband med samhällsplaneringar ta ansvar för alla dessa frågor. Hur får vi tillbaka flödena på rätt plats i ett samhälle där fler och fler bor koncentrerat i städer?

Det finns fördelar. Man behöver inte vara förespråkare för det ena eller det andra, och man måste inte hålla på landet eller staden. Men man måste bygga hållbara system, se möjligheterna och förstå hur man kan knyta ihop kretsloppen. Satsningar på biogas i stort och smått är en sådan positiv lösning. Minskade transporter är också en, och den är självklar. Att äta närodlat är oftast positivt, och man bör använda musslor och se musselodling som en positiv resurs. Det är ett mycket intressant projekt som pågår i Lysekil. I dag skördar man oerhört många musslor där och exporterar dem direkt till Holland. Vi behöver förädla dem här i Sverige också.

Det behövs fler konkreta åtgärder än de som alliansregeringen har slagit på trumman för. Det behövs kreativa lösningar som är fullt genomförbara. Många av dessa lösningar är nära människors vardag, och man kan själv se hur ens liv påverkar omgivningen. Det är stora överenskomelser av mäktiga människor som ska till, men även det vardagsnära livet ska kännas rätt.

Anf. 4 SOFIA ARKELSTEN (m):

Fru talman! Jag börjar med att yrka bifall till förslaget i betänkandet.

Havsmiljö är ett spännande ämne. Nu behandlar vi 5 motioner med 23 yrkanden som handlar om just havsmiljö. Ämnet är ju större än så och debatten har handlat om mer än det som man har motionerat om.

Som en av reservationerna säger är en ren och levande havsmiljö ett mål i sig självt. Vi behöver göra mycket för att slå vakt om alla våra hav, inte bara göra mer för att rädda Östersjön. Sverige har länge arbetat med just havsmiljöfrågorna.

En motion handlar om utvecklingen av Östersjöns miljöarbete. Regeringen har varit väldigt tydlig med att havsmiljön är en av de mest prioriterade miljöfrågorna. Vi lägger stor kraft på att både Östersjön och Västerhavet ska vara levande hav. Vi bygger vidare på det arbete med havsmiljöstrategin som presenterades i den gamla Perssonregeringen, men vi gör lite annorlunda; vi gör lite mer.

Vi tänker utanför lådan. Vi tar ett bredare grepp. Vi vill göra det tydligt med ansvaret för havsmiljön. Därför pratar vi med varandra när det gäller jordbruk, sjöfart och fiske. Det kommer en stor proposition. Då får vi anledning att prata mycket mer om havsmiljö.

Fru talman! Nyss lade vi som är i regeringsställning grunden för en ny sammanhållen havspolitik. Vi presenterade ett helt paket av åtgärder i vårbudgeten. 40 miljoner avsätts för det arbetet i år. De pengar som går till biologisk mångfald ligger kvar på samma nivå som förra året. Totalt satsar vi 450 miljoner kronor på havsmiljön fram till 2010. Det här är första gången som vi har en egen satsning på havsmiljö. Det är något som jag är väldigt stolt över.

Vad en politiker gör kan ju aldrig mätas i pengar eller i vad vi lägger i budgeten. Det handlar om vad vi gör.

En viktig nyhet och ett nytt sätt att tänka är att vi tar fram den samhällsekonomiska rapporten som visar vad det kostar med miljöförstöringen. Den ger lite olika framtidsbilder. Miljöfrågor är ofta svåra och ganska diffusa. Det här är ett sätt att hjälpa till att tänka nytt.

Rapporten fungerar på samma sätt som Sternrapporten i Storbritannien. I det här arbetet bjuder vår regering in andra regeringar. Det ska vara klart till det svenska ordförandeskapet i EU 2009.

Till det långsiktiga arbete som pågår kommer ett antal handfasta förslag som ger hyfsat snabba miljöförbättringar. Vi har hört något om det i dag. Vi syresätter syrefattiga bottenar. Vi restaurerar havet genom utfiskning av skarpsill i ett avgränsat kustområde. Det kanske låter konstigt att havet blir bättre av att man tar bort en sorts fisk, men det handlar om att minska övergödningen och öka bestånden av torsk och strömming. Det handlar om att se ekosystemet. Vi inför pilotprojekt för att återskapa marina vandringsvägar. Vi jobbar mer med forskning och övervakning.

Vi samarbetar också med andra. Regeringen driver på i EU när det gäller det marina direktivet, fiskeripolitiken och Helcom – sättet att samarbeta om Östersjöns marina miljö. Vi vill utveckla handeln med utsläppsrätter för fosfor och kväve. Det tror jag är otroligt viktigt.

Vi politiker har ett stort ansvar. Det är lätt att fastna i de gamla organisationerna. Ibland får jag en känsla av att riksdagen skulle klara sig ganska bra utan oss politiker. Det är lätt att hamna i de gamla hjulspåren.

Nu har vi ett förändrat ledarskap som gillar samarbete. Det viktigaste är att vi pratar med varandra och inte låter organisationen styra. Vi har ett jättebra exempel på det.

Mötet i Saltsjöbaden för några veckor sedan är faktiskt historiskt. Där satt vår miljöminister Andreas Carlgren och vår jordbruksminister Eskil Erlandsson i samma rum och pratade med varandra. – Jag får applåder från Socialdemokraterna. – De pratade med topp tjänstemän från Östersjöländerna som också jobbar med miljö- och jordbruksfrågor. Det har aldrig hänt förut.

Min vision är att vi ska komma till rätta med det som påverkar våra hav. Det intressanta är att mötet verkligen betonade det fortsatta behovet av att prata med varandra över sektorsgränserna.

Vi i utskottet ser positivt på regeringens inledning av det här arbetet. Vi ser med glädje fram emot de förslag till åtgärder som går utanför sektorerna och utanför vårt lands gränser.

Vi har dessutom stoppat in en viktig bit i betänkandet. Vi vill framhålla värdet av enskilda lantbrukares insatser. Vi brukar säga att idéer spelar roll, men det är människor som gör skillnaden. Vi kan inte lagstifta fram allt. Det bygger mycket på människors engagemang.

Fru talman! Den motion som har flest förslag rör formerna för hur vi förvaltar våra hav. Vänsterpartiet vill ha en mer planmässig hantering. Det tycker jag är ett intressant ordval.

Det pågår ett omfattande arbete. Grönboken från EU när det gäller den gemensamma havspolitikerna är ute på remiss. Naturvårdsverket jobbar med ett pilotprojekt för förvaltning. Det kommer i december i år. Havsmiljöutredningen får tilläggsdirektiv för att utreda hur vi kan göra hela Östersjön, som många av motionerna handlar om, till ett pilotområde under EU:s paraply så att alla berörda länder kan samarbeta på ett smidigt sätt.

I en av motionerna finns det åsikter om vad länsstyrelsen ska göra. Utskottet har kommit fram till att riksdagen har en begränsad makt. Vi kan inte i detalj bestämma vad länsstyrelserna ska göra.

Alla vi som representerar Stockholms stad och Stockholms län har varit inbjudna till mannen med den – förutom talmannen – kanske coolaste titeln, Stockholms landshövding Per Unckel. Han pratade mycket om skärgårdsfrågorna och om hur viktigt det är att ha ett levande hav även i storstadsområden. Jag tror därför att det som efterfrågas i motionerna är uppfyllt.

Anf. 5 JAN-OLOF LARSSON (s) replik:

Fru talman! Det är spännande med havsmiljöfrågor, tyckte Sofia Arkelsten, och att de under det år som gått verkligen har lyckats. De har lyckats sätta två centerpartister i samma rum så att de kan prata med varandra. Det var en oerhörd framgång, förstod jag. Jag blir djupt imponerad.

Det berömda mötet i Saltsjöbaden med tjänstemän var det som den här regeringen nedgraderade. Det var ett initiativ från den socialdemokratiska regeringen. Det skulle hållas ett möte på Gotland mellan jordbruksministrar, fiskeministrar och miljöministrar för att man insåg att vi inte kan diskutera varje segment för sig. Fiske påverkar havsmiljön. Trafiken påverkar havsmiljö, klimat och så vidare. Allt hänger ihop.

Jag blir minst sagt besviken på era aktiviteter. Under fyra år framförde ni hur viktigt det var med snabba åtgärder eftersom Östersjön höll på att kantra miljömässigt.

Vi vet vilka problemen är. Forskarna säger att man inte har en aning om ifall experimentet att blåsa ned lite syre i botten fungerar. Man har ingen aning om ifall det hjälper att fiska upp lite skarpsill. Däremot säger forskarna att vi fiskar upp alldeles för mycket torsk. Vi fiskar upp fyra, fem, sex gånger för mycket, enligt forskarna. Varför är de forskarråden så lite värda i förhållande till annat, frågar jag mig.

Vi vet att det näringsläckage som i dag pågår från jordbruket och från trafiken är källan. Vi måste stoppa tillflödet innan vi blåser ned syre i botten. Man kan ju blåsa ned syre i botten och se om det fungerar. Det kostar säkert oerhört mycket pengar. Östersjön är ganska stor.

Jag undrar vad ni har för åtgärder att komma med som inte ligger i framtiden, eftersom det var så bråttom.

Anf. 6 SOFIA ARKELSTEN (m) replik:

Fru talman! Jag förstår att Jan-Olof Larsson tycker att det är väldigt viktigt och motiverar sin applåd, som säkert kommer att stå med i det fantastiska protokollet, och visar att det inte var vänligt menat. Och det var ju tråkigt.

Jan-Olof Larsson, du säger många saker, men du ställer inte så många frågor. Det kommer att komma en ganska stor havsmiljöproposition. Där kommer en hel del åtgärder att föreslås. Men vi vidtar redan en del åtgärder.

Jag skulle vilja ställa en fråga till Jan-Olof Larsson. Ni hade så mycket tid på er. Varför har ni inte gjort något? Vi levererar, men ni gör ingenting. Ni har inga visioner. Jag har läst Socialdemokraternas reservation, men där finns ingenting. Det är ju sorgligt. Antingen tycker ni som vi, eller också har ni ingenting att komma med.

Anf. 7 JAN-OLOF LARSSON (s) replik:

Fru talman! Om du, Sofia Arkelsten, går in och tittar på Miljödepartementets hemsida så ser du våra visioner där. Där framgår den förra socialdemokratiska regeringens havsmiljöpolitik. Där finns hela dokumentationen.

Sofia Arkelsten säger att vi hade så lång tid på oss. Men nu har ni vunnit valet i en jordskredsseger – med 1,7 procent. Ni har fått mandat av svenska folket att genomföra alla de förslag som ni faktiskt radade upp under den förra mandatperioden. Det var förslag på förslag. Men nu har ni inte kommit med ett enda förslag som ger någon verkan, utan ni ska avvakta och bereda frågan under ett antal år till. Vad ska ni göra med näringsläckaget från jordbruket? Har ni något som helst förslag? Det är ju det stora problemet. Ytterligare ett problem är trafiken. Vad ska ni göra åt dieseltrafiken? Vad har ni för åtgärder? Om ni inte stoppar tillförseln hjälper det inte att blåsa ned luft på havsbottnarna.

Anf. 8 SOFIA ARKELSTEN (m) replik:

Fru talman! Det är viktigt att vi kommer ihåg att det som vi debatterar här är det som står i betänkandet. Det är smärtsamt tydligt att Socialdemokraterna saknar visioner i dessa frågor. Ni har ingenting att säga. Det är väldigt tråkigt.

Jag kan däremot berätta att vi har påbörjat arbetet. Vi sätter i gång. Vi talar med varandra. Vi talar över sektorsgränserna, och vi samarbetar inom EU. Jan-Olof Larsson valde att ta upp torskfrågan. Det är ganska intressant därför att för första gången har Sverige inom EU lyckats få ned torskvoterna. Den gamla socialdemokratiska Perssonregeringen klarade inte det, utan den satte sig och surade vid sidan av och var inte ens med i diskussionerna. Det tycker jag är tråkigt. Jag har stora förhoppningar om

att vi kommer att leverera en alldeles utmärkt miljöpolitik även när det gäller havsmiljöfrågor. Det är otroligt prioriterat av oss.

Anf. 9 CLAES VÄSTERTEG (c):

Fru talman! Vår havsmiljö väcker känslor. Det har vi kunnat märka redan i debatten här. Men den väcker känslor långt utanför denna kammar. Vi seglar i havet, vi badar i havet, vi fiskar i havet och vissa har havet som arbetsplats. Vår kärlek till både Västerhavet och Östersjön delar vi med våra grannländer. Men det är inte bara en kärlek som vi delar utan också den akuta miljösituationen.

Våra hav ger oss stora möjligheter. Fisket och sjöfarten är betydande och avgörande för företagsamheten. Jordbruket och livsmedelsindustrin är beroende av uthålliga havsresurser. Och skärgårdsmiljöerna är oerhört viktiga för de många turistföretag som är aktiva i den skärgård som finns runt våra kuster.

Dessa möjligheter gör också att vi möter tydliga och akuta miljöutmaningar. Vi har läckage av näringsämnen som kväve och fosfor från industri, jordbruk och hushåll. Vi vet att det orsakar algblooming och döda havsbottnar. Torskbestånden har minskat på grund av syrebrist och överfiske. Och långlivade miljögifter som dioxiner och kadmium hotar Östersjöns ekosystem.

Vi är många som under de senaste åren med förskräckelse har följt utvecklingen i Östersjön, vårt sårbara innanhav. Vi har tagit del av larmrapport efter larmrapport. Vi kan konstatera att den ansträngda miljösituationen i Östersjön i mångt och mycket kan liknas vid ett klassiskt problem – de allmänna tillgångarnas tragedi. Övergödning, för hårt fisketryck och utsläpp av miljögifter beror på aktiviteter och handlingar som kanske verkar rationella för enskilda individer eller länder, men sammantaget leder detta till ett kollektivt slöseri med den gemensamma resursen – Östersjön.

Fru talman! Precis som har nämnts av min kollega Sofia Arkelsten är havsmiljön en av de högst prioriterade miljöfrågorna för regeringen. Vi kommer under de närmaste åren att lägga stor kraft på att säkerställa Östersjön och Västerhavet som levande hav.

Jag väljer att upprepa lite grann av det som Sofia Arkelsten var inne på, nämligen att vi nu lägger närmare ½ miljard kronor på satsningar för att rena vår havsmiljö. Det är ett nytt anslag som alltså inte har funnits förut. Det står i ganska bjärt kontrast till vad den förra regeringen gjorde.

Vi behöver vidta åtgärder snabbt, som man har varit inne på här tidigare. Men vi behöver också ökade kunskaper. Vi behöver exempelvis se till att vi får ordentliga kartor över våra havsbottnar. Vi har väldigt fina kartor över hur landskapet ser ut på land. Vi vet exakt hur höga våra berg är, och vi vet hur topografin ser ut. Men om vi tittar på hur landskapet ser ut på havsbottnen vet vi väldigt lite. Vi har väldigt liten koll på hur den exakt ser ut. Det gäller både Västerhavet och Östersjön. Den här satsningen kommer bland annat att leda till att vi ökar kunskapen så att vi sätter in rätt insatser på rätt ställe. Det är oerhört viktigt att vi i vår iver för att förbättra miljön gör rätt saker på rätt ställe, så att vi inte vidtar åtgärder som går i fel riktning.

Jag tror också att Sternrapporten, som sätter fokus på vad detta får för samhällsekonomiska konsekvenser, kommer att vara av stort värde i våra diskussioner med våra grannländer och i vår diskussion med andra länder runt Östersjön just för att kunna tydliggöra varför det är så viktigt att vi tillsammans vidtar åtgärder.

Fru talman! Sverige som land kan göra mycket för att förbättra havsmiljön. Därför var ett viktigt beslut det som nu har fattats om att förbjuda fosfater i tvättmedel. Man kommer också med största säkerhet att gå vidare så att detta förbud även kommer att omfatta diskmedel. Detta togs från första början upp i en motion från Kristdemokraterna här i riksdagen. Och i Almedalen i somras deltog vi i en paneldebatt där alla partier avkrävdes svar. Och alla partier var överens om att vi ska ha ett förbud mot fosfater. Det levererar vi nu från regeringens sida. Sedan måste vi givetvis ta nästa steg i det arbetet och få ett förbud som omfattar alla länder runt Östersjön. Då får vi en verklig effekt.

Jag tänkte avslutningsvis återkomma till att det krävs ett internationellt samarbete runt Östersjön för att vi ska kunna vända utvecklingen. I EU:s arbete med den marina strategin har Sverige drivit på för att kunna gå snabbare fram. EU:s miljöministrar har efter ett svenskt initiativ beslutat att ge möjligheter att skapa pilotområden för förvaltningen av Östersjön. Det är en fråga som vi från alliansens sida drev oerhört hårt under den förra mandatperioden. Detta kommer att innebära att Östersjön kan gå före och att vi kan pröva nya former. Men det krävs också att vi har ekonomiska styrmedel för att vi ska kunna vända utvecklingen i våra havsmiljöer, styrmedel som gör det lönsamt att göra rätt för miljön och lönsamt att bidra till minskad miljöpåverkan. Vi kommer därför från alliansens sida att vara drivande för att hitta ett system som gör det möjligt att ha en handel med utsläppsätter för exempelvis kväve och fosfor just för att vi så att säga ska få ett driv där vi använder ekonomin som ett styrhjälpmedel och där vi också ger möjlighet för dem som ligger längst fram att dra ekonomisk nytta av de styrmedel som vi har. Det behövs en helhetssyn på Östersjön och Västerhavet, en syn som utvecklar haven som resurs och samordnar olika intressen för att bevara ekosystemen. Med de förslag som alliansen har lagt fram i vårbudgeten och de förslag som är aviserade läggs grunden för en ny och sammanhållen havspolitik.

Anf. 10 JAN-OLOF LARSSON (s) replik:

Fru talman! Claes Västerteg yvs över att regeringen satsar ½ miljard på havsmiljön. Den förra regeringen satsade 2 miljarder på havsmiljön. Detta är alltså 25 procent av det som vi satsade, men vi hade det på olika konton. Nu tar man det från biologisk mångfald och för över det till havsmiljön, och så blir det helt plötsligt en jättesatsning. Det är fenomenal matematik.

Claes Västerteg, du kan i alla fall vara stolt som tillhör ett parti som har fått in två ministrar i samma rum som diskuterar med varandra för att nå framgång. Men jag skulle ändå vilja fråga dig om något som ni sade under den förra mandatperioden. Ni hade jättemånga förslag då, förslag som skulle sättas i sjön med en gång därför att detta var så viktigt. Och det är viktigt. Kraftfulla nationella åtgärder är en förutsättning för att vi ska lyckas internationellt. Det sade Folkpartiet, och det höll ni med om.

Vad gör ni nu åt näringsläckaget från jordbruket? Det måste på något vis hejdas även i Sverige. Och vad gör ni åt trafiken på dieselsidan? Det går inte att säga att ni kommer med någonting om ett antal år. Nu har 25 procent av er tid gått åt. Det är, enligt alla undersökningar, inte troligt att ni får mer än den här mandatperioden. Förhoppningsvis är det på det viset.

Tiden är alltså knapp. Det gäller att agera!

Anf. 11 CLAES VÄSTERTEG (c) replik:

Fru talman! Låt mig först beröra det här med hur mycket tid olika regeringar får. Som tur är avgör inte Jan-Olof Larsson det, utan det är väljarna som avgör det 2010. Jag är inte så intresserad av olika opinionsmätningar och träningsmatcher, utan jag är intresserad av vad som händer på valdagen 2010. Jag är helt övertygad om att våra väljare då ger oss stöd igen; det där kan vi alltid diskutera fram och tillbaka här i kammaren.

Efter den här debatten och efter att ha läst betänkandet där motioner från den allmänna motionstiden behandlas kan jag konstatera att det är tämligen blankt från Socialdemokraterna. Det är ju en enskild motion, en motion från en enskild ledamot, med en kläm som ligger till grund för era reservationer. Sedan har ni hakat på andra partier. Jag tycker att det är lite av tomma tunnor skramlar mest.

På samma sätt är det med budgetförslaget. När jag läser er vårmotion ser jag att ni har en annan syn på anslagen till biologisk mångfald – det ska sägas – men i övrigt är det ingen större skillnad, så låt oss komma tillbaka till det.

Det vi gör nu är att vi genomför en del saker från den förra regeringen som vi tycker är bra. Men sedan lägger vi på satsningar med just den halva miljarden. Vi gör satsningar för att få fram fler alternativa drivmedel. Vi gör satsningar för att få fler människor att köpa miljöbil.

Det är steg i den riktningen som det handlar om. Men Jan-Olof, vi kommer att göra mer. Det kommer fler satsningar. Mycket är på gång redan nu. Efter bara åtta månaders regering är det en ganska bjärt kontrast till vad den förra regeringen gjorde.

Anf. 12 JAN-OLOF LARSSON (s) replik:

Fru talman! Att era väljare stöder er även i nästa val tror också jag, men jag tror inte att de blir särskilt många.

Ni säger att ni satsar ½ miljard. Det innebär att ni har dragit ned med 1 ½ miljard jämfört med vad vi satsade. Det är ju det som är konsekvensen här. På ett helt år har ni inte kommit med något enda förslag – detta sagt mot bakgrund av alla de förslag som ni hade under fyra år. Kan du inte presentera någonting i dag? Det är ju *er* politik vi diskuterar.

Vi har under ett antal år bedrivit en politik som ni opponerade mot. Ni hade en förfärlig massa förslag, men inte ett enda förslag har ni presenterat under de här åtta månaderna. Jag tycker att det är lite svagt. Ni borde väl komma med något. Det var ju så bråttom för bara ett eller två år sedan. Då var det jättebråttom att rädda Östersjön som håller på att gå under och som varje sommar är en dypöl. Alltså måste ni väl komma med förslag.

Ett av de stora problemen är näringsläckaget från jordbruket. Men det är kanske för känsligt för den här regeringen att komma med åtgärder på det området.

Prot. 2006/07:108
16 maj

Havsmiljöpolitik

Anf. 13 CLAES VÄSTERTEG (c) replik:

Fru talman! I vårpropositionen lägger vi närmare ½ miljard på satsningar på havsmiljön. Jag vet inte hur Jan-Olof Larsson räknar när han säger att vi har minskat med 1 ½ miljard.

Som jag sade i min förra replik kan jag konstatera att Socialdemokraterna inte har något annat förslag. Ni har förvisso ett annat förslag vad gäller den biologiska mångfalden – det ska jag säga – men i övrigt är det ingen större skillnad.

Vi har lagt fram förslag om ett antal åtgärder för att både rädda havsmiljön och förändra situationen när det gäller utsläppen från trafiken. Exempelvis gäller det att få in fler miljöbilar i systemet. Det kommer att ha betydelse för vår närmiljö. Det kommer att ha betydelse för klimatet. Det kommer att ha betydelse för vår havsmiljö.

Även om det är en upprepning konstaterar jag att det inte finns någon annan politik. Jag ska erkänna, vilket jag också tidigare gjort, att ni gjorde en del bra saker som vi nu för vidare.

Det är lite märkligt att, som Jan-Olof Larsson gör, försöka göra gällande att det har skett en så otrolig förändring under de här månaderna. Vi tar till vara mycket av det som gjordes förra mandatperioden. Men vi kryddar det med extra åtgärder. Vi kryddar det med mer pengar som kommer att bidra till en utveckling som gör att vi får en bättre havsmiljö.

Men kanske framför allt: Vi är också med på banan i EU. Vi är fyra partier som är helt övertygade om att Sverige aktivt ska bidra i EU. Vi har, som Sofia var inne på, gjort det genom att se till att få ned torskfiskekvoterna så att överfisket minskas – en åtgärd som den förra regeringen inte lyckades åstadkomma därför att man hade två stödpartier som inte ville komma fram på EU-nivå.

Anf. 14 WIWI-ANNE JOHANSSON (v) replik:

Fru talman! Vänsterpartiet har en plan för miljön. Men ordet ”plan” är tydligen ett fult ord, vilket jag inte visste. Sofia Arkelsten anmärkte ju på att vi skrivit att vi vill ha en planmässig förvaltning. Claes Västerteg kan nog inte säga att vi inte har en havspolitik och en bra miljöpolitik.

Som jag sagt tidigare är jag väldigt glad över att regeringen nu tar vårt förslag om att göra havet till ett eget ansvarsområde där man tydligt ser hur mycket pengar man vill lägga.

Däremot säger man att man inte tar pengar från den biologiska mångfalden, men det är precis det man gör. 450 miljoner lägger regeringen under de kommande tre åren på detta. Vänsterpartiet har råd att lägga en hel miljard utan att ta från biologisk mångfald. Vi vill inte sänka förmögenhetsskatten eller fastighetsskatten, så på det sättet finns det pengar.

Jag ser fram emot den havsproposition som ni här i dag har sagt att ni snart kommer med. Den kan man se fram emot med både spänning och viss fasa. Om regeringen tänker fortsätta att ta pengar från en miljö till att förbättra en annan miljö blir det ingen förbättring totalt sett. Jag skulle därför vilja veta om regeringen i havsmiljöpropositionen tänker ta mer

pengar från till exempel biologisk mångfald så att skogen ska dö i stället för havet.

Anf. 15 CLAES VÄSTERTEG (c) replik:

Fru talman! Vi kan alltid diskutera det här med anslag och vem som var först. Jag kan konstatera att vi i Centerpartiet i vår budgetmotion hade ett särskilt anslag för Östersjön; det där kan vi hålla på och tugga fram och tillbaka.

Nu har vi ett anslag. Nu lägger vi ½ miljard på att rädda havsmiljön. I och för sig har vi efter den här debatten en debatt om biologisk mångfald. Men jag ska kort ge ett svar. Jag återkommer senare i nästa debatt, så vi får säkert anledning att diskutera detta.

Alla behöver vi se över de åtgärder som vidtas för att nå miljökvalitetsmålet om biologisk mångfald. Enligt alla rapporter kommer vi inte att nå till exempel målet om skyddsvärd skog. Då vore det oansvarigt av oss att bara gå på i samma hjulspår och inte fundera över om vi gör de rätta sakerna för att nå de här miljömålen.

Miljömålen var alla sju partierna överens om när beslut fattades i denna kammare. Därför gör vi nu halvhalt och ser över vad som behöver göras för att vi ska nå miljömålen.

När det gäller nivån för de pengar som vi lägger är det en frysning av 2006 års nivå, alltså samma nivå som den förra regeringens. Att försöka göra gällande att det är en dramatisk förändring, att vi nu dödar skogen, är alltså att ta till stora överdrifter.

Anf. 16 WIWI-ANNE JOHANSSON (v) replik:

Fru talman! Jag påstår inte att regeringen vill döda skogen, utan jag ser bara att man i vårpropositionen tar pengar från biologisk mångfald och skog och för över till havet. Det är väldigt enkelt att se; det är bara att läsa innantill.

Vi ska strax prata om biologisk mångfald. Då får vi kanske anledning att återkomma till frågan. Men det är inte så att man inte vet vad som kan göras för att skydda skyddsvärd skog, och det är inte så att mindre skog behöver skyddas i dag jämfört med hur det var i går.

Häromdagen sade Skogsstyrelsens generaldirektör och forskare att vi behöver satsa mycket mer, att vi behöver satsa på ytterligare 350 000 hektar, utöver miljömålet, för att rädda den biologiska mångfalden och skogen. Det kan väl inte vara så att Claes Västerteg inte tycker att vi ska rädda den skogen?

Anf. 17 CLAES VÄSTERTEG (c) replik:

Fru talman! Jag tror att vi ska börja fundera på hur vi tolkar vad som sägs i massmedierna. Också jag hörde intervjun i måndags med Skogsstyrelsens generaldirektör. Han var väldigt tydlig om att den här utredningen bereds inom Skogsstyrelsen.

Man har inte fattat något beslut om utredningen och kommit fram till något. Vad vi kan konstatera är att de åtgärder som den förra regeringen vidtog genom att köpa in en mängd skog och förstatliga den för att kunna nå miljömålet inte har gett effekt. De gör inte att vi når miljömålet.

Därför vore det oansvarigt av oss att säga: Vi fortsätter som vi har gjort förut. Vi måste titta över vilka åtgärder som kan nå fram. Är det

andra system som gör att vi kan nå miljömålet? Jag tycker att vi ska nå miljömålet om exempelvis skyddsvärd skog. Det har vi varit med att fatta beslut om här i riksdagen.

Det gäller att göra rätt saker så att vi får ut mest biologisk mångfald per satsad krona. Att göra något annat vore mycket oansvarigt.

Prot. 2006/07:108

16 maj

Havsmiljöpolitik

Anf. 18 LARS TYSKLIND (fp):

Fru talman! Jag vill först peka på att vi ska ha tre debatter här i dag. Det är nu först om havsmiljöpolitik, sedan om biologisk mångfald och sist om fiskeripolitik. Debatterna kommer att ha väldigt många beröringspunkter. Efter några timmar här kan nog både Wiwi-Anne Johansson och Vänsterpartiet känna sig lugna över att vi har förmåga att hålla minst en och till och med många tankar om miljön samtidigt i huvudet.

Nu handlar det om havsmiljöpolitiken. Jag vill börja med att yrka bifall till utskottets förslag i betänkandet i dess helhet och avslag på samtliga reservationer. Många av frågeställningarna har tagits upp av mina allianskolleger, Sofia Arkelsten och Claes Västerteg. Jag kommer i viss mån att upprepa en del saker, även om det är nya infallsvinklar.

I betänkandet finns elva reservationer. När man läser dessa reservationer ord för ord, benar upp det och ser vad vi tänker och tycker kan man dra slutsatsen att det finns en väldigt stor samstämmighet i politiken även om man kan hitta vissa nyansskillnader, som faktiskt inte är så stora.

Man kan då tycka att det är lite konstigt att höra en sådan närmast bitterhet och hätskhet från Socialdemokraternas representant Jan-Olof Larsson i hans inledningsanförande. Vi sticker inte under stol med att det gjordes många bra saker av s-regeringen och att vi fullföljer många av de sakerna.

Jag vill också inledningsvis lägga fast att vid sidan av klimatet är havsmiljön en fråga inom miljöpolitiken som alliansregeringen prioriterar väldigt högt. Det har naturligtvis sina förklaringar. Det gäller i sammanhanget både Östersjön och Västerhavet. Det ska vi också betona.

Från Folkpartiets och övriga allianspartiers sida hyser vi stora förhoppningar om att vi kommer att ha en positiv utveckling i arbetet med att återställa och säkra balansen i havsmiljön. Jan-Olof Larsson var här inne på vad väljarna kommer att tycka. Jag tror att de kommer att uppskatta arbetet när mandatperioden är slut.

Det handlar om att ha visioner, tydliga mål och en tro på att det går att förändra och att man vidtar åtgärder som ger ett avtryck i miljön. Tina Ehn var inne på att det har gjorts många positiva saker och varit många positiva resultat. Bland annat har saker och ting blivit bättre i EU. EU är inte bara eländes elände.

Fru talman! Frågan om ½ miljard kronor fram till år 2010 som regeringen har föreslagit i vårpropositionen har tagits upp. Vi från Folkpartiets sida tycker också att det är väldigt bra att vi nu tillsammans i allianssammanhang skapar ett tryck och fokusering på havsmiljön.

Det handlar mycket om enkla konkreta förslag. När det gäller förslaget att titta på vandringsvägar för fisk ser man att det finns en väldigt stark koppling till det som vi diskuterar senare i dag om fiskeripolitiken. Jag vet inte vilken siffra det var, men det är många öringar och ålar som går under i våra kraftverk och på väg ut till havet. Det finns starka kopplingar.

Det handlar väldigt mycket om att täppa till kunskapsluckor. Jag kan tycka att det känns lite underligt om man raljerar över ett sådant förslag som att syresätta bottnar bara för att man inte vet exakt vad det leder till. Det kan egentligen ingen säga. Men någon måste faktiskt satsa resurser och försöka att se vad det leder till. Man hamnar i ett moment 22 om man bara är beredd att göra sådant som man exakt vet vad det leder till. Det gäller att få kunskap så att man vidtar rätt åtgärder.

Fru talman! När det gäller att kartera havsbottnarna kan jag och Folkpartiet känna oss lite extra nöjda med det. Vi har från Folkpartiets sida motionerat om det så sent som förra året. Vi drev i en reservation att det var en viktig sak att få fram. Det känns lite skojigt för oss att man nu antar det förslaget och ser vikten av det hela. Det är inte så att det är ett förslag som bara är politiskt grundat. Det är en fråga för forskningen att detta är viktiga grunddata som måste finnas.

När det gäller havsmiljön är vi helt överens om att det är allt annat än en ensidig nationell angelägenhet, och det har tagits upp här. Vi kan vidta nationella åtgärder. Men havsmiljön äger vi tillsammans med många andra. Därför är den internationella samverkan av väldigt stor vikt i sammanhanget.

Som har nämnts här tidigare är det väldigt naturligt att EU går som en röd tråd i det här sammanhanget. Vi kan se att regeringen lägger väldigt stor vikt vid att driva frågor inom EU för att få gemensamma åtgärder för bland annat havsmiljön.

Vi har från svenskt håll många gånger höga ambitioner, och det är bra. Men ibland når vi inte så långt som vi kanske vill. Det är ändå bra att vi sitter kvar och driver frågorna i EU. Då når vi åtminstone en bra bit på vägen hela tiden. Varje steg i rätt riktning måste ändå vara bättre än att man har så höga ideal att man inte ens deltar i EU-sammanhang.

Ett bra exempel är det som Sverige fick igenom när det gäller den marina strategin att man skulle kunna gå före med pilotområden. Det ger väldigt stora möjligheter för Sverige att nu ta initiativ och tillsammans med andra länder kring Östersjön visa att man kan nå resultat genom ett gott internationellt samarbete.

Fru talman! Jag vill också lyfta fram andra initiativ så att vi inte får en ensidig bild. Det pågår så mycket annat när det gäller havsmiljöarbete. Jag skulle vilja lyfta fram ett exempel från Skagerrak. Det är något som heter Forum Skagerrak och är ett interregionalt projekt som har pågått sedan år 1998. Där är det regioner och kommuner som har tagit ett initiativ för att ta fram åtgärder just för havsmiljön i Skagerrak.

Jag var på deras avslutande konferens här i april. Man slogs av vilken kraft det var i de förslag och initiativ som fanns. De har tagit ett väldigt stort underifrånperspektiv. Det är en helt annan greppbarhet vad man lokalt ska göra. Dessutom känner man att man kan lösa problem utifrån många lokala förutsättningar. Den konkreta åtgärden ligger på något sätt närmare. Det är väldigt viktigt att vi på nationell nivå ändå uppmärksammar att det pågår många andra initiativ på andra nivåer.

Fru talman! Som avslutning vill jag ta upp den punkt i betänkandet som heter Åtgärder mot övergödning. Egentligen handlar det om ett yrkande från en folkpartimotion. Eftersom det nu saknas så många andra yrkanden är det skojigt att vårt yrkande får vara med i sammanhanget.

Det är en motion som vi kallar för *Västkustens fiske*. Det är åter ett exempel på att det hänger ihop. Motionen handlar mycket om fiske. Övergödningen är en faktor som måste lösas för att fisket ska kunna utvecklas. Det som kanske är lite underligt är att vi från Folkpartiets sida anser att vi är väldigt tillgodosedda i utskottets skrivningar.

Man tar upp frågorna punkt för punkt. Man talar om övergödningssproblem, reningsverken, de enskilda avloppen och jordbruket. Man tar även upp det här med Lysekil och musselodling. Det är många som har pratat om det i dag, men det är de facto i folkpartimotionen som den konkreta idén har lyfts fram i sammanhanget.

Vi tycker att detta är tillfredsställande. Det underliga är att oppositionen tycker samma sak, men man har valt att uttrycka det i en reservation. Det känns lite märkligt, men vi får väl tacka för det stödet på något sätt. I sak är det ändå precis samma sak.

Regeringen har nu gått in och beslutat om ett nationellt förbud mot fosfater för enskilt bruk. Det är ett bra beslut kopplat till övergödningen. Man kan framföra kritik hela tiden mot att det är ett alltför kort steg, fel steg och så vidare. Men på något sätt måste vi väl ändå vara överens om detta. Nu går Sverige till EU för att få detta godkänt. Det kommer vi med största sannolikhet att få, och det kommer naturligtvis att ha en positiv inverkan på havsmiljön. Vi borde kunna enas om att det är en bra åtgärd som regeringen vidtar.

Anf. 19 JAN-OLOF LARSSON (s) replik:

Fru talman! Nej, Lars, jag är varken bitter eller hätsk. Däremot är jag ganska engagerad i de här frågorna.

Det här med EU-politiken och att vi socialdemokrater har bedrivit den på ett så dåligt sätt kommer upp gång på gång. Det är ju vi som har suttit vid makten hela tiden som Sverige har varit med i EU. Är det någon som har satt miljöpolitiken på kartan i EU så är det väl vi socialdemokrater från Sverige, inte minst vår miljökommissionär där nere.

Nu får ni faktiskt sluta tjata om det här bara för att ni lyckades sänka torskbeståndet med ett par hundra ton! Torsken kommer att utplånas i vilket fall som helst. Det var så jättelyckat, tycker ni. Middagen var säkert god för Eskil, men något annat åstadkom han inte.

Jag och Lars var på ett möte för några veckor sedan och träffade en mycket engagerad folktopist – Sverker. Han pratade om Östersjön. Det gjorde han också tidigare, under sina fyra år här i riksdagen. Han var djupt oroad – det hörde både Lars och jag – över att regeringen inte gör någonting åt allt det som de pratade om att de skulle göra när de var i opposition.

Vad händer med möjligheterna att ordna nödhamnar? Det var ju en sådan jätteviktig fråga. Jag förstår att kommunerna inte vill ha några nödhamnar. Lars och hans kompisar tycker ju att kommunerna själva ska stå för kostnaderna när det kommer skit från havet – oavsett om det är olja eller skräp. Det här är viktigt. Hur ligger det till med den frågan nu? Kan vi lugna Sverker lite grann i de här resonemangen?

En annan sak som vi förde en diskussion om här för några veckor sedan är nedskräpningen av havet. Lars tyckte att det var konstigt att jag inte har samma linje som i fjol. Skillnaden mellan i år och i fjol är att regeringen har sparat in 15 miljoner på västkustkommunerna när det gäller nedskräpning. Det ska kommunerna betala själva nu. Detta är skillnaden. Tycker Lars att det är rätt att lämna västkusten åt sitt öde?

Anf. 20 LARS TYSKLIND (fp) replik:

Fru talman! Sverker Thorén deltar ju inte i debatten. Berättelsen från mötet är också lite överdramatiserad. Det som diskuterades var oljeberedskap och nödhamnar. Sanningen är att jag tror att Jan-Olof Larsson kan vara ganska lugn på den punkten. Det pågår för närvarande ett arbete i Miljödepartementet med oljeberedskap och nödhamnar. Jag är ganska övertygad om att vi i den här frågan kommer att få betydligt större resultat på tolv månader än vad s-regeringen lyckades med på tolv år. Detta oroar i alla fall inte mig, och jag tycker inte att det borde oroa Jan-Olof Larsson heller. Jag tror inte heller att det oroar Sverker Thorén.

När det gäller kommentaren om EU är den stora skillnaden att vi nu har en regering där samtliga partier vill jobba kraftfullt inom EU. Det finns en klar majoritet för det. Den sitsen hade de facto inte den socialdemokratiska regeringen, och det hämmade helt klart arbetet.

Anf. 21 JAN-OLOF LARSSON (s) replik:

Fru talman! Jag vill tala om för Lars att den förra regeringen enhälligt var för EU och jobbade där. Det var ingen som var emot det. Däremot hade vi lite olika uppfattningar när det gällde inträdet i EMU; det kan jag tillstå. Men när det gällde att vara med i EU var hela partiet ense.

Jag vill gå tillbaka till den debatt som vi förde för ett par veckor sedan om att spara in pengar för västkustkommunerna. Du svarade inte på min fråga. Det gäller din kommun, din kommun och de andra småkommunerna som ska ut med hundratusentals kronor nu för att din regering har sparat in pengar på strandstädningen. Det kan vara en liten fråga i helheten, men det handlar om havsmiljö, turism, näringslivsutveckling och så vidare. Varför ska västkustkommunerna betala detta, som är ett nationellt problem? Du svarade inte på det då, och du svarar inte nu.

Jag hoppas att du har rätt om nödhamnarna. Om ni löser den frågan så löser ni också problemet med den ekonomiska situationen. Det finns ingen kommun som går med på att ha en nödhamn om den själv ska betala kostnaderna. Det måste bli ett nationellt ansvarstagande. Då kan vi säkert lösa det, och då löser vi kanske strandstädningen också.

Anf. 22 LARS TYSKLIND (fp) replik:

Fru talman! Vi kan nog bli överens om många saker om vi bara talar om dem.

Det var en ren lapsus att jag inte tog med frågan om nedskräpningen. Det är ett nationellt problem, som Jan-Olof Larsson säger. Det är helt riktigt. Men lösningen är internationell där också. Det skräp som finns på västkusten dyker inte bara upp där. Det är genom ett internationellt arbete som man måste få stopp för detta, och det måste göras vid källan så att skräpet aldrig någonsin hamnar i havet. Fram till dess ligger det på kommunerna att sköta renhållningen inom sina gränser.

Fru talman! Havet och haven väcker associationer och tankar hos oss alla. När vi hör begreppet hav hör vi direkt Jussi Björling sjunga, eller hur? Hans kraftfulla tenor rungar genom våra huvuden. Vi ser vida vyer framför oss som sträcker sig ut mot horisonten där långt borta. Det är vyer som ejdersträcken ibland skär av. Dessa ejdersträck får det att rycka nervöst i avtryckarfingret hos vissa av utskottets ledamöter. Andra av oss ser enbart skönheten.

Min fru tillbringade sin barndoms och ungdoms somrar hos släktingar i skärgården lite norr om Oskarshamn, i Figeholm. Det är en tradition som vi som familj har vårdat under de drygt 30 år som vi har haft tillsammans. Våra döttrar ser fortfarande med glädje fram emot att åka till Figeholm på sommaren. Underbara sol- och baddagar på klippiga öar ute i havsbandet växlades med fisketurer inomskärs efter abborre och gädda eller längre ut efter torsk.

För 15–20 år sedan tuffade vi ut en timmes gång med tändkulemotorns trygga knatter i öronen och återvände med precis så mycket torsk som vi behövde bara genom att sitta och pilka för hand amatörmässigt. Vi tog precis så mycket som vi behövde.

Plötsligt tog detta slut. Men gädda och abborre fanns i mängd. Nu åker vi ut och tar upp middagen, sade vi. Så åkte vi ut, och efter en timme var vi tillbaka och hade lagom mycket för att ugnstekta gäddan eller abborren eller till ett abborrkok. Det var inga problem. Sedan började gäddorna få sår – elaka sår. Det kändes inte längre lika angeläget att äta gädda. Men det går fortfarande bra att meta abborre.

Erfarenheterna av och tankarna på havet ger oss ofta dubbla signaler och dubbla associationer: det stilla kluckandet av vattnet mot båtsidan mot de piskande, vinande iskalla stormarna och svalkande salta bad mot den kläggiga sörjan av algblooming som man inte ens vill doppa tårna i.

Det betänkande och de motioner som vi nu hanterar speglar den här dubbelheten, längtan till havet, känslan för havet och oron för havet och det vi har upplevt.

Vänsterpartiets partimotion är mycket välskriven och ambitiös. I allt väsentligt är förslagen i den också tillgodosedda med det arbete som pågår i regeringen och som allianskollegerna har pekat på. Det gäller senast förbudet mot fosfatanvändning som vi hoppas kunna genomföra så snart som möjligt.

Vi kristdemokrater har under flera år drivit på här i riksdagen. Precis som Jan-Olof Larsson påpekar har vi haft fylliga och innehållsrika reservationer och många förslag. Om man nu vill se dem genomförda hade det kanske varit bra om Jan-Olof och Socialdemokraterna hade fyllt på sin reservation med flera av de förslagen eftersom det tyvärr är ganska tomt i den reservationen.

Det mesta av det som vi har arbetat för finns med i regeringens program, men vi måste gå vidare. Det finns ytterligare förslag, och det finns mer arbete som behöver göras. Det är helt riktigt. Vi behöver bli ännu bättre på att involvera brukare och intressenter i havsmiljöarbetet. Det behöver utvecklas. Helcom, och för den delen Ospar också, men kanske framför allt Helcom, Helsingforskommissionen, behöver revideras så att den får mer juridiska och finansiella muskler och kan bli en Östersjömyndighet med kraft.

Vi behöver utveckla nödhavnar och öka beredskapen och kapaciteten inför de oljeolyckor som förr eller senare kommer med den enormt ökade trafik som vi har i Östersjön. Vi behöver inventera och slå fast riksintressen för vågkraft. Vi behöver, som någon påpekade, göra kraftinsatser när det gäller läkemedelsrester i det vatten som spolas ut från reningsverken. Där bör vi ta fram en klar och tydlig strategi för hur man ska komma till rätta med detta. Vi behöver intensifiera arbetet med att identifiera och sanera källor för utsläpp av kadmium och PCB. Det ska vara en självklarhet att man ska få lämna spillolja gratis i hamnarna runt Östersjön och på andra håll. Vi behöver ytterligare utveckla och driva på när det gäller olika kriterier och fylla PSSA-begreppet, Östersjön som ett särskilt känsligt och utsatt havsområde, med innehåll.

Där kommer vi att fortsätta att arbeta inom regeringen för att driva på. Hittills har vi fått gehör för många av våra frågor, och jag är övertygad om att det kommer att vara så i fortsättningen också. Jag vill yrka bifall till förslaget i betänkandet.

Överläggningen var härmed avslutad.
(Beslut fattades under 14 §.)

11 § Biologisk mångfald

Föredrogs
miljö- och jordbruksutskottets betänkande 2006/07: MJU12
Biologisk mångfald.

Anf. 24 MARIA ÖSTBERG SVANELIND (s):

Fru talman! Ett rikt växt- och djurliv, biologisk mångfald, är ett av riksdagens prioriterade miljömål. Den biologiska mångfalden ska bevaras och nyttjas på ett hållbart sätt i dag och för kommande generationer. Arternas levnadsbetingelser och livsmiljö, ekosystemen och deras funktioner och processer ska värnas. Människor ska ha tillgång till en god natur- och kulturmiljö med rik biologisk mångfald som grund för hälsa, livskvalitet och välfärd.

Biologisk mångfald är mycket mer än enskilda arter. Det handlar också om arters samverkan och betydelse för ekosystemen, till exempel att rena luften i storstaden, binda jorden och pollinera fruktträden på våren. Jag tror att vi är ense om detta.

Ett lands biologiska mångfald är självfallet resultatet av ett lands klimat och geologiska förutsättningar men också resultatet av människors påverkan. I landskapet, i sjöarna och i haven har arterna sina livsmiljöer och spridningsvägar säkerställda. Därför har det avgörande betydelse hur vi människor förvaltar och använder naturens resurser, hur vi nyttjar och brukar jorden, skogen och haven och att de arter som nyttjas genom fiske och jakt förvaltas så att de långsiktigt är en förnybar resurs så att ekosystemens struktur och funktion inte påverkas.

Fru talman! I år firar vi att det är 300 år sedan Carl von Linné föddes. Han, om någon, förknippas med kartläggning av och arbete för biologisk mångfald. Det är ett stolt arv och en viktig insats som vi har att förvalta, men jag måste erkänna att jag är orolig för hur detta område i framtiden kommer att hanteras av regeringen. Jag hoppas att vi i andra sammanhang slipper fler exempel på det som kanske kan kallas för kreativ bokföring.

Det är cyniskt att spela ut viktiga miljöåtgärder mot varandra, som regeringen gjort i sin budgetproposition där satsningen på miljöområdet bekostas av mindre anslag till ett annat lika viktigt miljöområde inom biologisk mångfald. Då ekar formuleringar om att skyddet av den biologiska mångfalden är en hörnsten i regeringens miljöpolitik tomt.

Också när det gäller markskyddet är vi socialdemokrater oroliga för den framtida utvecklingen. Allemansrätten, denna sedvanerätt, bygger på att ägare ställer upp och nyttjare tar ansvar. Men modeordet för tillfället är flexibilitet, och det vi hör i dag på en rad områden, inte minst när det gäller arbetsmarknadspolitiken, är just flexibilitet.

På miljöområdet ser vi en utveckling som snarare fokuserar på privat ägande än på att skydda och utveckla skyddsvärda naturområden. Med en politik som bygger på skötselkontrakt och privata donationsfonder tar Sverige rejäla kliv bakåt i naturvårdsarbetet och blir beroende av privata finansierares välvilja.

Vi socialdemokrater anser att det snarare är den motsatta vägen vi måste gå. Erfarenheter från naturvårdsarbete med nationalparker, reservatsbildningar, kulturresevat, naturminnen och biotopskyddsområden är goda och bör fortsätta att utvecklas.

Fru talman! Vi socialdemokrater i riksdagens miljö- och jordbruksutskott vill i den här kammardebatten betona hur viktigt det är att Sverige också fortsättningsvis framgångsrikt arbetar med alla de olika områden som ryms under rubriken Biologisk mångfald.

Ett sådant område är strandskyddet. Frågan är komplicerad, inte minst eftersom vårt avlånga land ser väldigt olika ut. I Stockholms skärgård jämfört med sjöar i Västerbottens inland och på västkusten jämfört med glest bebyggda områden i Värmland är exploateringsnivån och takten helt olika. För oss är det självklart att strandskyddet, som har stor betydelse för allemansrätten, även i framtiden ska vara ett områdesskydd enligt miljöbalken. Strandskyddslagen ska vara kvar med ökade möjligheter till lokal anpassning i syfte att strandskyddet i vissa fall ska kunna differentieras.

Vi ser problem med dagens lagstiftning. Lagen gör framför allt ingen skillnad mellan högexploaterade områden och områden som är glesare bebyggda där tillgången på stränder ofta är god. Vi anser att det lokala inflytandet kan och bör vara större. Områden med glesare bebyggelse bör kunna få ökat inflytande vad gäller strandskyddsbestämmelserna. Kommunerna kan, genom sitt ansvar för den långsiktiga planeringen och användningen av mark och vatten, genom översikts- och detaljplanerna ta med frågan om strandskydd.

Men det är samtidigt viktigt att slå fast att det generella strandskyddet måste bevaras i Sverige. Allmänhetens tillgång till stränder och strändernas naturvärde måste stärkas. Strandskyddet finns för att kunna reglera byggande nära vatten och därmed trygga alla människors tillgång till strandnära områden. Det är en bra och nödvändig lagstiftning som dessutom skyddar viktiga delar av miljön.

Vi anser att i avvägningen mellan olika intressen ska utgångspunkten också i fortsättningen vara restriktiv i fråga om ansökan om dispens. Allmänintresset ska väga tungt, och när man frångår regeln om strandskydd och ger dispens måste dessa ärenden behandlas som de undantag och de specifika ärenden de de facto är. I det fall strandskyddet upphävs måste det finnas en fri passage för allmänheten mellan strandlinjen och planerad bebyggelse eller anläggningar.

Fru talman! Biologisk mångfald och storskarv längs de svenska kusterna fungerar inte och passar inte ihop. Där skarven drar fram dör träden och all annan växtlighet. Klipporna lyser vita av träck, inte ett grässtrå överlever, andra fågelarter försvinner, fisken försvinner. Vad vi vet finns det 45 000 par som häckar runt den svenska kusten. Vi har den största populationen i hela Europa, och värst utsatta är Gotland och Stockholms skärgård.

Trots att storskarven inte på något sätt är utrotningshotad är den fortfarande skyddad enligt EU:s fågeldirektiv. Detta direktiv fyller en väldigt viktig funktion för att skydda utrotningshotade fågelarter, och därför är det olyckligt att det också omfattar arter som inte är hotade. Därför bör storskarven så snart som möjligt strykas från EU:s lista över hotade fågelarter.

Det finns också andra djurarter som varit hotade, och riksdagen har beslutat att det ska finnas livskraftiga stammar av stora rovdjur spridda över landet. Grunden för arbetet var propositionen om en sammanhållen rovdjurspolitik, och arbetet har därefter när det gäller de flesta rovdjuren varit mycket framgångsrikt.

Björnstammen har nu dock ökat till en nivå som bara för något år sedan inte kunde förutses. Björnhonor med ungar finns nu med sitt bo i byar där det inte funnits björn på åtminstone hundra år. Vi kan konstatera att det av riksdagen uppsatta etappmålet när det gäller björn tydligt är uppnått. Därför bör det dels införas bestämmelser om licensjakt på björn, dels bör länsstyrelserna ges möjlighet att besluta om skyddsjakt.

Hela Sverige ska leva och utvecklas, såväl hav som land, skärgård och kustbygd, skog och mark. Vi måste alla kunna njuta och känna oss trygga i naturen där vi bor. Även i rovdjurstäta områden måste det finnas möjligheter till säker djurhållning. Därför välkomnar vi regeringens beslut om ändringar i 28 § i jaktförordningen. Vi kommer dock att följa utvecklingen noga.

Fru talman! Självklart står jag bakom samtliga reservationer från Socialdemokraterna, men jag yrkar nu endast bifall till reservationerna 3 och 11.

Anf. 25 WIWI-ANNE JOHANSSON (v):

Fru talman! Det kan vara svårt att se skogen för alla träd i ett land som Sverige, där två tredjedelar av ytan består just av skog. På ungefär 95 procent av skogsmarkerna bedriver man skogsbruk, och det är också

skogen som till stor del har bidragit till att Sverige är ett rikt land – även om rikedomarna inte är rättvist fördelade.

Livet på jorden hänger ihop, det vill säga att olika växter, djur och människan är beroende av varandra i ett väldigt komplicerat ekologiskt system. Människan är själv det stora hotet i detta ekologiska system och mot den biologiska mångfalden. Det är människan som exploaterar jordens naturresurser. Det är vi som släpper ut föroreningar i mark, luft och vatten. Vi utarmar den biologiska mångfalden genom ett ensidigt utnyttjande av naturens resurser. Det kommer vi alla att få betala priset för genom en minskad biologisk mångfald om vi inte stoppar den rovdrift på naturen som vi bedriver i dag.

Många av oss här har sett en bild på en man som klättrar omkring i ett blommande äppelträd. Först förstår man inte riktigt vad det är han gör, men mannen i det blommande äppelträdet gör det som bin i alla tider har gjort åt oss – han pollinerar äppelblommorna. Bilden är tagen på en plats i Kina där det inte längre finns några bin. De tjänster som bina har gjort oss tidigare i det ekologiska systemet får vi nu göra själva. Människan har själv dragit undan möjligheterna för bina att finnas där, och då får vi göra jobbet.

Ett omfattande sammanbrott av jordens ekosystemtjänster skulle få enorma konsekvenser för oss människor. Därför ska man inte förakta biologisk mångfald. Näringsministern sade någon gång att miljövännen är sådana som vill rädda skalbaggar och annat. Ja, det är jätteviktigt! Det är det som är vår biologiska mångfald. Alla ingrepp som görs och som stör ekosystemet och den biologiska mångfalden är förödande för oss alla.

Skogen är på många sätt det svenska folkets själ. De flesta av oss här har säkert en typ av favoritskog. Det kan vara den skånska bokskogen, en mörk granskog i Småland, vindpinade tallar i Stockholms skärgård eller kanske knotiga björkar på gränsen till kalvfället.

Ett av Sveriges miljö kvalitetsmål, Levande skogar, handlar om just den biologiska mångfalden i skogen. Enligt delmål 1 om långsiktigt skydd av skogsmark ska ytterligare 900 000 hektar skyddsvärd skogsmark undantas från skogsproduktion fram till år 2010. Vänsterpartiet menar att detta inte är tillräckligt. Vi vill öka arealmålet med 100 000 hektar till en miljon hektar.

På den så kallade rödlistan, alltså listan över hotade djurarter, står för närvarande nästan 2 000 arter. Även än så länge ganska vanliga skogsfåglar har minskat i antal väldigt kraftigt de senaste decennierna. Det håller på att hända någonting. Det händer hela tiden.

Miljövårdsberedningens rapport *Skydd av skogsmark* visade att det råder brist på skogar med höga naturvärden. I rapporten sades också att det krävs att vi återskapar och restaurerar skogar med naturvärden. Det borde vara självklart att skogar med höga naturvärden inte avverkas, men det är inte självklart. För skogar som av Skogsstyrelsen och Naturvårdsverket bedöms ha ett högt skyddsvärde, så kallade värdekärnor, tycker vi att man bör införa ett avverkningsstopp.

För att nå miljömålet har vi faktiskt både formella statliga skyddsinstrument och frivilliga avsättningar. Många skogsägare tar frivilligt själva ett stort ansvar för att bevara naturvärden i sina skogar. Det gäller dock långt ifrån alla. När Skogsstyrelsen 2006 gjorde en inventering visade det sig att en fjärdedel av alla avverkningar inte gjordes enligt

lagen. För privata skogsägare ligger andelen underkända avverkningar på drygt 30 procent. Det är uppenbart att staten måste ta ett stort ansvar.

Senast i förrgår, tror jag att det var, kunde vi höra i Ekot att skyddsbehovet av den svenska skogen ökar. I dag är det bara 1 procent av skogen nedanför det fjällnära området som har skydd i naturreservat och liknande, medan 3 procent är frivilligt avsatt. Det är långt ifrån tillräckligt, säger en forskare som har lämnat underlag till denna utvärdering.

Det är väldigt oroande att vi som debatterade havet och havsmiljön alldeles nyligen tyckte att det var bra att alliansregeringen satsar en del pengar på havet och gör det till ett specifikt utgiftsområde. Men vi ser att det är förödande att man tar de pengarna från den biologiska mångfalden! Det är 450 miljoner. Man fryser det som skogen verkligen behöver för att bevara den biologiska mångfalden. När alla säger att det behövs mer ger den borgerliga regeringen mindre till detta. Det är som vanligt – man tar från de fattiga och ger till de rika. Det är inom vårt miljöområde som man ska betala för det.

Jag undrar om alla tycker att det är rimligt att det är skogen och den biologiska mångfalden som ska betala. Jag skulle vilja veta om allianspartierna i vårt utskott också håller med om att det är helt okej.

När det gäller biologisk mångfald handlar det förstås inte bara om skog och skyddsvärda arter där som fåglar, skalbaggar och annat. När det gäller de stora rovdjuren, som vi också har diskuterat här i kammaren tidigare, beslutade regeringen för några månader sedan om ett tillägg till 28 § i jaktförordningen som ger djurägare rätt att skjuta rovdjur även utanför inhägnat område, vilket man inte kunde göra tidigare. Den ändringen trädde i kraft den 1 maj och ska gälla på försök till den 30 april 2009.

Vi är väldigt oroliga för att det här kan leda till att riksdagens mål om en livskraftig vargstam om 200 individer inte uppnås. Därför kommer vi att väldigt noga följa utvecklingen och Naturvårdsverkets uppdrag att utvärdera vad förändringen får för konsekvenser för vargstammen.

Vänsterpartiet anser inte heller att beslut om skyddsjakt ska flyttas från nationell till lokal eller regional nivå. I syfte att förebygga rovdjurskadorna på tamdjur är rovdjursstängsel en åtgärd som används, men den är inte lämplig i alla sammanhang. Därför vill vi ge Naturvårdsverket i uppdrag att utreda ytterligare åtgärder.

Fru talman! Jag står naturligtvis bakom samtliga våra reservationer i betänkandet, men för att vinna tid yrkar jag bara bifall till reservation nr 2.

Anf. 26 TINA EHN (mp):

Fru talman! Vi debatterar nu miljö- och jordbruksutskottets betänkande nr 12, *Biologisk mångfald*. Jag kan börja med att naturligtvis ställa mig bakom alla Miljöpartiets reservationer, och jag yrkar bifall till reservation nr 9.

Här tas en bred samling av frågor upp, och det tyder väl också på hur viktigt det här är och hur insyltade vi människor är i livets väv – så kanske man kan uttrycka det.

Vi talar om variationsrikedom, mångfald och diversitet. Bevarandet av biologisk mångfald har fått en framträdande roll i naturvårdsarbetet. Samtidigt blir det lätt konflikter med de ekonomiska vinstintressenas

kraft. Den här balansen mellan vad som ska skyddas och vad som behöver bli befriat från sådant är allt svårare att hantera. Konkurrensen hårdnar mellan olika behov, mellan råvarutillgången och människans ökande krav på tillvaron, och mellan den ökande befolkningen och den orättvisa fördelningen av resurser.

För att förstå att det inte är vissa enstaka små områden som ska vara inhägnade reservat för ett antal utrotningshotade arter behöver vi en bred förståelse för just den biologiska mångfaldens värden och dess betydelse för allt och alla, också för den som egentligen aldrig brytt sig om att lära sig namnet på en enda växt eller för den som bara gillar att sitta vid en dator och utveckla nya spel. Det handlar ändå om värden som alla behöver. Med den ökade förändringen av klimatet slår man ju också fast i IPCC:s rapport att den biologiska mångfalden är oerhört viktig som en buffert i klimatförändringarna.

Skogen är en av landets viktigaste naturresurser. Det finns ett delmål om att 900 000 hektar skyddsvärd skogsmark ska undantas från skogsproduktion till år 2010. Det kan låta som ganska mycket, men om man tar i beaktande att 97 procent av vår skog är produktionsskog i dag så är det en ganska liten del. Det krävs en del pengar för att nå det målet. I samma stund har regeringen i sitt vårbudgetförslag aviserat att man ska satsa på havet i stället för på biologisk mångfald. Det är beklagligt om det blir en försämring av satsningarna på den biologiska mångfalden jämfört med hur det var tänkt.

Det man sätter sitt hopp till är att utveckla nya former av avtal. Jag tycker att det är intressant, och från Miljöpartiet ser vi med intresse på det. Men det har varit ganska tydliga signaler från olika håll om att inte röra de här pengarna, som tidigare har varit utlovade. Vi har fått det till oss i utskottet. Jag är orolig och vet att fler är det också.

Det är i år 300 år sedan Carl von Linné åkte runt på sin resa i Sverige och inventerade och klassificerade växter. Det är något som har uppmärksamats mycket. Jag trodde faktiskt inte att man i samband med Linnéåret skulle föreslå neddragningar av pengarna till biologisk mångfald.

Jag deltog i Flora- och faunavårdskonferensen i Uppsala den 2 maj, som Artdatabanken hade ordnat. Det var en ganska stor uppslutning av människor som är intresserade av den biologiska mångfalden. Jag såg inte så många från alliansens partier där, men det kan ju ha olika förklaringar. Miljöministern var i alla fall där och höll ett intressant och bra tal där han lovade att vi skulle klara den biologiska mångfalden. Jag vet inte riktigt hur, men så sade han.

Det är ju så att många gamla växter, som också kallas för kulturväxter, lever på marginalerna. Likadant är det med stora mängder av våra insekter. I dag kan man gå kurser hos Hushållningssällskapet för att lära sig att bygga insektsmiljöer i odlingslandskapet. Man kan lära sig att bevara åkerkanter eller strängar mitt i åkrarna för att gynna vissa arter som är hotade. Deras miljöer har inte haft ett ekonomiskt värde, och har man ingen prislapp är det svårt att hävda sig i samhället.

Jag var på besök i Sundsvall, och då fick jag uppleva olika typer av skyddade skogsområden och vissa biotopskydd i skogen. Detta bygger ju på att det finns väldigt duktiga människor som vet hur man hanterar de

här frågorna och hur man kommunicerar. Det var intressant att se de här projekten.

Jag fick också uppleva projekt där man bränner skog för att gynna vissa arter som har det svårt i dag eftersom det är allt färre skogsbränder, och det är ju också någonting som vi har försökt undvika i våra produktionsskogar. Men det finns vissa arter som behöver en brand för att kunna överleva.

Det råder konkurrens mellan råvarorna, och trots att Sverige är ett skogrikt land kommer det att bli än svårare att hävda de biologiska värdena, tror jag. Vi ska hitta nya bränslen, och vi sneglar väldigt mycket på skogen och råvarorna.

Strandskyddet och dess framtid är en annan fråga som känns väldigt olustig. Jag skulle önska att jag bara kunde hålla med om att det bästa vore att strandskyddet sköttes av kommunerna, för visst är det en god grundinställning att människor som bor på en plats vet bäst hur det är och ser ut. Men jag är inte alls övertygad om att det är en klok och bra lösning.

I alla vackra kommuner med kust och vattendrag finns det ett enormt tryck på att få äga en bit av utsikten. Vilka kommunpolitiker orkar stå emot trycket när utflyttningen accelererar och det man kan erbjuda som är mest attraktivt är att sälja lækker strandnära mark? Jag tror att det är en farlig väg att luckra upp strandskyddet, och därför föreslår vi inte det. Vi ser det som ett hot, och vi ser faran och hur de ekonomiska krafterna kan vara förödande på det här viset.

Det finns även ett viktigt biologiskt värde med obebyggda och bevarade stränder. Många av våra vänner i florán och faunan behöver ostörda stränder för att leva. Klimatförändringarna kommer också att innebära ökade vattenflöden, och vissa strandområden är i dag redan bebyggda, med stora risker för framtida hot. Det finns utpekade områden där man, trots risker, gett dispens för byggnader, bland annat vid Väneren. Vem tar ansvaret om det händer någonting i framtiden? Gör kommunpolitikerna det då?

GMO-grödor och -djur är också någonting som kommer upp i det här betänkandet. Jag skulle vilja säga att människorna är kreativa varelser. Vi är otroligt kreativa. Helt klart kan man fundera om det alltid är nödvändigt att göra saker bara för att man kan göra någonting. Den här frågan kommer gärna upp i samband med genförändrade grödor.

Jag är inte helt avståndstagande mot allt vad genteknik heter, men jag är starkt ifrågasättande. Jag tror att det pågår ett arbete som ska placera den nya regeringen på en grund i frågan, och det ska bli intressant att se var man landar – framför allt hur man tänker bemöta människors skepsis. Det är inte så att jag, min granne eller de flesta människorna efterfrågar genförändrade växter och absolut tycker att det är viktigt.

De här löftena om att rädda människor från världssvält genom genförändring så att vissa brister på näringsämnen kan tillsättas, de har inte blivit som det var tänkt. Att genmodifiera en nejlika för att få fram nya färger är ett högt spel för att snabbt få fram en ny färg. Man vill gärna jämställa genteknik för grödor med växtförädling, men jag delar inte den åsikten. Man har ett tidsperspektiv som inte finns med när man genmodifierar, och man flyttar mellan artbarriärer, något som aldrig skulle ske på naturlig väg.

I dag pågår försöksodling av genmodifierade växter i Sverige. Tiden kommer då kommersiell odling inträffar. Jag undrar vems önskan det är. För konsumenter driver vi frågan om märkningen och anser att konsumenten har en valfrihet, och man kan vara tillfyllest och vara nöjd.

Jag tycker frågan är större än så. Om jordens jordbruk framför allt använder monokulturer och på grund av det får problem med sjukdomar och skador innebär det att man bara kan välja en väg att gå där det utvecklas system med bekämpningsmedel, den typen av brukande. Nästa steg blir att genmodifiera växter. Eller ska vi välja en väg med ekologisk inriktning där hänsyn och ansvar tas, där växeljordbruk och mångfald gynnas och där resurser används med förstånd? Jag tycker det. I dag finns stora ekonomiska intressen för att driva på den accelererande gentekniken. Man är blind och ser endast en väg. Allt ska lösas på det sättet. Då glömmar man den artrikedom och mångfald som faktiskt finns.

Hotet är större än nyttan. Om vi får resistenser i naturen, sådana som vi själva skapat och som flyttar från avsedda växter till vilda arter, vet vi inte riktigt hur vi ska hantera det hela. Jag jämför det nästan med kärnkraftssatsningarna. Vi börjar på något som vi inte kan hantera i slutändan.

Jag går tillbaka till frågan om skogen. Alla säger att vi inte når målet med skyddsvärd skog. Ändå tar alliansen bort pengarna. Vi har inte nått målet, och vi måste hitta på något nytt. Jag undrar vad. Är det nya typer av överenskommelser? Det kostar väl också någonting?

Anf. 27 BENGTT-ANDERS JOHANSSON (m):

Fru talman! Först av allt vill jag yrka bifall till utskottets förslag i betänkandet i dess helhet, vilket naturligtvis innebär ett avstyrkande av reservationerna.

Det här är kanske ett av de viktigaste betänkanden som vi beslutar om, åtminstone i år, eftersom det handlar om biologisk mångfald. Det handlar om vilken natur och miljö vi ska lämna efter oss till våra barn och barnbarn. Vi har ett stort ansvar för detta, men till skillnad från många på vänsterkanten ser vi från alliansen inte människan som ett hot utan som en möjlighet att just lämna någonting efter oss som är värt att fortsätta att bygga på. Om man har den inställningen har man också väsentligt mycket bättre möjligheter att hantera de problem som finns.

När det gäller värdefulla områden är det ett fantastiskt land vi har att hantera, men det medför också ett stort ansvar. Det gäller inte bara i Sverige, för vi har ett stort ansvar att även i allians med andra länder skapa livsbetingelser och biologisk mångfald. Det handlar i mycket om att satsa på kvalitet i det vi gör. Min uppfattning är att det hittills främst varit fråga om kvantitet och inte kvalitet. Därför välkomnar jag den kvalitetsutvärdering som nu pågår, och som ska komma under året, så att vi får en bättre ordning på detta.

Vad gäller avsättning av produktiv skogsmark har vi inte uppnått det mål som vi satt upp i Sveriges riksdag, nämligen 900 000 hektar. Låt mig vara klar och tydlig med att säga att vi innan vi diskuterar något annat mål i rimlighetens namn måste leva upp till det mål som är ställt, säkerställa det och se till att det blir bra. I detta ingår också, tycker jag, att se över skogsmarksbegreppet så att våra siffror blir jämförbara med siffrorna i andra länder, alltså att vi inte jämför äpplen och päron när vi dis-

kuterar med andra länder. En central del i det arbetet är att respektera äganderätten och se till att ägarna till marken blir våra medspelare, inte motspelare. Där finns en hel del att göra.

När man tittar på de reservationer som finns under detta avsnitt kan man se att Vänstern vill att vi ska ha minst två marina reservat. Jag kan glädja Vänsterpartiet med att frågan just nu diskuteras, åtminstone vad gäller Västerhavet, och Kosterhavet är på gång. Måhända blir de glada innan mandatperioden är över. När det gäller Vänsterns förslag om ytterligare 100 000 hektar för avsättning är det min bestämda uppfattning att förslaget ska avvisas till dess att vi säkerställt det vi redan beslutat om.

Fru talman! Låt mig så gå över till frågan om strandskyddet. Det har varit oerhört oflexibelt. Jag vill påstå att det i stora delar av vårt land faktiskt varit utvecklingsfientligt. Storstad har ställts mot landsbygd, vilket är totalt onödigt. Nu handlar det om att öka det lokala inflytandet över hur vi ska kunna använda attraktiv mark så att människors livskvalitet kan öka i hela landet – i hela landet! – och inte bara i vissa delar. Min utgångspunkt är att det är viktigt att man säkerställer detta genom att tala om vad som är skyddsvärt. Utifrån det kan man sedan ha en generösare tillståndsgivning så att människor ska kunna se en vattenspegel.

Socialdemokraterna står ganska nära den uppfattningen, åtminstone i text. Samtidigt har de en mycket märklig inställning, nämligen att man ska släppa fram byggnation där det inte finns någon efterfrågan. Det är alltså omvända världen de vill ha. Miljöpartiet vill gå hårdare fram. Det finns således en total splittring inom oppositionen i den frågan.

Fru talman! När det gäller rovdjursförvaltningen ska vi självklart slå vakt om de fem stora rovdjuren i landet, utöver alla andra djur och kryp som vi har att ta ansvar för. Problemet är att man fattat ett beslut som skapat konflikter. Först när konflikten är ett faktum tillsätter man en utredning som ska titta närmare på saken. Men okej, det var bra att utredningen tillsattes. Den kunde emellertid ha tillsatts långt tidigare eftersom vi visste att problemen fanns.

Här finns ett oeftergivligt krav. Det måste finnas en accept nedifrån. Vi ska inte sitta med någon form av översittarattityd och säga: Ja, vi ska ha si och så många, och sedan får det bli hur det vill där ute. Nu har det tydligen nått även Socialdemokraterna att problemen är större än man anade, eftersom rovdjuren är samlade på en mycket liten del av Sveriges totala yta. Det är därför viktigt att detta tas på allvar. Jag hoppas att den pågående Rovdjursutredningen kommer fram med tydliga förvaltningsplaner som gör att vi kan hantera frågan.

Socialdemokraterna har i sin reservation upptäckt att man skulle kunna börja förvalta björn och lo. Det är min bestämda uppfattning att vi kan börja förvalta väsentligt många fler rovdjur. Dessutom måste det finnas ett lämpligt rovdjurstryck hos dem som lever mitt ibland dessa i stället för att man från Stockholmshorisonten bestämmer ett antal. Inte ens här är oppositionen överens.

När det gäller ersättning för rovdjursskador har staten enligt mitt sätt att se ett oeftergivligt ansvar, eftersom det är statens vilt vi talar om. Om vi överför detta till att exempelvis ha en hund som åsamkar någonting har jag som ägare ett oeftergivligt ansvar för det som hunden åsamkar. Alltså borde staten ikläda sig exakt samma roll. Det innebär att staten ger full ersättning. Som exempel kan nämnas att man i dag får maximalt

10 000 kronor för en jakthund, trots att en jakthund kan ha ett värde på mellan 50 000 och 70 000. Man får alltså endast 10 000, vilket jag tycker är dåligt. Jag är övertygad om att rovdjursutredaren även ska kunna belysa detta. Jag noterar att oppositionen inte heller här är överens.

Beträffande § 28 kan jag glädja Sveriges befolkning med att det tog sex månader för alliansregeringen att rätta till det som Socialdemokraterna funderat på i sju år. Under sju år kom man inte till skott. Alliansregeringen löste det på sex månader. Sedan blir man lite fundersam över vad Vänstern och Miljöpartiet menar i sin reservation, för de säger inte att de är emot den förändring som skett. Är ni med eller är ni mot? Det skulle vara intressant att få veta det.

När det gäller förvaltning av säl och skarv pågår det en utredning. Jag ska ge en eloge till den förutvarande regeringen som tillsatte en utredning då man insåg att vi hade passerat smärtgränsen. Även nu är Socialdemokraterna tydliga på den punkten, det vill säga att ta bort storskarven från listan över hotade arter.

Vidare vill jag säga att det beträffande valfångsten är viktigt att vi har en uppfattning i frågan. Under den förra mandatperioden sjabblades det vid ett möte och detta öppnade åter upp för jakt på val. Det var sedan på miljö- och jordbruksutskottets initiativ som det skapades en valpolitik.

Fru talman! När det gäller giftormarna tycker vi att man ska ligga kvar på den nivå man har i dag, nämligen att det är kommunerna som bestämmer. Socialdemokraterna säger att man ska skärpa reglerna. Jag ska bara trötta er i 30 sekunder med att läsa upp vad det är som gäller och fråga vad det är ni söker ytterligare.

Så här står det: ”Terrariet ska vara försett med ett lås, en skylt med korrekt artnamn samt en varningsskylt med upplysning om att terrariet innehåller giftormar. Lokalen som själva terrariet förvaras i ska vara rymningssäker, vilket innebär att ventiler bör vara försedda med nät och att dörrar och fönster bör hållas stängda. Dessa regler gäller för alla kategorier av ormhållning, både yrkesmässigt och privat.”

Vad är det ni söker ytterligare? Ska man gräva ned rummet i underjorden, eller vad är det? Det skulle vara intressant att höra.

Fru talman! Jag vill också säga något om helhetsgreppet över den biologiska mångfalden. Alliansen har fått ta över ett antal försummelser inom området. Vi tar oss an detta med oerhört stort allvar, eftersom vi, som jag sade inledningsvis, ser detta som livsavgörande för våra efterkommande generationer. Av det skälet anslår vi exakt lika mycket pengar 2007 som man gjorde 2006. Dessutom har vi ökat på med drygt 80 miljoner för att kunna täcka in miljöbilspremier och havsmiljöfrågor ytterligare. Alltså tar vi detta på fullt allvar.

Mot detta har vi en splittrad opposition som i detta betänkande inte skulle ha kunnat få ihop en enda gemensam reservation. Jag bara noterar att detta är fallet. Alltså är det en välsignelse för den biologiska mångfalden att vi har en alliansregering som kan föra frågorna framåt och säkra efterlevnaden.

Avslutningsvis vill jag säga att jag välkomnar Socialdemokraternas något mer klarsynta inställning i många praktiska frågor. Det borgar för att vi åtminstone skulle kunna bli fem partier som är överens om detta så oändligt viktiga.

Anf. 28 TINA EHN (mp) replik:

Herr talman! Bengt-Anders Johansson nämnde någonting som gjorde att jag hoppade till, nämligen att skogsmarksbegreppet skulle förändras. Jag drar öronen åt mig. Är det meningen att vi ska öka ut skogsmarksbegreppet, så att impediment ingår? Det är det vi kan anse vara något slags skyddat område i framtiden. Kan du utveckla det?

Anf. 29 BENGT-ANDERS JOHANSSON (m) replik:

Herr talman! Jag råkade vara med i referensgruppen till Skogsutredningen. Där diskuterade vi detta en hel del. Enligt FN:s skogsmarksbegrepp räknas mark som skogsmark om trädkronorna täcker mer än 50 procent av marken när solen står i zenit. I Sverige räknas det som skogsmark om det växer mer än en kubikmeter skog per hektar och år. Det är alltså en dramatisk skillnad.

Andelen skyddad skog i Sverige ligger med FN:s begrepp i storleksordningen 18 procent. Denna siffra är jämförbar med alla andra länders. Det finns ett värde i att vi använder samma begrepp. Det behöver inte alls innebära att vi förändrar hur mycket vi ska skydda i landet. Vi ska bara se till att vi har en jämförbar beskrivning. Annars blir det ganska hopplöst att jämföra olika länder.

Anf. 30 TINA EHN (mp) replik:

Herr talman! Jag tackar Bengt-Anders Johansson för beskrivningen. Jag får fördjupa mig i detta.

Herr talman! Bengt-Anders Johansson nämnde också strandskyddet. Han påtalade hur viktigt det är med ett generösare tillstånd så att fler kan se vattenspegeln. Men jag undrar hur de som inte har råd att bosätta sig i närheten av vattnet ska få möjlighet att se vattenspegeln om man mutar in alla strandområden med bebyggelse? Jag kan se exempel på det i områden i min hembygd. Jag ser också hur svårt det är för många kommunpolitiker att stå emot intresset av att bygga vid vattnet.

Det byggs även industriområden vid vattnet, därför att de egentligen ska ha anknytning till havet. Men det har de inte längre i dag, eftersom allting går landvägen. Fiskberedningsindustrierna kör sina transporter där med. Ändå ska de bygga vid vattnet; det är något slags varumärke man säljer då. Är det rimligt?

Anf. 31 BENGT-ANDERS JOHANSSON (m) replik:

Herr talman! Att inte människor har råd kan möjligen bero på att utbudet är för litet. Är det brist på en vara stiger priset. Marknadsekonomi fungerar ju så. Av det skälet borde Miljöpartiet vara en oerhört stark tillskyndare till att öka antalet tomter med strandnära lägen. Det borde ni ta tag i direkt. Marknaden skulle då kunna sänka priset.

Liksom Tina Ehn funderar jag också ibland på varför man i dagsläget har stora industrier som ligger precis utmed havet, när det egentligen inte finns fog för det. Jag tycker personligen att det är viktigare att människor kommer nära havet än att en industri gör det. Jag ska inte missunna dem som arbetar vid en industri att ha en vacker utsikt, men i valet mellan en industri och en bostad tror jag att bostaden har större vinst av att ligga nära en vattenspegel.

Vi ska dock inte ta bort denna möjlighet för industrier. Vi strävar ju efter ett ökat antal sjötransporter. Det kan vara väldigt klokt om tunga industrier etcetera ligger vid havet. Då slipper vi vägtransporter. Det går inte att säga generellt.

Som sagt var välkomnar jag om Miljöpartiet verkar för att stärka möjligheten att öka antalet tomter i strandnära lägen. Då sjunker priset, och då blir det inte plånboken som avgör.

Anf. 32 WIWI-ANNE JOHANSSON (v) replik:

Herr talman! Biologisk mångfald handlar verkligen om många saker, men jag tänker uppehålla mig vid skogen. Jag tyckte mig höra att Bengt-Anders Johansson apropå Vänsterpartiets förslag om att utöka den skyddsvärda skogen med 100 000 hektar, så att det tillsammans blir 1 miljon hektar, sade att inte ett enda hektar till ska avsättas. Det skulle jag vilja att Bengt-Anders Johansson utvecklade något.

Som jag sade tidigare håller SLU i Skinnskatteberg nu på och forskar om skogen och ser över detta. Jag hörde för några dagar sedan i Ekot att forskare sade att man behöver öka det nuvarande miljömålet om 900 000 hektar med 350 000 hektar. Jag undrar var Bengt-Anders Johansson har hittat sina siffror som visar att det inte behövs ett enda hektar mer än i dag.

Anf. 33 BENGT-ANDERS JOHANSSON (m) replik:

Herr talman! Jag vet inte om jag var otydlig eller om Wiwi-Anne hörde fel eller ville höra fel. Jag sade inte att inte ett enda hektar till behövs. Men jag sade att vi innan vi diskuterar någon ytterligare avsättning, om det nu blir aktuellt, i rimlighetens namn måste säkerställa det som vi redan har beslutat om.

Det är detta som är så typiskt för vänsterpolitiken. Det är hektaren som är det viktiga. Då kan man skriva på ett papper att man har skyddat si och så mycket. Hur skyddsvärt det är talar ni aldrig om. Det är detta som jag tycker är lite bekymmersamt.

Wiwi-Anne Johansson är välkommen i utvärderingen av det som vi har avsatt och det vi kommer att avsätta. Vi har en bra bit kvar tills de 900 000 hektaren är avsatta. Jag tror inte ens att Wiwi-Anne Johansson är beredd att sätta till 1 miljard extra varje år framöver för att vi ska nå fram till detta till 2010. Eller har ni så mycket pengar i er pengapung? Det viktiga är att målet ligger fast och att vi lever upp till målet. Takten får bestämmas av hur vi rent ekonomiskt klarar det. Dessutom måste vi upprätthålla kvaliteten. Kvaliteten är viktig i detta.

Anf. 34 WIWI-ANNE JOHANSSON (v) replik:

Herr talman! Vänsterpartiet har faktiskt mer pengar i sin budget än alliansregeringen. Vi avskaffar inte förmögenhetsskatten och fastighets-skatten. På det sättet har vi faktiskt mer pengar. Det är svaret på frågan. Dessa pengar vill vi gärna satsa på ett rättvist miljöutrymme och en hållbar utveckling. Det är helt sant.

Vi talar visst om skyddsvärd skog och om hur vi ska kunna skydda den. Om vi inte gör det bra i dag, vill inte alliansen då göra det bättre? Vi vill sträva efter att få större sammanhängande skogspartier. Det räcker inte för alla arter att ha en liten plätt. Därför ser vi naturligtvis att statliga

Sveaskog tar ett stort ansvar, men man måste göra det tillsammans med markägare. Är det så att Bengt-Anders Johansson säger att det bara är på frivillig väg som skogsägare ska lämna ifrån sig sin skog? Frivilligheten, det såg vi vid avverkningsen, gick inte så bra. Det är 32 procent av skogsavverkningsen som inte sker enligt bestämmelserna.

Anf. 35 BENGT-ANDERS JOHANSSON (m) replik:

Herr talman! Jag ska med intresse följa Vänsterns budgetar framöver. Ska ni leva upp till detta innebär det att ni skulle ha 1 miljard extra i år, 2 miljarder nästa år och 3 miljarder om tre år. Jag ska som sagt med stort intresse följa det.

Tillbaka till det skyddsmål som vi har satt upp. Vi har satt upp som mål att vi ska ha 900 000 hektar. 400 000 av det ska ha formellt skydd från statens sida som vi på ett eller annat sätt inhandlar, via kommuner eller länsstyrelser. 500 000 ska avsättas på frivillig basis.

Det stora bekymret under den förra mandatperioden var att man enligt mitt sätt att se inte har använt människors egen vilja att hjälpa till i detta. Man skulle alltså i alldeles för stor utsträckning köpa in mark och skydda den i stället för att gå avtalsvägen med markägare. De allra flesta markägare är väldigt positiva till tanken att kunna bidra till detta om man får en rimlig ersättning för att man avstår möjligheten till inflytande över den egna marken. Det har man missat grovt initialt i det här arbetet. Då var det pekpinnar man kom med. Många gånger talade man inte ens med markägaren, utan man åkte ut, inventerade och kom fram och sade: Det är biotopskydd här, punkt slut.

Om man vill ha människorna mot sig, då var det precis rätt väg. Detta har alliansen tagit på mycket stort allvar och kommer att använda avtalsmöjligheter i större utsträckning för att uppnå målet. Målet är vi överens om, och det ska vi leva upp till. Till skillnad från er talar vi inte bara om hektar utan också om kvalitet.

Anf. 36 MARIA ÖSTBERG SVANELIND (s) replik:

Herr talman! Bengt-Anders Johansson sade att det är viktigt att lyssna på människor, att det är viktigt med underifrånperspektiv och att förändra politiken när smärtgränsen är nådd. Det kan jag hålla med om, och jag hoppas att det också kommer att gälla andra områden, till exempel arbetsmarknadspolitik.

Jag vill också passa på att tacka Moderaterna för det som jag uppfattar som ett starkt stöd för det socialdemokratiska jakt- och viltvårdsprogrammet. Jag måste uppfatta det också som ett stöd för vår reservation om ersättning för rovdjursrivna tamdjur. Men jag har en fråga där jag skulle vilja ha ett förtydligande. Det är vad Bengt-Anders Johansson menar med "väsentligen fler". Vilka rovdjur är det som avses? Är det järv eller kungsörn möjligen?

Slutligen till den fråga som jag efterlyste svar på, nämligen om ormar. Det är de facto ändå ett problem att ormar smiter, trots det regelverk som finns. Människor är rädda. Jag tror att det finns människor som faktiskt skulle tycka att Bengt-Anders Johanssons förslag om att gräva ned dem skulle vara bra. Nu är det inte vårt förslag, utan det handlar mer om tillsyn och uppföljning, att hitta sådant som gör att regelverket följs.

Anf. 37 BENGT-ANDERS JOHANSSON (m) replik:

Herr talman! Jag tycker ändå att det förtjänar att hållas fram det Maria Östberg Svanelind säger. Jag upplever också att det när det gäller jakt- och viltvårdspolitiken finns en stor samsyn mellan alliansen och Socialdemokraterna. Det välkomnar jag, det sade jag tidigare. Det tycker jag att vi ska slå vakt om, och vi ska se till att vi får en ännu bättre jakt- och viltvårdspolitik.

Vilka rovdjur det ska gälla – ja, jag kan inte peka ut vilka det är. I den mån en rovdjurspopulation lokalt sett blir störande, oavsett vilka det är – det må vara kungsörn, björn, järv eller varg – ska det finnas möjlighet för människor som känner rädsla och oro att ingripa. Då kan man inte sitta i Stockholm och säga: Vi har inte kommit upp till det som riksdagen har bestämt. Vi gör ingenting.

Om man har den strategi som har varit förhärskande under åtminstone två mandatperioder får vi en väldigt taggig inställning, och det tjänar inte rovdjuren på, definitivt inte. Välkommen från socialdemokratin att ta det lokala ansvaret med utgångspunkt i de familjer som lever mitt i detta och ge dem ett utrymme så att de kan ingripa när trycket blir för stort. Jag behöver inte peka ut något speciellt.

När det gäller ormarna är det enda möjliga svaret på frågan, som jag ser det: Då är det bättre att förbjuda människor att ha orm. Är det vad Socialdemokraterna är ute efter?

Anf. 38 MARIA ÖSTBERG SVANELIND (s) replik:

Herr talman! Nej, vi vill inte förbjuda människor att ha ormar, men vi tror att man kan jobba väldigt mycket mer med att möta den rädsla som finns. Det sker de facto incidenter årligen. Ormar rymmer, är på drift och är ett hot mot människors liv. Vi tror att det finns andra vägar med ökad tillsyn, med uppföljning och revidering av regelverken. Men det är klart att vi inte vill förbjuda ormarna.

Anf. 39 BENGT-ANDERS JOHANSSON (m) replik:

Herr talman! Då närmar vi oss varandra även på den punkten, vilket jag tycker är trevligt. Vi är uppenbarligen ändå överens om att det ska ligga kvar på den nivå det är i dag, nämligen på kommunerna. Jag tror inte en sekund att det skulle bli bättre av att man flyttar upp det på annan nivå.

Jag läste upp bestämmelserna för en liten stund sedan. Tydligare regelverk är det nästan omöjligt att åstadkomma. I så fall är det individerna som har orm som man får titta på.

Vi kan se att alliansregeringen har agerat kraftfullt när det gäller exempelvis innehav av hundar som går till attack. Det är inte djuren som det är fel på. Det går inte att förbjuda vissa hundraser. Det är människor som inte kan hantera detta. Lever man upp till de bestämmelser som jag läste upp då sker det inte olyckor, då är det inga ormar som rymmer. Jag tycker att man skulle kunna applicera samma tankesätt här som när det gäller hundar. Det är inte djuren det är fel på, oftast är det människor, när tamdjur åstadkommer skada.

Anf. 40 CLAES VÄSTERTEG (c):

Herr talman! Den biologiska mångfalden är en förutsättning för ekosystemets fortlevnad och ett varaktigt liv på jorden. Vi som människor ingår i ekologiska sammanhang, och vi har ett ansvar att bruka utan att förbruka. Vi måste vårda ekosystemen och bör inte tillföra andra levande varelser ett onödigt lidande. Skyddet av den biologiska mångfalden, precis som har framförts här innan, är en hörnsten i alliansregeringens miljöpolitik. Det är säkerligen inte sista gången vi diskuterar biologisk mångfald i den här kammaren under den här mandatperioden. Det görs en översyn av miljömålen fram till 2009 då många av de här frågorna kommer att diskuteras.

Jag kan konstatera, precis som Bengt-Anders Johansson gjorde innan, att synen i de olika partierna stämmer ganska väl överens och gjorde det också under förra mandatperioden när vi diskuterade till exempel miljö-kvalitetsmålen inom biologisk mångfald. Det var en bred samsyn, och förhoppningsvis kan vi ha en sådan även fortsättningsvis.

All mänsklig verksamhet är beroende av de ekologiska sammanhangen. När vi skadar de ekologiska sammanhangen skadar vi också oss själva och kommande generationer.

Vi kan inte i dagsläget bedöma de fulla effekterna av våra handlingar, vilket innebär att vi måste utgå från försiktighetsprincipen i vårt arbete. Vi får inte rubba de naturliga ekosystemen, så att de sedan inte går att återställa till sin ursprungliga balans.

Herr talman! Centerpartiet vill att arternas livsmiljöer och ekosystem samt deras funktioner och processer ska försvaras. Arter ska kunna fortleva i långsiktigt livskraftiga bestånd med tillräcklig genetisk variation. Vi vill att människor ska ha tillgång till en god natur och en rik kulturmiljö och också en rik biologisk mångfald. Det handlar om hälsan men också om möjligheten till fantastiska naturupplevelser.

Biologisk mångfald är gener och arter och deras samverkan och vad de gör för nytta för ekosystemen. Men detta är också viktigt när det gäller att rena vatten och luft, binda jorden och pollinera våra grödor. Biologisk mångfald utgörs av den mosaik av naturtyper och livsmiljöer som finns i landskapet. Det är odlad mark, vattendrag och sjöar liksom våtmarker och skogar – för att nämna några.

Vi i Sverige har åtagit oss att både bevara och nyttja den biologiska mångfalden på ett hållbart sätt, i enlighet med FN:s konvention för biologisk mångfald.

Vi kan konstatera att öppna landskap med hagmarker och ängar är uppskattade inslag i vår natur. Många av oss kanske tar för självklart att de har funnits och alltid ska finnas. Och de utgör livsmiljöer för en rad växt- och djurarter. I de flesta fall är det generationer av jordbrukare som har format det öppna landskapet och främjat den biologiska mångfalden genom det arbete som de har gjort.

För att man ska kunna få en så bra avkastning på sin mark som möjligt har man också haft ett hållbart bruk där man har tagit hänsyn, och man gör så även i dag. Men samtidigt är det många av Sveriges jordbrukare som känner en frustration. De upplever att många av de här miljömålen – det är en lagstiftning som vi har varit med och fattat beslut om som gäller miljömålen i fråga om den biologiska mångfalden – står i kontrast till varandra, att de står i motsättning till varandra. Jag tror att

det är viktigt att vi tar till oss det i den fortsatta översynen och funderar på hur vi får ett större förtroende bland gemene man för de miljömål vi sätter upp.

Jag var på Öland tidigare i veckan och diskuterade stenmurar och vilka konsekvenser de får för Ölands jordbrukare och deras möjlighet att bedriva ett jordbruk som är rationellt och också har en så minimal miljöpåverkan som möjligt. Där vill man i dag flytta eller ta bort en del stenmurar för att kunna minska mängden tid man använder på sina åkrar och minska mängden diesel som man förbrukar. I dag är man förhindrad att göra det på grund av de regler som vi har satt upp. Det är viktigt att vi tar till oss de signalerna och funderar igenom hur vi når fram till miljömålen och hur vi gör så att de inte står emot varandra.

Odlingslandskapet utgör endast 8 procent av Sveriges yta, men här trivs hälften av landets alla växter och djur. En stor del av Sveriges rödlistade djur- och växtarter finns i jordbrukslandskapet, och de flesta av dem hör hemma just i de här naturbetesmarkerna och ängarna. Det krävs alltså, som jag var inne på, att vi har ett fungerande jordbruk för att vi ska kunna ha en fortsatt rik biologisk mångfald.

Det krävs också ett nära samarbete mellan jord- och skogsägare, berörda myndigheter och ideella organisationer för att man ska kunna skapa den här hållbara utvecklingen och för att man ska kunna se till att vi har en bra svensk miljö- och naturvård.

Den variation som finns i odlingslandskapet gynnar många växt- och djurarter. Men tyvärr är den här variationen på väg att växa igen. Därför är det arbete som alliansregeringen har satt i gång med en regelförenkling för alla landets företag, även för Sveriges jord- och skogsbruk, en viktig del också när det gäller bevarandet av den biologiska mångfalden. Har vi inte ett konkurrenskraftigt svenskt jordbruk har vi inga öppna landskap i fortsättningen. Det är därför också viktigt, som alliansregeringen har pekat ut, att vi vill förbättra och stärka konkurrensvillkoren för Sveriges jordbrukare. Blir de utkonkurrerade har de inte möjlighet att bedriva sitt jordbruk. Då gör vi också den biologiska mångfalden en otjänst.

Herr talman! Det område som har debatterats både i den här debatten och innan debatten och som också har varit ganska centralt i diskussionen kring den biologiska mångfalden är skogen. Skogen är en rik träråvara som är en viktig exportråvara för svensk industri. Men skogen har också betydelse för våra möjligheter att ställa om till ett samhälle där vi minskar vår påverkan på växthuseffekten och där vi kan öka vårt användande av förnybara bränslen. Det hållbara skogsbruket är också en förutsättning för en ekonomisk tillväxt i Sverige.

Vi behöver ha en politik som ger näringen möjlighet att utvecklas. En välkött skog är viktig inte bara utifrån det här virkesproduktionstänket utan också med tanke på naturvärdena i skogen. Ett uthålligt skogsbruk och en långsiktig virkesförsörjning kräver utbyte av både kunskap och information.

Som man har varit inne på tidigare i debatten har vi fastställt ett miljömål om levande skogar här i riksdagen. 900 000 hektar skyddsvärd skogsmark ska undantas från skogsproduktion till 2010. Där kan vi i dag se att miljömålet är nått när det gäller den privata delen, de privata avsättningarna om 500 000 hektar. Men vi har inte nått det när det gäller den andra delen, de 400 000 hektar som staten skulle ha ansvar för.

Även om det har varit uppe tidigare i debatten måste jag påpeka att vi ska ha med i beräkningen att anslaget för biologisk mångfald är det största enskilda anslaget i miljöbudgeten. Vi ligger kvar på den nivå som vi hade 2006. Det är en oerhört viktig del i det hela.

Jag ska också påpeka att de som äger skog i dag och som är privata skogsbrukare har ett mycket starkt fokus på ett långsiktigt hållbart skogsbruk. De har ett stort miljöintresse, men det handlar givetvis också om att man ska kunna få en avkastning på det kapital som man har för att man ska kunna få en utveckling och också kunna bedriva ett hållbart skogsbruk. Det är då man får bästa möjliga avkastning. Om vi skulle göra några enskilda stora satsningar där vi förstatligar stora marker och stora mängder av vår skog skulle det vara en otjänst för den biologiska mångfalden. Det skulle också vara en otjänst för den svenska tillväxten.

Herr talman! Med ett tydligt underifrånperspektiv och ett nära samarbete mellan lokala aktörer, markägare, myndigheter och miljörelser är jag övertygad om att vi kommer att nå långt i arbetet för biologisk mångfald under de kommande åren.

Anf. 41 ANITA BRODÉN (fp):

Herr talman! Folkpartiet har under många decennier slagit vakt om den biologiska mångfalden. Vi tog till exempel initiativ till Naturskyddsföreningens grundande. Vi har slagits för de orörda älvorna och har arbetat för skydd och förvaltning av skog, mark, hav och djur.

Men man kan, som bekant, inte leva på gamla meriter utan måste hela tiden oförtrutet arbeta vidare. Det gör vi också, tillsammans i alliansen, både nationellt och internationellt.

Vi välkomnar överenskommelser inom det här området över blockgränserna då vi anser att de här frågorna är så angelägna. Situationen är nämligen oroande. Varje dag försvinner arter. Den utarmning som sker riskerar att påverka den viktiga balans som finns.

Under den förra mandatperioden fanns det en stor samsyn mellan Miljöpartiet och alliansen. I viktiga miljömålsfrågor anslöt sig Miljöpartiet till alliansens förslag och linje. Det gällde också Östersjösatningar. Det uppskattas. Vi öppnar givetvis också för både v och s att ansluta sig i de här viktiga frågorna.

I redogörelsen för det här ärendet finns det i bakgrundsbeskrivningen några meningar som är angelägna och väl värda att citera:

”Biologisk mångfald och samspelet i olika typer av ekosystem är av grundläggande betydelse för människans livsvillkor. Biologiska resurser och ekosystemets tjänster är viktiga förutsättningar för livet och en hållbar utveckling.”

Den biologiska mångfalden utgörs av naturtyper, vilket flera föregående talare har nämnt. Det handlar om naturtyper och livsmiljöer som finns i landskapet, i den odlade marken, i vattendragen, i sjöar och hav, i våtmarker och i skogar.

Det är gener och arter som i samverkan ger mänskligheten olika former av ekotjänster. Det är ett begrepp som är ganska nytt för många och därför väsentligt att förklara. Det handlar om att rena vatten och luft, binda jord och pollinera våra grödor. Den biologiska mångfalden medverkar också till folkhälsan, eftersom många natur- och kulturmiljöer utgör en viktig källa för rekreation och friluftsliv. Att man då på sina håll

i världen – vi hörde i dag Kina nämnas som exempel – behöver mänsklig arbetskraft för att pollinera skrämmar verkligen.

I den tid vi nu lever, när klimatfrågan förts upp på agendan, är det viktigt att se sambandet mellan biologisk mångfald och klimatfrågan. Den biologiska mångfalden utgör en buffert för att stå emot de klimatmässiga förändringar vi har att vänta.

Det är också väldigt viktigt att vi inte hamnar i fel dike i våra satsningar och i vår iver att motverka klimatförändringen. Vi får inte bara satsa på en monokultur och glömma bort den biologiska mångfalden. Jag vill här lyfta ett varningens finger. Det får inte bli alltför ensidiga satsningar på bioenergi gröda, utan vi måste även här öppna för en mångfald.

Herr talman! Jag vill ta detta tillfälle i akt och påminna kammaren om de nationella och globala skydd som finns, men också om några av de viktiga beslut som vi har varit med om att ta.

Drygt 11 procent av jordens yta är skyddade områden, 100 000 till antalet. I Europa har vi 42 000 skyddade områden. I Sverige har vi 28 nationalparker. Nya är på gång, och där är Kosterarkipelagen värd att lyfta fram. Vi har ungefär 3 000 naturreservat, ungefär 4 000 Natura 2000-områden och ett stort antal biotopskyddsområden. Natura 2000-områdena, totalt 6 miljoner hektar, ingår till 60 procent i övriga skyddade områden.

För att bevara och nyttja vår biologiska mångfald på ett hållbart sätt är dessa insatser och skydd oerhört viktiga. Men det är också viktigt att vi hela tiden ser till kvaliteten och därför utvärderar och följer upp. I Sverige har vi åtagit oss att bevara och nyttja den biologiska mångfalden på ett hållbart sätt, i enlighet med FN:s konvention. Världens regeringar samlades 2002 och fastslog målet att till 2010 stoppa den dramatiska förlust av biologisk mångfald som nu sker. Det är viktigt och oerhört angeläget att vi 2010 kan visa att vi har levt upp till denna höga och viktiga målsättning.

Herr talman! Jag vill efter denna historik lyfta fram några frågeställningar där oppositionen reserverat sig. Jag börjar med miljökvalitetsmålet Levande skogar.

Där ligger miljökvalitetsmålet och delmålen fast, och det har markerats av flera föregående talare. Det handlar om det formella skyddet och även om de frivilliga avsättningarna.

Det är viktigt att vi här också lyfter fram och ser möjligheterna med de skyddade områdena. Man behöver inte lägga locket på, utan man kan tvärtom öppna och popularisera också naturreservaten och ta fram en mångfald av flexibla lösningar som komplement. Där kan civilrättsliga avtal nämnas. Det krävs dialog och samverkan för att detta ska fungera på allra bästa sätt. Här har regeringen en hög ambition och vilja.

Det andra som jag vill lyfta fram är rovdjursförvaltningen. Här råder ingen som helst tvekan om att vi också slår vakt om de fem stora rovdjuren. Men jag vill ändå markera att jag anser att den tidigare regeringen å det grövsta misslyckades med att skapa den folkliga acceptans som är så viktig för att vi ska kunna leva i harmoni och balans med varandra. Man misslyckades med detta eftersom man inte lyssnade tillräckligt och inte förstod att det fanns en oro. Människor måste känna att de faktiskt har tillåtelse att skydda sina tamdjur.

Nu är en ny § 28 på gång. Det känns viktigt. Den gäller under en tvåårsperiod, och sedan utvärderar vi.

Herr talman! Jag vill också ta upp en annan djurart som väcker känslor, nämligen ormar. Det har också varit uppe i debatten i dag. Giftormar på rymmen har faktiskt skapat väldigt stor skräck i vissa bostadsområden. Det kan finnas olika känslor inför ormar, men de regler som nu finns behöver ses över, och jag välkomnar särskilt att regeringen har för avsikt att göra detta.

Vår syn på strandskyddets dignitet och på vikten av den marina miljön kommer att utvecklas av min partikollega Lars Tysklind. Ni kommer att få ta del av de synpunkterna.

Det har talats mycket om ekonomi och om budget. Men jag vill också slå fast det som mina allianskolleger tidigare har sagt: Regeringen har satsat precis lika mycket som den tidigare regeringen inom området biologisk mångfald. Det är samma summa som 2006. Dessutom sker en satsning på exempelvis Östersjön på havsmiljöområdet. Det är alldeles nödvändigt för att undvika en total kollaps av vårt innanhav. Vi lägger dessutom in en ökad effektivitet, eftersom vi anser att det är oerhört viktigt med kunskap innan vi sätter in olika åtgärder. Det är också oerhört angeläget med samverkan för att nå våra gemensamt uppsatta mål.

Regeringen fäster stor vikt vid miljömålssystemet och vid att uppfylla de internationella åtaganden som vi har skrivit under. Vi håller nu på att se över alla arbetsformer och instrument för att göra de mest kostnadseffektiva insatserna för att nå dessa mål.

Herr talman! Jag vill slutligen yrka bifall till förslaget i betänkandet. Jag vill också hänvisa till det som står i budgetpropositionen och som har sagts många gånger: Biologisk mångfald är en hörnsten i regeringens politik.

Det, mina vänner, är något som känns riktigt bra för en folktoppartist.

Anf. 42 SVEN GUNNAR PERSSON (kd):

Herr talman! Även den här debatten går mot sitt slut. Jag vill passa på att tacka för väldigt intressanta inlägg. Det har varit kunniga, engagerade och ibland nästan poetiska beskrivningar av vår natur. Inte minst Anita Brodén senaste inlägg tycker jag var väldigt fint och bra.

Vi blir ju alla fascinerade av naturen när vi väl är där, höll jag på att säga. Jag gjorde ett näst intill unikt nedslag i en av trädgårdens rabatter för ett tag sedan. Det är tyvärr inte så ofta. Men så fort man rotar lite ser man vilket enormt myller som finns i naturen. En liten gynnare som slog sig ned på min hand var helt genomskinlig. Det är klart att man funderar, det syns ju inga tarmar eller någon magsäck. Vad käkar han, hur går matsmältningen till, vad livnar han sig på, vad har han för roll att fylla här i världen? Man blir fascinerad av det samband som man hjälpligt förstår finns.

Många av oss har ju sedan barnsben kikat på myrstackarna och det myller som är där. Vad som är fram eller tillbaka, när de går dit eller därifrån, är lite svårt att lista ut ibland. Och man funderar på vad de pysslar med. Men man ser ju att de är i fullt arbete. De släpar hem grejer, döda djur. Man förstår att det här är ett oerhört viktigt inslag i den biologiska mångfalden, i hur naturen fungerar.

Lite mer bekymmer har vi med att förstå fåstingarnas och myggornas värdefulla insatser. Vi får väl finna oss i att de också har en hel del att bidra med, även om vi kanske upplever att de mest tar.

Allt detta hänger ju samman i en mångfald av arter och samspel mellan arter. Det är genetiska variationer inom arterna och mångfalden av ekosystem och naturtyper. Alltihop fungerar på ett vist sätt, och man funderar naturligtvis många gånger över hur det har kunnat bli så här.

Ekosystemen är, som vi har hört flera säga, stressade, överbelastade. En del är hotade – de ekosystem som vi är så beroende av för våra liv. Pollineringen har nämnts, vatten- och luftreningen, fotosyntesen, matproduktionen; allt är vi beroende av för våra liv. Millennium Ecosystem Assessment pekar på att två tredjedelar av de här systemen är överansträngda.

Vi har tagit dem för givna. De har varit gratis i marknadsekonomin. Nu börjar man vakna och se behovet av att sätta ett pris på dem också. Det är glädjande att jag lyckades påverka direktiven till Hållbarhetskommissionen på ett sådant sätt att det begreppet också kom in, att man ska jobba med frågan hur man ska sätta ett riktigt pris på ekosystemtjänsterna.

Debatten om den biologiska mångfalden begränsas ibland här i riksdagen till att handla om ett anslag i statsbudgeten. Det är ett viktigt anslag. Det är det allra största på miljöområdet och ett av de större anslagen inom olika sektorer. Därför kanske man ändå måste ta upp det lite slarviga sätt att uttrycka sig som både Miljöpartiets och Vänsterpartiets representanter hade här. Miljöpartiet säger att vi tar bort pengarna från biologisk mångfald och i stället satsar på havet eller vad vi nu satsar på. Vänsterpartiet uttryckte sig på liknande sätt, en mycket stark oro för att vi tar bort pengar.

Så är ju inte fallet. Det handlar om att det sammantaget finns ca 2 000 miljoner kronor till biologisk mångfald – 1 963 miljoner kronor. Av det tas 88 miljoner. Av 1 963 miljoner går 88 till det som vi tycker är andra viktiga aspekter på biologisk mångfald och miljöarbete.

Det här är ingen ovanlig hantering. Jag kommer ihåg många socialdemokratiska regeringsbudgetar där för oss viktiga konton, som sanering av förorenade områden till exempel, dränerats på pengar som gått till andra områden som man tyckt vara angelägna. Så sker ju alltid. Vi hoppas att resurserna ska räcka, och vi arbetar för att de också i en framtid ska öka på olika sätt och på olika konton.

Det sker nu också ett viktigt arbete, som flera har varit inne på, för att konstatera hur vi får fram de mest kostnadseffektiva åtgärderna. Hur når vi målen bäst och snabbast? Sådana uppdrag har både Naturvårdsverket och Statskontoret. Miljömålsrådet ska redovisa sin fördjupade beskrivning av miljömålen 2008–2009 också på det här området. Jag ser fram emot det här arbetet.

Vi har ju i debatten ibland mött olika intressanta förslag, till exempel hur andra länder hanterar frågan om avsättningar och biologisk mångfald. I Finland finns det exempel på att man mer har en upphandlingsversion. Visst vore det intressant och mer av dynamik om staten kunde säga: Vi behöver de här nyckelbiotoperna, vi behöver de här naturtyperna och vi behöver den här biologiska mångfalden just nu. Det är brist på det. Det behöver vi skydda. Då får man anmäla de av sina arealer som innehåller de här olika behoven, och det kan ske ett upphandlingsförfarande som bygger mer på ett gemensamt, ömsesidigt engagemang.

Det räcker inte, som svar på Wiwi-Annes fråga. Visst behöver vi ha statliga avsättningar, inte bara frivillighet. Det behövs naturreservat och annat. Men jag ser fram emot att fortsätta arbetet på det här området.

Jag ser också fram emot Rovdjursutredningens förslag. Alla vi som har mött utredaren och lyssnat till hans sätt att gripa sig an frågan svävar inte i tvivelsmål om att detta blir oerhört ambitiöst, med stor hänsyn till populationer, till utveckling, till framtid samt till genetisk variation och styrka. Den utredningen kommer säkert att kunna läggas till grund för en fortsatt bra rovdjurspolitik. Det är glädjande att Socialdemokraterna numera har en mer realistisk syn på § 28, på säl och skarv och på utvärdering av tumlare, drivgarnsfiske och bifångster. Man har i reservationen ett annat språkbruk än man hade under förra mandatperioden, om jag säger så. Det är glädjande.

Några ord till sist om genmodifierade organismer. Man kan ju tänka sig att en del tycker att vi kristdemokrater borde hänga på några reservationer eftersom vi har drivit just den politiken tidigare. Ursäkta mig, herr talman, att jag drar över talartiden någon minut till.

Det finns ett antal motioner och reservationer som vi kristdemokrater har stor förståelse för. Men jag kan bara säga att vi i det här läget prioriterar arbetet inom alliansen för att där förändra och arbeta med frågan. Det hade inte heller blivit någon skillnad, eftersom det inte har blivit något skifte i politik när det gäller genmodifierade organismer sedan Socialdemokraterna hade regeringsmakten.

Det här är ett område som är totalharmoniserat inom EU, så det är ganska bökigt och svårt att förändra. Jag tycker ändå att den nya regeringen bygger på den gamla regeringens ambition. Jag är inte säker på vem det var som gav de olika uppdragen, i varje fall har olika myndigheter och verk i uppdrag, Naturvårdsverket till exempel, att se till hur till exempel herbicidtoleranta, genmodifierade organismer stämmer överens med uppfyllandet av miljömålen.

Jag tycker att man också ska kika på insektsresistenta genmodifierade grödor och relationen till miljömålen. Det finns också ett arbete vad gäller samexistensregler och skadestandsfrågor. Dessa frågor måste lösas. Jag ser också fram emot regeringens hantering och beredning av frågorna från Riksrevisionen och riksdagen. Det gäller alltså Riksrevisionens framställan till riksdagen angående myndigheternas sätt att arbeta med genmodifierade organismer.

Sammantaget ser jag det som möjligt att inom regeringen arbeta för att få en vettig väg framåt även med GMO-frågan.

Jag yrkar bifall till förslaget i betänkandet.

Anf. 43 TINA EHN (mp) replik:

Herr talman! Sven Gunnar Persson har påpekat att man satsar lika mycket pengar på biologisk mångfald som tidigare och att det inte är som Miljöpartiet och Vänstern säger. Men det står klart i budgeten att man tar pengar från biologisk mångfald till att satsa på havet. Det är inte fel att satsa på havet, men man ska inte ta pengarna från biologisk mångfald. Det säger alla som håller på med dessa frågor, och det har vi fått klart för oss i miljö- och jordbruksutskottet.

Du säger också att vi ska vidta kostnadseffektiva åtgärder i det här arbetet. Jag ser inte att det är så påtagligt med havssattsningarna. Över-

vakning, satellitövervakning, luftning på några små platser och mer dialog är alltid bra. Du får gärna utveckla vad de kostnadseffektiva åtgärderna innebär, Sven Gunnar, och sedan får jag se om jag får någon mer klarhet i detta. Jag tycker inte att det är kostnadseffektivt att ta bort 450 miljoner från biologisk mångfald och satsa på övervakning.

Prot. 2006/07:108

16 maj

Biologisk mångfald

Anf. 44 SVEN GUNNAR PERSSON (kd) replik:

Herr talman! Jag hade synpunkter på att man uttryckte det så att vi tar pengarna – i bestämd form. Det var kanske mer ett semantiskt påpekande. Vi ökar inte anslaget, i stället tar vi pengar – men inte pengarna. Det lät som att hela anslaget försvinner, att det dramatiskt minskar. Men av nästan 2 000 miljoner kronor används 88 miljoner kronor i de andra väsentliga miljöområdena. Det är på samma sätt som alla regeringar har gjort i alla tider.

När det gäller kostnadseffektiva åtgärder var det inte den förändringen jag hänvisade till utan till Naturvårdsverkets och Statskontorets översyner och utredningar om hur vi i framtiden ska arbeta med frågor om biologisk mångfald och olika skyddsåtgärder. Jag ser fram emot de resultaten. Jag är nog inte mannen att utveckla detta ytterligare. Vi får avvakta de olika rapporterna från Statskontoret och Naturvårdsverket.

Anf. 45 TINA EHN (mp) replik:

Herr talman! Det är intressant att få veta vilka åtgärder man kommer fram till.

Sven Gunnar sade i ett anförande att han hoppas att resurserna räcker. Det hoppas jag också. Jag är mån om att vi inte tullar på resurserna. Vi vet att de är oerhört viktiga för att stå emot klimatförändringar.

Herr talman! Både Sven Gunnar och jag sitter i Gentekniknämnden och brottas mycket med genteknikfrågorna. Vi har ofta likartade uppfattningar i frågan. Det är intressant att du nämner att du avvaktar ett pågående arbete. Jag tänkte höra var skadestandsfrågan ligger och om vi kommer att få diskutera den i riksdagen.

Anf. 46 SVEN GUNNAR PERSSON (kd) replik:

Herr talman! Jag kan inte svara på hur långt regeringen har kommit i den senare frågan. Jag tror inte att den frågan är riktigt färdigutredd.

Vad gäller samexistensreglerna håller Jordbruksverket på att lägga fast dem för att notifiera EU. Rättare sagt har regeringen en förordning om detta, vilket innebär att Jordbruksverket har fått i uppdrag att ta fram mer konkreta riktlinjer. Jag tror att de har antagits i regeringen. Men den senare frågan kan jag inte ge dig svar på.

När jag säger att jag hoppas att pengarna ska räcka inbegriper detta det arbete som regeringen gör för att hitta de mest kostnadseffektiva vägarna att få ut mesta möjliga skydd för pengarna. Jag tror att det finns en utvecklingspotential om man lyfter ögat från hektarbegreppet och ser på träffsäkerhet och kvalitet. Jag tror att det skulle vara spännande att pröva modellen där staten, det offentliga, preciserar mer den naturtyp, nyckelbiotop, man söker och anser ska skyddas eftersom det inte finns ett tillräckligt skydd. Då får skogsägare och markägare anmäla sitt intresse att vara med i processen för att ge ett skydd. Det blir på så sätt ett upphandlingsförfarande. Det är en effektiv metod för samråd i stället för

hiskeligt utdragna processer där man är osams och inte har förståelse för varandras motiv.

Anf. 47 JAN-OLOF LARSSON (s):

Herr talman! Sven Gunnar beskrev den genomskinliga stackaren utan tarmar. Jag kom att tänka på att det är kanske någon som är anpassad efter de nya a-kassereglerna! Men det var inte riktigt det jag skulle ta upp här.

Allemansrätten är för oss socialdemokrater en central del i välfärdspolitiken. Ett av dess tydligaste uttryck i svensk lag är just strandskyddslagstiftningen, som på ett avgörande sätt har bidragit till att de flesta svenskar i dag har goda möjligheter till ett strandnära friluftsliv och rekreation också runt storstäderna.

Men det finns också brister i lagen. Strandskyddet är inte tillräckligt i vissa delar av landet, samtidigt som det är alltför strikt i andra. Lagstiftningen påverkar kommunerna på olika sätt. Den är en tillgång för turismen, samtidigt som den ofta framställs som en hämsko i planeringen av bostadsbyggandet.

I områden med högt bebyggelsetryck och krympande tillgång till de obebyggda stränderna privatiseras allt fler stränder. Trycket längs kusterna är särskilt högt. Sedan 50-talets första strandskyddsbestämmelser har bostadsbeståndet längs kusten dubblerats. Många kommuner utnyttjar alltför generöst möjligheten till dispens från strandskyddet. Samtidigt uppfattas strandskyddet som onödigt hårt i många glest bebyggda områden där tillgången till stränder ofta är god. En större flexibilitet i strandskyddslagstiftningen efterfrågas för att främja regional utveckling.

För några veckor sedan såg jag ett reportage om hur kommunerna planerar sin bebyggelse runt Vänerns stränder. De flesta är i dag medvetna om att klimatförändringarna bidrar till allt fler översvämningar. Men den kunskapen tillämpas inte när det gäller att planera bostadsbyggandet. Det framkom med all önskvärd tydlighet att de kommunala politikerna förväntar sig att problemen ska lösas genom nationella beslut. Till dess så sker fortsätter byggandet i områden som med all säkerhet kommer att översvämmas årligen.

Många av de debattörer som vill flytta strandskyddslagstiftningen till PBL hävdar att våra lokala politiker naturligtvis tar sitt ansvar. Jag säger inte emot detta. Men ansvaret kan ibland vara av det kortsiktiga slaget där de lokala politikerna väger in ett eventuellt antal arbetsplatser som kan förläggas till kommunerna om de gör avsteg från strandskyddet. Detta har hänt, och detta kommer att hända. Att det blir några arbetsplatser är långt ifrån säkert.

Strandskyddets stora betydelse för allemansrätten kräver att eventuella reformer genomförs med varsamhet. Våra fritt tillgängliga stränder har ett oskattbart värde, inte minst för turismen som ofta är kommunernas stora inkomstkälla.

Utgångspunkten för en ny lagstiftning måste vara att strandskyddet, liksom hittills, är ett områdesskydd enligt miljöbalken med en grundregel om förbud mot nybyggnation.

Herr talman! De politiska företrädare som vill förändra strandskyddslagen till en kommunal angelägenhet och införa den i plan- och bygglagen

gen rekommenderar jag att göra ett besök i vårt grannland i väster. Jag har framfört det förut från denna talarstol, men det är värt att upprepa.

I Norge har de en strandskyddslag som är kommunaliserad. Om ni åker båt en fin sommardag från bohuskusten – jag rekommenderar det också; där är det fint, rent vatten och inga alger – och norrut kan jag lova er att ni inte behöver fundera över var landgränsen går mellan Sverige och Norge.

Det är bara att notera var staketen börjar ringla sig från landbacken ned i havet och var skyltarna om privat mark är uppsatta. Just där går gränsen mellan Sverige och Norge. Detta revirpinkande är följden av att Norge har ett kommunalt strandskydd.

Jag menar att strandskyddsfrågor mycket väl kan hanteras i den kommunala översiktsplaneringen utan att lagstiftningen för den skall förs över från miljöbalken till plan- och bygglagen.

I den här åsikten har vi fram till i dag, och även fortsättningsvis hoppas jag, haft Folkpartiet på vår sida. Det har varit garanten för att detta ska bestå. Jag hoppas att jag sedan får höra att Lars Tysklind står fast vid de här åsikterna. Jag blir väldigt orolig när jag hör alliansens starke man i frågor om biologisk mångfald prata om strandskyddet med visioner från de småländska skogarna. Då blir jag rädd för att vi inte har mycket möjlighet att vandra runt våra stränder härnäst.

Ska vi behålla ett strandskydd och en allemansrätt måste vi också värna att de ligger kvar i skyddslagstiftningen.

Jag yrkar bifall till reservationerna 3 och 11.

I detta anförande instämde Peter Jeppsson (s).

Anf. 48 LARS TYSKLIND (fp):

Herr talman! Vi ska nog inte dramatisera förhållandena inom alliansen. Vi är väldigt eniga om vissa utgångspunkter. Det står även i betänkandet att miljöministern tillkännager att det behövs en reformering med större inflytande för lokala intressen men att det inte ska ske på bekostnad av olika naturvärden.

Herr talman! Jag får väl hålla med om Jan-Olof Larssons verklighetsbeskrivning från västkusten – den är naturligtvis riktig. Det har väl aldrig varit någon tanke att vi i Sverige skulle ha ett system där vi börjar flytta ned staketen i strandkanten.

Problemet är att den förra regeringen aldrig lyckades få fram någon konstruktiv lösning på det här. Problemställningen är att vi har en kommunal angelägenhet med ett väldigt stort nationellt intresse, och på något vis måste man ha ett regelverk som löser problemet. Det misslyckades man ta fram. Jag vet inte om det var regeringskonstellationen då som inte lyckades enas – det kan man misstänka. På något sätt måste det lokala intresset in.

En annan utgångspunkt är att vi måste ha regler som är generella, som går att använda både i ren glesbygd och i högexploaterade områden. Det var en av de saker som den förra regeringen aldrig lyckades komma till skott med. Man försökte dela in Sveriges kommuner i olika kategorier, och de gränsdragningar som då gjordes var inte rimliga.

Precis som Bengt-Anders Johansson var inne på saknar dagens system flexibilitet. Det krävs att man skaffar ett system där det lokala intresset kan komma in mer.

Från Folkpartiets sida har vi inte fastnat så väldigt mycket i att man måste ändra lagar och sådant. Vi tycker att detta kan ligga kvar inom miljöbalkens ram. Det är egentligen inte det som är den stora frågeställningen, utan det är hur man på ett ansvarsfullt sätt kan få in det lokala intresset.

Vårt förslag var hela tiden under den förra mandatperioden att man ska fånga upp det som vissa kommuner har försökt göra, bland annat på Öckerö, men inte kunnat föra i hamn på grund av att lagstiftningen har hindrat det. Det är att en kommun som vill ändra sin strandskyddslinje ska kunna göra det utifrån ett lokalt perspektiv, men i ett otvunget läge.

De dispenser som vi alla kanske kan vara oroliga för ges i dag när det finns ett projekt, och det vägs aldrig mot att det skulle kunna ligga någon annanstans – det är antingen där eller inte alls. Då finns det en risk för att det ges en del ganska olyckliga dispenser. Men om en kommun går in lite mer planmässigt, typ i sin översiktsplaneprocess, och diskuterar frågan kommer de flesta kommuner helt klart att upptäcka att det finns skyddsvärda områden och mindre skyddsvärda områden.

Om man då med den stora inventeringen som grund kan rita in sin egen lokala strandskyddslinje ska vi säkert upptäcka att den kanske är 500 meter på vissa ställen och 25 meter på andra ställen och uppfyller de krav vi har.

Vi får inte glömma att det här är ett nationellt intresse. Länsstyrelsen ska vara med i processen hela tiden, och länsstyrelsen ska fastställa detta som statens representant. Då har vi den lösningen att vi kan kombinera den kommunala angelägenheten med det nationella intresset utan att på något vis riskera att naturvärden och tillgänglighet till stränder går till spillo.

Utifrån den utgångspunkten, med den diskussion som nu förs på Miljödepartementet, tror jag att vi kommer att komma fram till en väldigt bra lösning och kan få ett system som fungerar för alla kommuner i Sverige.

Överläggningen var härmed avslutad.
(Beslut fattades under 14 §.)

12 § Fiskeripolitik

Föredrogs
miljö- och jordbruksutskottets betänkande 2006/07: MJU14
Fiskeripolitik.

Anf. 49 JAN-OLOF LARSSON (s):

Herr talman! Jag ska börja med att tacka Lars för det tydliga ställningstagandet när det gäller strandskyddet. Vi ska säkert komma överens på den punkten, bara ni står fast vid det ni tycker.

Den 24 april detta år, alltså för mindre än en månad sedan, deltog förre LRF-tjänstemannen, numera statssekreteraren på Jordbruksdepartementet Rolf Eriksson vid en träff med livsmedelsindustrin. Han fram-

förde där en världsnyhet som inga medier tog upp. Han framförde: Nu är torskbestånden i Östersjön räddade.

Rolf Eriksson sade alltså detta den 24 april i år. Man skulle kunna tro att det var en av Folkpartiets valaffischer där de pratar om lag och ordning i ett folktopistiskt Sverige. Båda sakerna är lika otroliga.

Att en statssekreterare framför detta budskap säger tyvärr mer om kompetensen hos Jordbruksdepartementets politiska ledning än om torskbestånden i Östersjön. Det handlar alltså om en ledning som accepterar ett uttag av torskbestånden som ligger skyhögt över vad forskarna rekommenderar.

Ett alltför omfattande fiske har medfört att flera fiskbestånd, framför allt torsken, har minskat i Östersjön och i Västerhavet. Så är det, oavsett vad statssekreteraren har för uppfattning.

Följderna av utfisket har stört hela havsekosystemet. När beståndet av torsk minskar ökar mängden skarpsill, som utgör föda för torsken. Skarpsill är nu den dominerande fisken i Östersjön. Flera andra fiskarter, som ål och plattfisk, har decimerats kraftigt.

Det utbredda fisket har även andra förödande konsekvenser, till exempel trålningen, som skadar bottenfaunan, att stora mängder bifångster slängs överbord och att fiskekvoterna överstiger det tal som rekommenderas av forskarna. Det illegala fisket är också ett mycket allvarligt problem.

Den tidigare socialdemokratiska regeringen insåg och uppskattade fiskerinäringens betydelse för en stor grupp människor i vårt land. Man hyste förståelse för yrkesfiskarnas önskemål om fortsatt arbete och för kustsamhällenas kamp för överlevnad. Samtidigt var tillämpningen av försiktighetsprincipen och ekosystemansatsen självklara faktorer i arbetet på ett långsiktigt hållbart fiske.

Grunden för den socialdemokratiska fiskeripolitiken var, och är, den helhetssyn som omfattar alla aspekter på ett fiske i kris. Det övergripande målet är en ekologisk, ekonomisk och socialt hållbar produktion som speglar konsumenternas efterfrågan.

Den socialdemokratiska regeringen beslutade bland annat att införa miljökonsekvensbeskrivningar för nya fiskemetoder.

Ett försöksprojekt initierades i Kattegatt med så kallad effortreglering, vilket innebär att danska och svenska fiskare ska kunna ta upp allt som de fiskar under en begränsad tid, så kallade havdagar. Fiskarna slipper slänga tillbaka den fångst som inte ingår i kvoten, enligt den gamla kvotregleringen. Beräkningar visar att ca 40 procent av all fångst slängs tillbaka i havet, skadad eller död.

Miljö- och jordbruksutskottet är enigt om att det krävs en långsiktigt hållbar fiskeripolitik för att det svenska fisket ska kunna fortleva. Överfiske och illegalt fiske måste förhindras, och, hävdar vi, forskarnas råd måste följas. Det är det internationella havsforskningsrådet som har kunskap om de biologiska gränserna och som vet var riskerna finns. Numera har vi till exempel förstått att sex av Sveriges tolv viktigaste fiskbestånd ligger utanför de biologiskt säkra gränserna och att torskbeståndet på västkusten bara är 5 procent av vad det var för 30 år sedan – 5 procent.

Vi måste lyssna på forskarna och se till att det skapas en bättre dialog mellan dem och näringen. Alla aktörer måste vara överens om problembeskrivningen för att vi ska kunna dra åt samma håll.

Herr talman! De många sport- och fritidsfiskare som finns i Sverige omsätter varje år mer pengar än samtliga yrkesfiskare. De utövar sin verksamhet som hobby eller som affärsrörelse på hel- eller deltid. Som företrädare för en växande fisketurism har de goda utvecklingsmöjligheter. Fisketurismens förutsättningar kan dock ytterligare förbättras genom ett utvecklat licenssystem för fisketurismföretagande, en lösning på frågan om fiskevårdsavgifter, nya möjligheter att bilda fiskevårdsområden etcetera.

Även vattenbrukarna har framtiden för sig som livsmedelsproducenter. De kan bidra till nya arbetstillfällen och fler utkomstmöjligheter i mindre tätbefolkade områden av landet. Ett miljöanpassat vattenbruk kan ha stor betydelse för konsumenternas efterfrågan av fisk och skaldjur. Musselodlingarna bidrar dessutom till både livsmedelsförsörjning och miljöförbättringar.

Den klimat- och ursprungsmärkning som nu efterfrågas alltmer av konsumenterna ska givetvis omfatta även fiskeriprodukter. Märkningen ska kunna ge information om varifrån fisken kommer, hur långt den har transporterats och hur färsk den är. Konsumenten ska kunna avgöra om den är fångad på ett lagligt sätt. Därmed blir ursprungsmärkningen ännu en del i arbetet mot svartfiske.

En enhetlig klimat- och ursprungsdeklaration har också stor betydelse när det gäller miljöanpassad offentlig upphandling. I den offentliga upphandlingen bör hänsyn tas till miljöeffekter och till sociala effekter under hela produktionskedjan.

För att värna den känsliga havsmiljön lät den socialdemokratiska regeringen inrätta ett antal skyddade kustområden, marina reservat, på fem platser i Sverige, Fifång i Stockholms skärgård, Nordre älv i Västra Götaland, Kungsbackafjorden, Knähaken i Skåne och Kronören i Västerbottens län. Ett fiskefritt område etablerades också vid Gotska Sandön. Vi menar att detta är en framkomlig väg för att skydda fisket och fiskemiljöerna. Vi ser gärna att regeringen förverkligar planerna på de 14 nya marina reservaten fram till år 2010.

Herr talman! Vad gör då de fyra högerpartierna nu när de har fått möjlighet att genomföra alla de förslag som de fört fram under tolv år i opposition? Två veckor efter riksdagens öppnande tog de brutalt död på en av sina hjärtefrågor. Det handlar om yrkesfiskeavdraget som riksdagen har varit överens om att införa. Den första gången riksdagen beslutade om avdraget kunde vi införa det utan att fråga EU. Vid den tiden styrde också högerpartierna, men de genomförde aldrig beslutet.

Nu i sin första budget dödade de förslaget på ett par rader efter att ha drivit frågan under så gott som hela oppositionstiden och hävdat att de kommer att införa avdraget. Återigen visar det sig att tolkningen av vilket mandat de fyra högerpartierna har fått av folket bestämmer de själva. I denna bedömning har varken folket eller vallöftena någon betydelse. De hade ingen vilja eller ambition att driva frågan när de kom i regeringsställning. Det var bara ett svek i fiskeripolitiken bland de andra.

Det ska bli intressant att se hur det går med 100-kilosregeln. Hittills har ni inte åstadkommit ett dyft i denna fråga som var så lätt att lösa i opposition. Och vilka åtgärder ska ni vidta för att underlätta det kustnära fisket? Hur snabbt vill ni införa drivgarnen?

När Sverige försökte införa ett ensidigt torskfiskestopp så kokade inte bara högerpartierna. Även EU-kommissionen reagerade och påtalade att även svenska fiskare är EU-medborgare. Nu är detta glömt. Nu inför Sverige och de fyra högerpartierna ett ensidigt ålfiskestopp. Man kan undra om det är flera sådana här åtgärder som ska rädda det svenska kustfisket. Då kan ni svenska fiskare utefter kusten ta och söka upp de borgerliga riksdagsledamöterna som for land och rike runt och talade om vad en borgerlig fiskeripolitik skulle innebära.

Ni ska veta det, fiskare runt Sveriges kust. De som styr i dag tror att de har fått mandat av er att införa ett ensidigt fiskestopp på ål, för de vann valet med 1,7 procent. Det är grunden. Ett riksdagsår har gått. Inga som helst beslut har fattats som gynnar det svenska fisket.

Herr talman! Min frustration – och det är inte bara min – över att ingenting sker gäller också fisketurismen och vattenbruket. Vattenbruket är en mycket stor näring i världen, men i Sverige är vi ett u-land på området. Än värre blir det. Nu finns det förslag på att lägga ned avelsstationen i Kälarne, där Fiskeriverket har intressen. Det kunde vara intressant att få ett svar från regeringsmakten om hur det går med Kälarnes avelsstation. Hur ska ni ha det? Ska den få vara kvar, eller ska den läggas ned? Ska vi gräva ned vattenbruket i Sverige?

Vilka åtgärder har ni arbetat fram för att stimulera en av världens snabbaste växande näringar, vattenbruket? Blir det någon utveckling i Sverige? Jag har varit i kontakt med vattenbrukets branschorganisation. Om den är kvar den här veckan är osannolikt. Något som helst stöd till en utveckling av branschen har inte den sittande regeringen kommit med på ett helt år. Det verkar inte som om den kommer med något stöd de kommande tre åren heller.

Ett annat viktigt område är fisketurismen. Fisketurismen omsätter betydligt mer pengar än det vi vanligtvis kallar yrkesfiske. Vad har ni för åtgärder inom detta område som skapar möjligheter till en bra tillväxt? Har ni några ambitioner över huvud taget inom fiskets område skulle det vara intressant att ta del av detta.

Herr talman! Jag står bakom alla våra reservationer naturligtvis, men yrkar bifall till reservation nr 4.

I detta anförande instämde Christer Engelhardt och Peter Jeppsson (båda s).

Anf. 50 WIWI-ANNE JOHANSSON (v):

Herr talman! Vi har debatterat väldigt stora frågor här i kammaren i dag, havspolitik, biologisk mångfald och nu fiskeripolitiken. Alltihop hänger ju ihop. Det hänger ihop med klimathotet runt omkring oss också. Det får konsekvenser det vi har talat om tidigare, att man satsar på havet men tar det från något annat miljöutrymme. Det tycker vi inte är bra.

Både fiskar och fiskare får det allt svårare att överleva i hav som inte mår bra. Det är fel fisk. Det är för liten fisk. Det är för lite torsk. Det är för mycket skarpsill. Det är svartfiske och annat fusk. Fisk och fiskare har, som sagt, problem.

Fisk slängs överbord, ibland för att kvoten är fylld. Men fisk kastas också överbord för att nästa fångst blev bättre än den första, och det ger mer pengar. Hur mycket fångad och död fisk som slängs överbord är det

nog ingen som riktigt vet. Det nämns en siffra på 40 procent, men andra säger att det går en landad torsk på tre fångade och döda tillbakakastade i havet. Det är inte miljömässigt hållbart. Vänsterpartiet vill se ett hållbart och långsiktigt fiske.

Fisk fångad i Nordsjön skickas till Kina, och där packas den. Den skickas sedan tillbaka hit och hamnar i våra svenska kök. Det är inte heller miljömässigt hållbart med den resa som den fisken gör. Vi måste få till stånd ett långsiktigt hållbart fiske.

Vänsterpartiet menar att EU:s fiskeripolitik måste förändras i grunden och att fiskekvoterna bör baseras på vetenskapliga uppskattningar. Vi måste kunna införa helt stopp för fiske av hotade arter. Vi bör också införa prov med fiskefria dagar för att begränsa uttaget. Vi bör förbjuda bottentrålning, öka maskstorlek i nät, förbjuda drivgarn och allmänt nät-fiske på grunda bottenar, bland annat.

För att komma till rätta med svartfisket är det nödvändigt, menar Vänsterpartiet, med märkning av fisken så att vi vet var den kommer ifrån. Som konsument har man rätt att få veta hur många mil som fisken har åkt innan den säljs här så att vi vet om den har varit i Kina och vänt innan den kommer till köksbordet hos oss.

Fiskeflottan bör förändras från storskaligt havsfiske till kustnära fiske och fiske i våra älvar med miljöanpassade fiskemetoder och redskap.

I en utredning som gjordes av ett antal länsstyrelser för ett par år sedan med titeln *Fiskets framtid på södra ostkusten – utveckling eller avveckling?* redovisades en negativ trend vad gäller såväl sysselsättning och produktion som inkomsten från yrkesfisket. Utredningen säger också att det inte finns några tecken på att ett yrkesmässigt fiske kommer att finnas kvar alls inom en tioårsperiod om vi inte aktivt förändrar förutsättningarna för fiskets utveckling. Det krävs alltså en kraftsamling för att vända utvecklingen i Sverige och att Sverige driver på inom EU, men det gör inget, utan det är bra om Sverige går före.

Ett långsiktigt hållbart fiske är nödvändigt. Det krävs en kraftsamling för att vända utvecklingen, och en handlingsplan med konkreta åtgärder för det kustnära fisket bör upprättas.

Herr talman! Jag står givetvis bakom samtliga våra reservationer i miljö- och jordbruksutskottets betänkande 14, men för tids vinnande yrkar jag bifall bara till reservationerna 1 och 4.

Anf. 51 TINA EHN (mp):

Herr talman! Vi behandlar nu miljö- och jordbruksutskottets betänkande nr 14 *Fiskeripolitik*.

Som barn fiskade jag ganska mycket med mina morföräldrar uppe i Österbotten. Det var en fantastisk upplevelse att lägga nät på kvällen och ta upp dem i ottan – det svåra var att kliva upp på morgonen – och sedan få tillreda fiskarna på olika sätt, röka dem på en rök vid bryggan och så vidare. Där tillbringade jag nästan hela mina somrar under uppväxten och lärde mig ganska mycket om naturens villkor och olika förutsättningar som jag bär med mig inombords. När jag sedan som vuxen kom dit och skulle bedriva samma underbara fiske fungerade det liksom inte. Fisken fanns inte kvar. Det var en helt annan havsmiljö som jag möttes av.

Ett småskaligt kustnära ansvarsfullt hållbart fiske är ett fiske som är viktigt på flera vis. Det är en grund för kustsamhället och för en levande skärgård. Det finns också en smärtgräns för distributionskedjans kvarvarande. Vi har även ett fritidsfiske med ett stort inslag av fiskevård som är en viktig del att nämna. Vi ser också en utveckling av turism på alla områden som vi har debatterat här i dag.

Men vi har uppenbara problem som definitivt inte är enkla att lösa men som vi politiker i Sveriges riksdag måste inse. Vi har en överkapacitet av fiskeflottan i relation till resursbasen. Det är ett problem som man kan angripa på två sätt: genom en anpassning av fiskeflottan till vad beståndet långsiktigt tål samt en återhämtning av beståndet. Jag saknar den övergripande strategin för anpassning.

Att man måste utveckla selektiva redskap för att få en större kontroll över det otillåtna fisket är nog alla med på, men det är inte tillräckligt. Tidigare satsningar på att minska det otillåtna fisket har gett för lite resultat. Det finns flera förslag om en förbättrad kontroll. Nyligen kom en utredning om sanktionsavgifter som föreslår ett direkt, enkelt och effektivt beivrande av vissa regelbrott. Man behöver inte längre ha en så långsam och utdragen process, och det är bra.

För några år sedan gjorde man en stor reform av EU:s fiskeripolitik. En av de viktigaste poängerna sades vara att man skulle tänka mer långsiktigt. Man gjorde tydligare att det skulle tas fram långsiktiga planer för bestånd med problem. Dessa skulle vara strängare om beståndet var i kris, då det skulle tas fram återhämtningsplaner. Om läget var allvarligt men ej i kris skulle det tas fram förvaltningsplaner. Det är noga specificerat i den nya grundförordningen var gränsen går och vad en återhämtnings- respektive förvaltningsplan ska innehålla.

När det gäller torsken i Östersjön är det östra beståndet helt klart ett bestånd i kris. Det ska tas fram en återhämtningsplan enligt grundförordningens artikel 5. Men sker det? Har Sverige krävt det? Vad jag ser presenteras en långsiktig plan för Östersjöns torsk, men planen uppfyller inte kraven i grundförordningen.

Man kan inte slingra sig ur den vetenskapliga forskningens rådgivning och rekommendationer. Att ta fram en plan som sätter gränser för hur mycket fisk man får fånga är inte att utgå från den biologiska grunden, från hur beståndet är.

Frågan om kvoter inom fisket är möjlig att hantera på olika sätt. Som jag ser det bör kvoterna vara individuella och inte överförbara hur som helst.

Ålbeståndet är akut hotat. I Sverige klassades ålen år 2005 som en rödlistad art. Ålens liv är inte helt klarlagt. Man är orolig över vad som faktiskt kan hända. Ett ensidigt förbud mot fiske av ål kom från Fiskeriverket och skulle ha trätt i kraft den 1 maj i år. Det är bra, men det finns en massa möjligheter till undantag för det ena och det andra. Det innebär att den som fiskar mest får fortsätta. Vem tillhör resurserna, i detta fall ålen?

Enligt den nya rådsförordningen från kommissionen ska varje land upprätta en förvaltningsplan för ålens framtid. En nationell förvaltningsplan påbörjades under 2006.

Förslaget till ny rådsförordning om återhämtning av beståndet av europeisk ål behandlades vid jordbruks- och fiskerådets möte den 16–17 april. Beslutet sköts upp till sommaren – det var ju bekvämt – för det var något land som skulle hålla val alldeles snart.

Sverige ska arbeta för kraftfulla åtgärder. Jag undrar vilka, för det framgår dåligt.

Att ersätta en del av förlusterna av havets fisk med fiskeodlingar är ett sätt att lösa bristen på fisk i affären. Vilka de övriga vinsterna är kan säkert behöva utredas. Även om det många gånger är positivt med fiskeodlingar, är det i sammanhanget viktigt att påtala att Sveriges regler för vattenbrukets utsläpp av närsalter upplevs som mindre stränga än de som gäller på Åland. Därför bör Sveriges regering tillse att det inte blir en flykt från Åland till Sverige för att regelverket här är mindre strängt. Eftersom vi upplevs som ett land med mindre stränga förbud mot fiskeodlingar som hamnar vid exempelvis Höga kusten, så bidrar även dessa utsläpp till övergödningen av Östersjön så småningom genom de vattenströmmar som drar ned sötvatten i detta innanhav.

Jag skulle vilja yrka bifall till alla Miljöpartiets reservationer, men för tids vinnande yrkar jag bifall bara till reservation 1.

Anf. 52 RUNE WIKSTRÖM (m):

Herr talman! Jag är uppvuxen på ön Möja i Stockholms skärgård, och jag liksom mina förfäder har varit yrkesfiskare hela livet. Jag har följaktligen trampat ett fiskebåtsdäck under hela mitt yrkesverksamma liv.

I dag har vi samlats här i kammaren för att ta ställning till miljö- och jordbruksutskottets betänkande om fiskeripolitiken. I miljö- och jordbruksutskottets betänkande MJU14 har de 37 motioner som väckts under den allmänna motionstiden behandlats.

Många motioner tar upp frågor som tidigare har behandlats av utskottet. Andra motioner tar upp frågor där riksdagen i huvudsak har delegerat beslutanderätten till regeringen. Mot denna bakgrund har samtliga motioner avstyrkts. De flesta av dem har avstyrkts i avvaktan på resultatet av pågående arbete och utredningar på området.

Herr talman! Sverige är ett land som har mycket goda förutsättningar att bruka sina vattentillgångar för både försörjning och rekreation. Dessa förutsättningar har skapat en tradition baserad på fiskerinäringen i många kustsamhällen. Vikten av denna tradition av kulturella arv är dock svår att mäta i enbart antalet sysselsatta i näringen.

Mot slutet av förra året fanns runt 1 550 svenska fiskefartyg med tillstånd att fiska yrkesmässigt ute till havs och ca 1 900 personer med yrkesfiskarlicens. Enligt uppskattningar har varje yrkesfiskare cirka fem personer sysselsatta på landbacken också.

Förutom det traditionella fisket finns också en yrkeskår av vattenbrukare som under kontrollerade former odlar och föder upp fisk och skalldjur. Det är en uppfödning för försäljning och konsumtion.

Dessa företags betydelse för en levande landsbygd bör uppmärksammas. Vattenbruk kan bli ett viktigt inslag i den framtida svenska landsbygdsutvecklingen. Det finns stora förutsättningar för en konkurrenskraftig produktion. Men ingen ska tro att den odlade fisken äter prinskorv och köttbullar. Det går åt stora mängder fisk för att föda upp dem, och det måste man ta med i beräkningen.

Inom Sverige finns det också ett par miljoner sportfiskare. Sportfisket omsätter också stora belopp, främst i småföretag i glesbygden där sådana här olika initiativ är mycket viktiga.

För att det svenska fisket ska överleva krävs en långsiktigt hållbar fiskeripolitik där naturresurserna brukas på ett uthålligt sätt. För att säkra beståndets förnyelse är det nödvändigt att förhindra såväl överfiske som illegalt fiske. Det är särskilt viktigt att betona att miljöproblemen utgör ett större hot än vad yrkesfisket i sig gör.

Den senaste tidens klimatförändringar till trots har havsmiljön ofta kommit i skymundan i den politiska debatten. Regeringen har nyligen i vårpropositionen avsatt ½ miljard kronor som fram till år 2010 ska satsas på havsmiljön i både Östersjön och Västerhavet.

För att det småskaliga yrkesfisket ska överleva krävs också en politik som främjar fiskarnas förutsättningar och villkor. Regeringen har i vårpropositionen tagit ett stort steg i denna riktning genom att slopa fastighets- och förmögenhetsskatterna. Borttagandet av dessa skatter underlättar fiskarnas villkor eftersom många småskaliga yrkesfiskare i sitt kustnära boende blev upptaxerade till miljonärer genom den tidigare socialdemokratiska regeringens politik. Hade den socialistiska terrorn mot kustbefolkningen fått fortsätta hade ursprungsbefolkningens saga inom en snar framtid varit all.

Alliansregeringens politik visar att det är möjligt att skapa goda förutsättningar för det småskaliga fisket att överleva på sikt. Men då får inga nya dumma beslut fattas av Fiskeriverket, och vi måste komma till rätta med säl- och skarvproblematiken.

Herr talman! En mycket stor del av insatserna inom det svenska fisket bedrivs inom ramen för EU:s gemensamma fiskeripolitik. Den sätter ramar för uttag av vissa kvoterade fiskarter. Denna politik kompletteras med bestämmelserna för bland annat kust- och inlandsfiske, fritidsfisket och fiskevården som i huvudsak är nationella regler.

Den gemensamma fiskeripolitiken är central för att säkra såväl fiskens som fiskenäringens långsiktiga hållbarhet. EU fäster stor vikt vid upprättande av förvaltnings- och återhämtningsplaner. Eftersom nästan hela Östersjöns kust i dag ligger inom EU är förutsättningar att åstadkomma positiva resultat med en gemensam politik mycket goda. Det är viktigt att Sverige tar en mer aktiv roll och blir en pådrivande kraft i utvecklingen av fiskeripolitiken inom EU.

Herr talman! Det är både nödvändigt och önskvärt att fisket kontrolleras. Kontrollarbetet kan göras enklare och mer effektivt för att minska den administrativa bördan för fisket. Regeringens målsättning att företagens kostnader för regelbördan ska ha minskats med 25 procent till år 2010 bör uppmärksammas i sammanhanget. Fiskares administrativa börda är större än för någon annan inom svenskt näringsliv.

Oavsett om man är yrkesfiskare på hel- eller deltid, vattenbrukare eller turistentreprenör är man företagare och beroende av den allmänna företagarpolitiken. Småföretagare är en viktig grupp i dagens samhälle. De måste känna tilltro till myndigheter och politiker och till att regelverken är motiverade. Gällande regelverk måste anpassas till det småskaliga fisket.

Förtroendet mellan yrkesfiskare, myndigheter, politiker och forskare bör förbättras. Yrkesfiskarna har stora kunskaper om fiskbestånd, hav

och miljö som i dag inte tas till vara i tillräcklig omfattning. De praktiska yrkesutövarna bör ges möjlighet att delta i och påverka förvaltningsprocessen. Då ökar också ansvaret för att leva upp till dessa regler.

Herr talman! Jag yrkar bifall till förslaget i utskottets betänkande och avslag på samtliga reservationer.

Anf. 53 JAN-OLOF LARSSON (s) replik:

Herr talman! Både jag och Rune är kustbor, och vi är överens om att det är en viktig befolkning. Kustfisket är oerhört viktigt för att hålla liv i kusternas kultur och samhällen. Vi är också överens om att vi vet vilken kust i Sverige som är bäst.

Jag har ett par frågor att ställa till Rune som det är viktigt att vi får svar på. De är oerhört viktiga för kustfisket.

En stor affärsverksamhet på västkusten i dag är att köpa upp båtar. Man gör det i säker förvisning om att staten kommer att införa försäljbara kvoter. Vi har haft den diskussionen förut, men jag skulle vara mycket tacksam om Rune kunde tala om Moderaternas ställning i frågan. Vad anser du om försäljbara kvoter? Ska vi ha dem i Sverige eller inte?

Vi fick på pälsen 2003 när Sverige skulle införa ett ensidigt fiskestopp på torsk. Svenska fiskare var också EU-medborgare. Det var vi överens om, och det fick rätta oss efter. Nu inför Sverige ånyo ett ensidigt fiskestopp, och kustfisket drabbas hårdast. Det kommer att slås ut. Det finns ledamöter som har sagt att kustfiskarna nästan svälter ihjäl om vi inför detta. Det är väl att gå lite långt, men man slår undan benen på kustfisket som ändå är basen för kulturen ute i dessa samhällen.

Vilken är din och Moderaternas synpunkt på detta med ensidigt fiskestopp? Ni fick i och för sig stöd av Miljöpartiet, men vad det handlar om egentligen är ställningstagandet att fiskarna också är EU-medborgare.

Jag vore tacksam om jag kunde få svar på de två frågorna, Rune.

Anf. 54 RUNE WIKSTRÖM (m) replik:

Herr talman! Jag ska svara på dina frågor, Jan-Olof. Det är bra att du har börjat tänka på fiskeripolitiken. I Sydöstran sade du en gång att Socialdemokraterna inte har någon egen fiskeripolitik och att du ville avbryta samarbetet med Miljöpartiet. Det är mycket roligt att du nu har börjat tänka i andra banor.

Du frågade mig om försäljbara kvoter. Jag vill inte vara med om det. Jag anser att en koncentration av fisket kommer att ske, och jag vill inte vara med om den politiken. Det har jag gett till känna för ganska länge sedan.

Det ensidiga ålfiskestoppet är inget idiotstopp. Den största delen av ålfisket får fortsätta.

Det drabbar de små väldigt hårt. Det kan jag inte försvara. Det är bara så. Det går inte att försvara. Det är ett oförlåtligt övertramp från Fiskeriverkets sida som inte borde ha fått ske. Jag kan tyvärr inte försvara det. Så enkelt är det.

Anf. 55 JAN-OLOF LARSSON (s) replik:

Herr talman! Jag tycker inte om att du lägger skulden på en myndighet. Det är ju ändå ni i regeringsställning som styr myndigheterna. Det är

fegt och bedrövligt att lägga skulden på myndigheten. Ni kan när som helst tala om för Fiskeriverket vilken politik ni vill att de ska föra.

Jag är tacksam för att Moderaterna säger absolut nej till försäljbara kvoter. Det kommer att dämpa försäljningarna på västkusten när de vet att det inte kommer att genomföras.

Ålfisket är inte något idiotstopp. Jag vet inte om ni kallade torskstoppet för idiotstopp. Det här är lika mycket idiotstopp som torskstoppet var. Det är helt fel utifrån ett EU-perspektiv. Svenska fiskare ska inte stoppas och sedan behöva gå in och begära dispens för att få fiska. Det är helt fel.

Det har ringt en fiskare till mig och talat om att de inte fick någon dispens eftersom de hade problem med båten förra året och inte fångade någon ål. Nu går han i konkurs.

Det är moderat näringspolitik i sin prydno.

Nu har ni allierat er med Miljöpartiet. Ni har skaffat er en gemensam fiskeripolitik. Du tyckte att det var starkt av mig att stå upp för en socialdemokratisk fiskeripolitik. Det har jag alltid gjort. Jag har alltid, även när vi hade en socialdemokratisk regering, vågat säga vad jag tyckte var en bra fiskeripolitik. Jag hoppas att du också gör det fortsättningsvis.

Anf. 56 RUNE WIKSTRÖM (m) replik:

Herr talman! Jag har ju poängterat att jag inte kan försvara det som hände med ålen.

Det är roligt att du har börjat fundera lite, Jan-Olof. Tillsammans skulle vi nog kunna göra en hel del. Du är välkommen över till vårt gäng. Vi kan nog bena ut ett och annat ben ur detta.

Välkommen till oss, om du har något att säga i det här fallet.
(Applåder)

Anf. 57 CLAES VÄSTERTEG (c):

Herr talman! Vi är nog alla överens om att en hållbar fiskeripolitik och ett hållbart fiske är oerhört viktigt. Enligt min uppfattning är det avgörande för en fortsatt biologisk mångfald. Det är också, som har förts fram i debatten tidigare, oerhört viktigt för många människor som är beroende av en god tillgång till fisk för att företagen ska vara lönsamma och för att de ska få en utkomst i sitt dagliga värv.

Det är viktigt för såväl yrkesfiskare som för många fritidsfiskare och många av dem som bedriver turistnäring i vår skärgård och runt våra insjöar.

För att vi ska nå en fortsatt positiv utveckling för dem som är engagerade i Sverige vad gäller fisket krävs en fiskeripolitik där vi ser till att använda våra naturresurser på ett uthålligt sätt.

Det är oerhört centralt att vi fortsätter att arbeta för att förhindra både överfiske och illegalt fiske. Det krävs också, som har framförts här tidigare, en ökad andel av gemensamma överenskommelser. Fisken är i mångt och mycket en gemensam resurs som på många håll i världen har orsakat många konflikter. Det orsakar konflikter på kanske lite lägre nivå också. Därför krävs det gemensamma överenskommelser över nationsgränserna.

Herr talman! Från alliansens sida har vi satt som mål att vi ska vara en aktiv part i EU-arbetet. Vi ska aktivt ta del i och bidra till den politik som EU formar på alla områden. Den gemensamma fiskeripolitiken är en

central del i det. Det är en del där vi redan har haft möjlighet att påverka EU:s beslut. Vi har lämnat plakatpolitiken och är i stället med och bidrar konstruktivt. Effekten av det blev att torskfiskekvoterna minskade för första gången på många år.

Det tycker jag är mycket positivt. Jag hade gärna nått längre. Det var också den svenska regeringens position när vi gick in i förhandling, men vi nådde en minskning vilket är oerhört centralt i det fortsatta arbetet.

Jag tror också att arbetet måste fortsätta, precis som man har varit inne på här tidigare. Ett försök som man i dag gör i Kattegatt är att man tittar på att använda havdagar som ett nytt system för att styra fisket. Det tycker jag ska bli mycket intressant att följa. Jag ser gärna en utveckling av det systemet.

Herr talman! På många håll i Sverige och i många olika grupper pågår ett arbete för att nå en hållbar fiskeripolitik. För att vi ska nå fram i det arbetet – där jag tror att alla verkligen önskar att vi når framgång – är det centralt att förtroendet mellan yrkesfiskare, myndigheter, politiker och forskare förbättras. Man måste ta tillfället i akt och lyssna på varandras utgångspunkter. Man måste lyssna på varandras argument och inte genast blockera.

Det krävs att vi har ett tydligt underifrånperspektiv och en delaktighet i arbetet för att få förståelse och förtroende för de beslut vi fattar i Sverige och EU.

Utöver vikten av samarbete kan vi konstatera att det nu öppnas möjligheter för det kustnära fisket. Det öppnas möjligheter under de kommande åren via den europeiska fiskerifonden där det finns 1 miljard kronor. Det öppnas möjligheter via det landsbygdsprogram som regeringen har fattat beslut om och som ger ökade möjligheter för det svenska kustnära fisket att få företagandet att utvecklas.

Det öppnas också upp möjligheter när alliansregeringen nu har satt i gång regelförenklingsarbetet. Vi syftar till att minska reglerna för framför allt de mindre företagen. Vi har sett över och genomfört ett antal åtgärder för att förbättra villkoren för Sveriges företagare och företag. Det kommer att komma även det kustnära fisket till del.

Herr talman! Med den här, trots allt, ganska breda enigheten om vikten av ett hållbart fiske och med förhoppningen att vi tillsammans kan vara med och påverka vad som sker i den europeiska unionen tror jag att vi kan nå ganska långt på väg mot ett hållbart fiske under den här mandatperioden.

Anf. 58 JAN-OLOF LARSSON (s) replik:

Herr talman! Centern har under den gångna mandatperioden varit ett av de borgerliga partier som har stått upp och sagt att man är motståndare till försäljbara kvoter, att det absolut inte är en lösning som man vill ha och att det är en lösning som kommer att underminera det kustnära fisket och småskaligheten.

Jag skulle vilja få reda på om det är en ståndpunkt som ni fortfarande har och om ni lierar er med Moderaterna på den punkten. Det är viktigt för mig att få reda på.

Du säger att kustfisket får en chans och att de nu får 1 miljard i fiskerifonden. Frågan är vad de ska fiska när vi har slagit undan benen på

dem. Det är inte mycket kvar när vi inför ensidiga fiskestopp av en av de viktigaste arterna som det kustnära fisket är helt beroende av.

Vad händer med det som vi lyckas spara? Jag säger inte att det är fel med fiskestopp på ål, men det ska naturligtvis ske gemensamt i EU. Det har vi alltid sagt och det har ni förkastat här år efter år. Nu gör ni detta själva, ensidigt och slår undan benen på våra kustfiskare så att de håller på att svälta ihjäl. Det är fruktansvärt att ni hanterar folk på det viset.

Den miljarden sparar vi nog in.

Anser du, Claes, att det sker ett överfiske i Östersjön? Är svenska fiskare med om det överfisket?

Anf. 59 CLAES VÄSTERTEG (c) replik:

Herr talman! Jag tycker att det är lite magstarkt att hävda att den nya regeringen har raserat det kustnära fisket under åtta månaders arbete. Jag tycker att vi kan ha lite hyfs i debatten. Jag konstaterar att det har skett ett antal saker under den tidigare mandatperioden, eller jag ska snarare säga att det har brustit och att det inte har vidtagits tillräckligt många åtgärder. Vi har många företag i dag som dignar under ett stort regelverk som har kommit till under de tidigare regeringarnas tid, alltså när Jan-Olof Larssons eget parti har suttit i regeringsställning.

Vi sätter nu i gång ett arbete för att vända utvecklingen och se till att regelbördan minskar och se till att förbättra villkoren för företagen. Det ger också möjligheter för det kustnära fisket att vi förbättrar villkoren för företag med det landsbygdsprogram som vi har tagit fram. Europeiska fiskerifondens medel ger ytterligare en möjlighet. Sedan ska vi se till att vi når fler gemensamma överenskommelser på EU-nivå. Jag hade hoppats att man skulle nå en överenskommelse när det gäller ålfisket. Tyvärr har man inte nått fram än. Men förhoppningsvis når man en överenskommelse. Det är också oerhört viktigt att vi når gemensamma överenskommelser på EU-nivå för att vi ska kunna få en utveckling av ålbestånden. Nu har vi denna situation att hantera. Och jag hoppas att Fiskeriverket är generöst med sina dispenser och när det gäller de ansökningar som har kommit in. Jag har också nåtts av signaler om att det inte är så många som har fått dispens. Men min förhoppning är att Fiskeriverket fortsättningsvis kan vara mer generöst.

Anf. 60 JAN-OLOF LARSSON (s) replik:

Herr talman! Claes Västerteg, du måste väl ändå medge att det är att gå bakvägen att införa ett ensidigt svenskt fiskestopp i Sverige när vi har stått och argumenterat och tjatat om detta sedan 2003 när det gäller torsken. Det är precis samma sak. Sedan begär ni att det ska ges dispenser. Och så fattas det godtyckliga beslut. Varken du eller Rune Wikström kan klagat på att detta beror på Fiskeriverket. Det är ju regeringen som skickar signalerna till sin myndighet.

Om man ska ge förutsättningar för det kustnära fisket så måste det finnas något kustfiske kvar. Om man tar bort den art som kanske är viktigast för kustfisket – ålen – och låter danskarna ta upp den i stället så gynnar inte det kustfisket. Då lägger företagen av och går i konkurs och försvinner. Då hjälper det inte att det finns 1 miljard för att utveckla företagen när det inte finns några företag att utveckla. Det är ju helt naturligt.

När det gäller huruvida det sker ett överfiske i Östersjön, där svenska fiskare är med och bedriver det utifrån forskarnas rådgivning, skulle det vara intressant att få reda på om du tycker att det sker ett överfiske i dag och om vi ska bry oss om att skicka pengar till Ices och forskarna. Ska man bry sig om vad forskarna säger, eller hur ska vi hantera situationen?

Anf. 61 CLAES VÄSTERTEG (c) replik:

Herr talman! Som sades i ett tidigare replikskifte är det Fiskeriverket som har fattat beslutet, och det är en statlig myndighet, det är vi helt på det klara med. Men det finns också något i detta land som vi kallar för ministerstyre. Det handlar om att ministern inte kan gå in och styra hur som helst. Om ministern skulle agera på det sättet tror jag att det också kommer en KU-anmälan som ett brev på posten. Därför får vi utifrån denna situation lösa detta. Vi får se till att arbeta hårt och aktivt för att få till en gemensam överenskommelse på EU-nivå. Min förhoppning är att vi kan nå fram dit.

Jag glömde att svara på frågan om överfiske. Låt mig säga att jag tycker att det är oerhört viktigt att vi i våra beslut och våra ansträngningar tar vetenskaplig hänsyn och lyssnar på vetenskapen och dem som forskar på detta område. Där är Ices den centrala parten.

Vi har fått signaler om och redovisningar där det pekas på att det har förekommit ett överfiske och ett illegalt fiske runt om i alla länder runt Östersjön. Hur stort det är i Sveriges fall vågar jag inte ge mig in och peka på. Men jag tror att det finns personer som begår lagbrott i alla delar. Och vi ska gemensamt se till att vidta åtgärder för att minska det överfiske och det illegala fiske som finns totalt sett inom Östersjön. Allt illegalt fiske är lika illa oavsett vilken nationalitet det är på de fiskare som bedriver det.

Anf. 62 LARS TYSKLIND (fp):

Herr talman! Jag ska först lite grann kommentera det som Jan-Olof Larsson tog upp här om Folkpartiets valaffischer. Han gjorde en parallell som jag inte riktigt förstod om ordning och reda i skolan. Men jag kan bara meddela att det är den skolpolitik som nu genomförs och som enligt undersökningar har stöd av 80 procent av befolkningen. Så det känns inte så bekymmersamt.

Herr talman! Jag ska börja med att yrka bifall till förslaget i betänkandet och avslag på samtliga reservationer. Man kan konstatera att det är ett mycket mångfasetterat betänkande, och det är många frågor som tas upp. Jag kommer därför att koncentrera mig på några grundläggande punkter.

Det har tidigare i dag konstaterats att den gemensamma fiskeripolitiken inom EU är det medel som vi har för att skapa ett långsiktigt hållbart fiske inom biologiskt säkra gränser. Och det internationella havsforskningsrådet Ices rådgivning är central i det sammanhanget. Jag har ingen annan känsla än att det egentligen är utgångspunkten för alla typer av förhandlingar. Sedan hamnar man kanske inte riktigt där. Men det är det som är utgångspunkten.

Hotade bestånd ska byggas upp igen genom återhämtningsplaner. Det ska vara långsiktiga planer så att yrkesfisket vet vad man har att förhålla sig till och så vidare. Och det ska vara förutsägbart. Därför tycker jag att det är väldigt bra att Sverige har en aktiv och pådrivande roll inom EU. Vi har höga ambitioner, och det kommer kanske inte alltid fram exakt i våra utgångspunkter här. Men jag tycker att den nuvarande regeringen har lyckats väldigt bra med att driva utvecklingen i rätt riktning.

Något som tas upp i utskottstexten och även i de särskilda yttranden som finns både från Socialdemokraterna och från Miljöpartiet är att dialogen och samarbetet mellan forskare, myndighet och näring måste förbättras för att man gemensamt ska få fram de bästa lösningarna när det gäller långsiktig förvaltning. Det tycker jag är bra. Men varför har det blivit som det har blivit? Varför talar inte forskare och fiskare med varandra? Jag tror faktiskt att det är på sin plats med lite självkritik från den politiska världen också som egentligen har bidragit till lösningarna i den dialogen. Det är alltså de politiska besluten som till stor del har skapat dessa motsättningar. Så är det. Därför tycker jag att den förra majoriteten ska ha lite självkritik i detta sammanhang.

Herr talman! Jag ska därefter gå över till att tala om det långsiktigt hållbara fisket. Jag tänkte ta upp en sak i det sammanhanget. Det är ett problem som jag har tagit upp många gånger här i talarstolen, och det är något som också EU-kommissionen nu jobbar alltmer med. Det handlar om att man slänger tillbaka väldigt mycket död fisk i havet, så kallat utkast. Det är helt orimliga proportioner, och det är helt oacceptabelt ur alla synpunkter. Det finns bara förlorare i ett sådant system. Det strider mot all typ av långsiktig förvaltning.

Nu har kommissionen kommit ut med ett meddelande om detta. Det är bra att man jobbar för ett förbud mot utkast av fiskefångster. Det gäller att man över huvud taget inte ska få bifångster. Det kan handla om var man fiskar och vilka redskap som man använder och så vidare. Men det som man också ska ta med i diskussionen är att regelverket i sig faktiskt har skapat väldigt mycket utkast, bland annat i fråga om det blandfiske som finns på västkusten. Det är lite lättare inom fiske där man egentligen har en målart och där man inte får så många bifångster. Men just i blandfisket, när vissa kvoterade arter håller på att ta slut, kastar man tillbaka dem i havet. Precis som Wiwi-Anne Johansson sade förut är det de facto så att för varje landad torsk så har ytterligare två strukit med, men de ligger kvar döda i havet.

Den regionala rådgivande nämnden för Nordsjön initierade försök i Kattegatt då man tar fiskeansträngningen som begränsning med så kallade havdagar. Det är väldigt viktigt att det kommer i gång. Nu har man bestämt ett datum – den 1 januari 2008. Och jag förutsätter att regeringen fortsätter att vara pådrivande i detta fall. Det är, som sagt, väldigt olyckligt att det inte kom i gång den 1 januari 2007, som det var sagt från början.

En annan viktig faktor i detta sammanhang är att man utvecklar selektiva redskap. Man kan faktiskt ha selekterande redskap både vad gäller art och mått på fångst.

Tidigare talades det här om Europeiska fiskerifonden. De pengarna ska även gå till att utveckla just selektiva redskap.

Herr talman! När det gäller det kustnära fisket står vi i Folkpartiet naturligtvis bakom att regelverket måste anpassas så att det kustnära småskaliga fisket stärks.

I grunden finns det – jag vet inte om jag missuppfattat detta eller om jag uppfattat det underförstått – ingen motsatsställning i att ha ett regelverk som är anpassat både till det kustnära småskaliga fisket och till ”övrigt fiske”. Båda fisketyperna måste finnas. Men i båda segmenten måste det finnas en balans mellan fiskeflottan och den fångst som tas upp.

Det måste finnas en typ av fiskeflotta som fångar fisk och som landar så pass mycket att man dagligen kan försörja Sverige med konsumtionsfisk. Det är *en* typ av fiske. Där ska det vara balans.

Det kustnära fisket har kanske en mycket mer lokal marknad. Förädling på stället ska också finnas. Men regelverket får inte skapa obalanser.

Fru talman! En viktig ingrediens här är den regionala och lokala samförvaltning som det arbetas med. Det har visat sig att det är en väldigt framgångsrik väg när de människor som det till vardags handlar om får vara med och skapa regelverken utifrån givna ramar. Det ger väldigt bra resultat.

Som också nämnts tidigare i debatten är det första riktigt bra exemplet det avtal som skapades i fråga om Koster- och Väderöfjorden och räkfisket där. Fiskare, forskare, kommuner och länsstyrelse skapade ett avtal som man nu följer. Alla accepterar det, och det fungerar väldigt bra.

Jag har många gånger i denna talarstol uttryckt att jag är helt övertygad om att om yrkesfiskarna bara får en chans att ta ansvar kommer de med råge att göra det. All erfarenhet säger det.

Fiskeriverket har gjort, kan man säga, en utvärdering av det samförvaltningsinitiativ som den förra regeringen tog. Man har konstaterat att en utveckling mot en ökad samförvaltning är beroende av ett aktivt stöd och en resursförstärkning. Den rapporten behandlas nu i Jordbruksdepartementet. Men det kan redan nu konstateras att lokal samförvaltning verkligen har en plats i det långsiktigt hållbara fisket.

I reservation 1 har Socialdemokraterna, kan jag konstatera, lånat en text från en folktopimotion. Det är tydligen melodin för dagen. Av naturliga skäl har man utelämnat en sats i slutet av texten. Den sista meningen i vår motion var nämligen en kritik mot att den socialdemokratiska regeringen när den började jobba med samförvaltningsinitiativet inte säkrade finansieringen. Därmed blev det en väldig tröskel för att komma i gång. Vi i Folkpartiet har hela tiden tyckt att det var felaktigt.

I alla kontakter som varit med dem som jobbat med detta har det i många stycken varit en nästan oöverstiglig tröskel. I övrigt är vår text intakt.

Fru talman! Fiskerikontrollen är – tråkigt nog, eller kanske av naturliga skäl – nödvändig för att förhindra illegalt fiske. Men ett krav på en kontroll är att den ska vara väldigt ändamålsenlig och effektiv.

Nu har ansvaret ändrats inom fiskerikontrollen. Från den 1 januari har Fiskeriverket hand om landningskontrollerna och kvalitetskontrollerna, medan Kustbevakningen har hand om kontrollerna till sjöss. Det här samarbetet verkar trots allt kunna utvecklas till någonting riktigt bra.

En sak som vi i Folkpartiet drivit – säkert har också andra partier gjort det – gäller det som det talas om i utredningen *Den svenska fiskerikontrollen – en utvärdering*. Där talas det om en effektorienterad styrning av fiskerikontrollen innebärande att man inte kontrollerar kvantitativt längs hela gränsen, helt slumpmässigt, utan att man analyserar var risken är störst för att oegentligheter begås.

I betänkandet tar man upp att kontrollen blir mer riskbaserad. Vi tycker att det är väldigt bra att man går den vägen. Det ska inte vara så att varje fiskare som ändå sköter sin loggbok och sina kvoter och sådant närmast ska känna sig överkontrollerad och på något vis hela tiden miss-tänkt.

Det är också väldigt viktigt att regelverket är enkelt och tydligt så att man kan förstå det och följa det. Jag tror att mycket av problemet med de överträdelser av fiskerireglerna som sker är att det är väldigt krångligt att följa reglerna.

Fru talman! Jag ska ta upp en liten sak till trots att jag kanske har jag överskridit talartiden något. Det gäller då märkningen av fisk. Jag vet att konsumenternas makt i sammanhanget – om den styrs rätt och man kan göra ett val – är väldigt stark. Därför tycker jag att det är väldigt bra att Sveriges Fiskares Riksförbund tog ett mycket lovvärt initiativ i och med att man började märka fisk. Svensk fisk blir som ett varumärke. Det blir konsumenten som väljer. På sikt kommer det att gynna det svenska fisket, tror jag.

Anf. 63 JAN-OLOF LARSSON (s) replik:

Fru talman! Trots att Lars tog upp en massa saker i sitt anförande finns det några saker som jag vill ha ett svar om och som jag frågat de andra om. Centern ville inte svara. Det gäller frågan om försäljbara kvoter. Av det stora partiet i regeringen fick vi ett tydligt besked om var de står. Men det skulle vara intressant att också få reda på var Folkpartiet står, för frågan har en oerhört stor betydelse för vår kuststräcka och för hur det ser ut hemma där man säljer och köper båtar i en allt snabbare takt.

Du säger att det ska vara balans mellan de olika fiskeslagen. Ja, man köper det tonnage som är billigast; det är ju så man gör. Det tonnage som är billigast är det som det går sämst för. Det är kustfisket som är billigast. Det kan man köpa och på det viset skaffa större tonnage.

Det vore alltså intressant att få reda på var Folkpartiet står i den frågan.

Du pratar också en hel del om utkast, dumpning, av icke ekonomisk vara, kan man säga. Det behöver ju inte vara fel på varan. Den behöver inte vara för liten, men den ger kanske inte den rätta avkastningen. I olika länder har man gjort försök med detta. Jag har ingenting emot ett förbud, men det vore ungefär som när vi skulle införa ett förbud mot att gå mot röd gubbe. Det går ju inte att övervaka.

Haven är sju gånger större än landytan, så det blir egentligen bara plakatpolitik. Det måste alltså till andra lösningar för att vi ska komma till rätta med all den dumpning som förekommer. Man räknar med att 40 procent av allt som fiskas i världen kastas tillbaka – oerhört många miljoner ton – så detta är en jättestor fråga. Vi kan vara helt överens om det.

Frågan om ITQ, Lars, är det viktigt att få ett svar på.

Anf. 64 LARS TYSKLIND (fp) replik:

Fru talman! Om Jan-Olof Larsson noga läst betänkandet, vilket jag antar att han gjort rad för rad, vet han att det på s. 12 står att just riskerna för ägarkoncentrationer och negativa effekter för kustfisket ska beaktas vid utformningen av förslaget.

Jag delar uppfattningen att det finns en väldigt stor risk för ägarkoncentrationer som är negativa för kustfisket. Exakt hur man löser det kan jag inte säga, men att bara rakt av ha överförbara försäljbara kvoter tror jag inte på. Jag tror att man ska ha andra system.

Vi ska inte glömma bort att det finns många positiva saker med individuella kvoter i sig. Man har sin kvot som man vet att man har att fiska under året. När man har haft en stor kvot som alla slåss om fiskar man så hårt man kan för att få ut sin del.

Jan-Olof Larsson är från Sotenäs. Han vet hur det går för beredningsindustrin när man har kört slut kvoterna i början på november när man egentligen behöver råvaran i början på december. Det beror på den tävlan.

Individuella kvoter i sig är väldigt positivt för att sprida ut fisket så att man fiskar vid rätt tillfälle och när man kan få bäst betalt. Ägarkoncentrationer måste man titta väldigt noga på. Direkt försäljbara kvoter som ger ägarkoncentrationer är inget som vi är för från Folkpartiets sida.

Anf. 65 JAN-OLOF LARSSON (s) replik:

Fru talman! När det gäller individuella kvoter är vi helt överens. Det kan vara ett mycket bra system för att sköta fisket på ett bra och ekonomiskt sätt och fanga och sälja varan när det är som mest ekonomiskt lönsamt att göra det.

Jag är oerhört glad, Lars, att Folkpartiet så tydligt tar avstånd från ITQ, försäljbara kvoter. Det kommer nog att skicka signaler. Nu har både Moderaterna och Folkpartiet i den här debatten skickat ut signaler om att det inte är någonting som den här regeringen kommer att driva.

Det kommer naturligtvis att bli en reaktion. Man kommer att ta till sig detta ute i fiskarkåren i Sverige. Det är bra. Jag är tacksam för att vi får de tydliga signalerna. Tack ska du ha.

Anf. 66 LARS TYSKLIND (fp) replik:

Fru talman! Det som jag citerade förut var utskottstexten som alla allianspartierna står bakom. Oron för ägarkoncentrationer och att man måste se över frågan utgår jag från är någonting som vi samlat, alla fyra partier, ställt oss bakom och kommer att beakta i fortsättningen.

Jag glömde att i min förra replik ta upp en sak. Jag tycker att Jan-Olof Larsson har en väldigt uppgiven syn på att man slänger död fisk tillbaka i havet. Det är ingen idé att reglera det, eftersom det inte går att kontrollera. Det kommer tydligen att gå åt skogen hur vi än gör. Det är inte riktigt så.

Han avslutar med att säga att det krävs andra lösningar. Han får väl skicka något mejl så att jag får de andra lösningarna. Det hade varit på sin plats att redovisa de andra lösningarna. Man måste börja i någon ände.

Det är som jag sade i mitt huvudanförande. Om man skapar ett system som fiskare har att rätta sig efter och som de tycker är rimligt och användbart är jag helt övertygad om att de använder det systemet också.

Det blir väldigt problematiskt om man har den utgångspunkten att vilka regler vi än inför så kommer man att fuska. Det är en uppgiven syn på hela systemet.

Det togs upp tidigare om det skulle ha funnits något svartfiske, eller illegalt fiske, i Östersjön från svenska fiskare. Även det är en regelverksfråga. Man måste ha regelverk som är rimliga att följa. Då gör man det också.

Anf. 67 IRENE OSKARSSON (kd):

Fru talman! Det är fascinerande att lyssna till denna debatt och få ta del av frågor som rör fisk. Jag hör till dem som har växt upp med fisk, så landkrabba jag kan ses som. Jag hade en något yngre bror som tyckte att det där med att meta var väldigt roligt bara någon satte på masken och tog bort fisken. Det fick syrran göra.

Fiske är en resurs som ska vårdas, brukas och inte förbrukas. Det gäller allt som havet och sjöarna innehåller. Det ska vårdas, brukas och inte förbrukas. Biologisk mångfald kan vi säga, om vi använder det mer byråkratiska språket.

Så skulle man kunna sammanfatta Kristdemokraternas syn på fiskepolitiken, och jag skulle kunna gå ned och sätta mig igen. Men jag vill ändå göra några ytterligare kommentarer både till detta betänkande och till fiskepolitiken.

Fiske har bedrivits och kommer att bedrivas av människan. Men det har inte alltid skett på ett hållbart sätt. Det har vi kunnat se konsekvenserna av. De senaste tio åren – jag tror att Rune var inne på detta tidigare – har en minskning på över tusen yrkesverksamma fiskare skett. Vi är nere i att vi nu har knappt 2 000 licensierade fiskare i Sverige i dag.

Det visar på att fisket har genomgått och genomgår en stor omställning. Men det är en viktig näringsgren för de bygder som vi ser representerade i den här kammaren och har hört företrädas med stor frenesi i talarstolen.

Många samhällen och mindre orter är uppbyggda kring fisket och förädlingen av fångsten. Därför är det, som har sagts här i dag tidigare, oerhört väsentligt att få till stånd en annan typ av fiske så att man kan dra nytta av det man verkligen fångar.

Att slänga tillbaka fångst i havet eller i sjön kan inte vara hållbart. Det är inget hållbart system. Fiskeriverket, forskning och näring måste tillsammans hitta strukturer som möjliggör att man tar till vara det som fångas.

Men det räcker inte om vi jobbar med det i Sverige. Det är oerhört väsentligt att vi jobbar inom EU för att få en gemensam syn på detta och en gemensam hantering av de fiskepolitiska frågorna.

Det krävs att näring, vetenskap och naturvårdare krokar arm och inte går boxningsmatcher som man har gjort tidigare för att komma till rätta med det och få ett hållbart brukande av vår resurs.

Det är också viktigt, som föregående talare har varit inne på, att Sveriges regering driver ett oerhört aktivt arbete när det gäller Östersjön. Med tanke på den utvidgning som skett och det arbete som pågår ser vi med tillförsikt fram emot att man ska komma till lösningar på området.

Det räcker inte att Sverige är bäst klassen. Vi behöver också få med oss de andra. Då behöver vi kontrollsystem som vi kan lita på. Det är intressant att höra näringsföreträdare som säger: Vi vill gärna ha mer kontroll, men det ska vara en sjyst kontroll.

Det ska vara en kontroll som görs utifrån att man använder modern och ny teknik. Man ska inte kräva sex ark papper varje dag med postgång till Göteborg, i det här fallet. Jag ska kunna sitta vid min dator på fredagskvällen, eller om det nu är söndagsmorgon när jag kommer in, och knappa in resultatet av fångsten.

På det sättet får man ett tydligt rapportsystem och en bra dialog mellan dem som ska kontrollera och dem som är ute. Det begås misstag i Sverige som på alla andra håll, både medvetet och omedvetet, i rapporterna. Men vi måste förenkla systemen.

Det behövs också stöd till näringen för att den ska kunna omställa sig, pröva nya redskap och förhindra att säl och skarv åter upp det som skulle ha hamnat i båten. Det arbete som nu görs med fiskefonden är oerhört väsentligt.

Den europeiska fiskefonden liknar i mångt och mycket de andra fonder vi använder på land men är inte riktigt jämförbar. Men inriktningen utgår från samma sak. Det handlar om omställning till hållbarhet, resurstilldelning för att kunna byta och pröva nya tekniker i form av nya redskap och resurser för förädlingsverksamhet. Vi förutsätter att det arbetet kommer att bedrivas och att man kommer att jobba med det intensivt från alla berörda för att utveckla näringens möjligheter.

Vi förutsätter också att det arbete som jag förmodar att ni var inne på i tidigare debatt, när jag tyvärr inte kunde vara i kammaren, som gäller säl och skarv och ligger på Naturvårdsverket och Fiskeriverket, kommer att ge resultat. Det kommer att visa på hur vi får en hållbar stam av både säl och skarv som inte omöjliggör ett näringsarbete i form av fiske.

Jag hittade ett litet ord som jag tyckte var intressant. Jag måste få nämna det här. Det står att fiskeriverk och naturvårdsverk har fått uppdraget att se över fiskeskador för fångst samtidigt som man tydliggör hur stora bestånd som kan anses vara rimliga i ett, som det står, naturligt ekosystem.

Jag kanske är okunnig, men jag trodde att ekosystem var naturliga. Detta var för mig en väckarklocka när det gäller hur den tidigare regeringen ibland har sett på relationen mellan näring och naturvård. De måste kroka arm och gå hand i hand, men då får man inte använda sådana uttryck. Jag tror att näringen, precis som vi andra som njuter av havet och fisken, vill se ett hållbart ekosystem. Det är väl det vi lever i? Det finns väl inga onaturliga sådana?

När det gäller forskning på området har vi i dag hört, i både denna debatt och i tidigare, att mer behöver göras. Vi kan mycket om hur landbacken ser ut. Men vi har betydligt mindre kunskap om hur havet ser ut.

Jag hoppas verkligen att regeringen mycket tydligt i den forskningspolitiska proposition som kommer lyfter fram vem som ska bedriva forskningen. Hur ska den bedrivas? Och hur fristående ska den vara för

att näring och naturvård ska kunna ta den till sig och använda sig av den? Jag är rädd för att det till dags dato har bedrivits mycket forskning som snarare har låst in än öppnat upp dialogen och möjligheterna.

Fiske är mycket mer än yrkesfiske. Det är också sportfiske. Någon har redan tidigare sagt att sportfisket omsätter betydligt mer pengar. Det ger även möjligheter för rekreation och för nya arbetstillfällen.

Nu ser jag företrädare som i alla fall jag kopplar till det socialpolitiska området komma in i kammaren. Då kan jag inte annat än att säga att fiske har betydelse också i det sammanhanget som en rehabiliterande aktivitet. Det är en verksamhet som även kan användas i särskoleverksamhet för att träna koncentration och uthållighet. Det har jag sett på mycket nära håll i familjen. Det är fascinerande att se en ung grabb som egentligen inte vill göra samma sak i mer än två minuter sitta i en timme och titta på sitt metspö. Man kan alltså använda fiske till mycket. Det har en roll även i detta arbete.

Fru talman! Vattenbruket är oerhört viktigt. Vi har tidigare i debatten hört frågeställningar om att nuvarande regering tycks dra undan mattan för det. Jag tycker att det är lite beklämmande att höra. Jag har på mycket nära håll följt ett av de här företagen, och jag kan konstatera att deras problem inte har kommit under de senaste åtta månaderna. Deras problem har varit att tillstånden har varit krångliga att få och att det har varit omöjligt att anställa folk under perioder då man skulle behöva ha folk anställda. Det har också varit oerhört svårt att få bygga anläggningar jämte denna sjö som ligger mitt ute i skogen, dit ingen av oss skulle hitta om inte det här företaget fanns där. Företaget vill utveckla verksamheten till att också bli turisticinriktad med möjlighet till övernattnin, till att följa med ut på sjön och fiska och så vidare. Det har varit myndighetsstopp hela vägen.

Jag hoppas verkligen att den nuvarande regeringen kan jobba vidare med regelförenklingar och strukturförändringar som möjliggör att vi får ett väl fungerande vattenbruk också i Sverige. Fisk är nyttigt, fisk är gott och fisk är en resurs som vi ska förvalta till kommande släkten.

Jag yrkar bifall till utskottets förslag i betänkandet.

Anf. 68 JAN-OLOF LARSSON (s) replik:

Fru talman! Bruka, inte förbruka – så säger man. Vårt utskott var ned till Bryssel och träffade bland andra dem som jobbar med fiskefrågorna där. Jag tog upp en fråga med ansvarig tjänsteman. För något år sedan hörde jag forskare som sade att om vi fortsätter att fiska på det här viset i Östersjön så är torsken slut där inom fem sex år. Jag har förstått att vi inte tror så mycket på forskarna inom fiskets område. När vi pratar med dem är det lite som att göra något med vänster hand.

Jag sade: Vet du om det ligger någon sanning i det här – du som nu har hållit på med fiskefrågorna så länge? Han svarade: Ja, du ska veta att det är mycket möjligt att det tar fem, sex eller kanske sju år innan torsken tar slut om man fortsätter på det här viset i Östersjön. Men det är ännu värre i Västerhavet. Där är det fyra–sex arter som är på väg bort inom tre fyra år!

Jag tänker på det här med att man ska bruka och inte förbruka. Jag har frågat de andra ledamöterna om detta när de har varit uppe i talarstolen. Är det hållbara nivåer på torskkvoterna i Östersjön? Ni har ju fram-

fört att det var så jätteduktigt gjort av ministern när han kom hem och hade fått kvoterna sänkta med några hundra ton. Min fråga är: Kan vi fortsätta att fiska torsk enligt de nivåer som regeringen skriver under? Kan man bruka resurserna på det viset?

Anf. 69 IRENE OSKARSSON (kd) replik:

Fru talman! Jag tror att jag sade att det här är någonting som vi jobbar för med stor frenesi i ett EU-perspektiv. Sverige har via den minister vi nu har med framgång lyckats få ned kvoterna. Jag tror att Claes Västerteg och flera andra har varit inne på att det pågår ett arbete med att driva denna fråga vidare och sänka kvoterna.

Men jag tycker mig också ha hört från Jan-Olof Larsson att Sverige inte ska göra så många ensidiga åtaganden. Sverige ska inte göra saker som inte övriga Europa gör, enligt honom. Då är det väl oerhört väsentligt att näring, vetenskap och naturvård krokas arm, som jag sade, och jobbar gemensamt med de här frågorna. Jag anser att jag har lyssnat ganska mycket i de här frågorna under de senaste månaderna, för det här var en ganska jungfrulig eller blek – så kanske det kan heta när det ligger still – verksamhet för mig tidigare, innan jag kom till kammaren. Jag tycker mig tyvärr ha lyssnat in att det finns en misstro mellan grupperingarna. Misstro har i alla fall i andra sammanhang där jag har varit med aldrig gagnat ett gott syfte och ett gott uppsåt oavsett vem som har det.

Anf. 70 JAN-OLOF LARSSON (s) replik:

Fru talman! Jag förutsätter att man ska ha ett EU-perspektiv i fiskefrågor eftersom det är EU som bestämmer i fiskefrågorna. Därför är vi tvungna att ha ett EU-perspektiv. Det är självklart.

Men den tjänsteman som vi pratade med nere i Bryssel varnade för att fortsätta på det här viset med ett överfiske. Jag pratar inte om svartfiske utan om överfiske – det fiske vi bedriver utöver det som forskarna säger är det maximala för att vi ska bruka resursen. Nu förbrukat vi resursen, och då är torsken borta om fem-sju år. Då kan man inte stå och yvas över att man har lyckats sänka kvoterna med några hundra ton. Det betyder ju bara att fisken är borta en månad senare än den hade varit annars. Är torsken borta så är den borta.

Tycker du, Irene Oskarsson, att vi förbrukat eller brukar torskfisket i Östersjön med regeringens filosofi?

Anf. 71 IRENE OSKARSSON (kd) replik:

Fru talman! Ett kort svar skulle kunna vara att jag anser att vi brukar. Vi har en jordbruksminister som driver frågan och som driver arbetet framför sig. Jag tillåter mig att tro att vi inte hade kommit längre än där vi står i dag om vi hade haft kvar den gamla regeringen.

Överläggningen var härmed avslutad.
(Beslut fattades under 14 §.)

Föredrogs
justitieutskottets betänkande 2006/07:JuU10
Våldsbrott och brottsoffer.

*Våldsbrott och
brottsoffer*

Anf. 72 ELISEBEHT MARKSTRÖM (s):

Fru talman! Justitieutskottet debatterar våldsbrott och brottsoffer varje år. Nu är det ett motionsbetänkande, det vill säga det gäller motionerna från den allmänna motionstiden.

Jag tycker att det är rätt intressant att notera att det av och till väldigt höga tonläget från allianspartierna sedan förra året nu har förbytts i en i och för sig klädsam försiktighet. Antagligen beror det på det ansvar som följer av att ni innehar regeringsmakten.

Fru talman! Jag kan här i dag högtidligt och med handen på hjärtat lova att jag inte kommer att, som alliansen i sina mest upphetsade stunder under den förra mandatperioden, vare sig överdriva, svartmåla eller förfasa mig över att antalet anmälda brott ökar. Det kan låta märkligt, men det är i själva verket precis tvärtom. Jag uppfattar nämligen att de ansträngningar som har gjorts de senaste tio–tolv åren för att förbättra bemötandet av brottsoffer och förbättra möjligheten för brottsoffer att få sina rättigheter tillgodosedda har gett resultat. Möjligheten att spåra gärningsmän och metoder för att skydda och stödja brottsoffer är bättre i dag än tidigare, och det har naturligtvis uppfattats av människor ute i samhället.

Det gäller inte minst att det numera finns möjligheter till vård och behandling och inte bara straff och inlåsning för den som har begått ett brott, till exempel sexualbrott, våldsbrott eller annan kriminalitet. Jag tror att det gäller alldeles särskilt antalet anmälda brott av eller mot en närstående. En närstående har ofta väldigt lite intresse av att make eller maka hamnar bakom fängelsets murar utan att få hjälp och stöd till förändring.

När människor uppfattar att möjligheten att få hjälp och skydd ökar är det också fler brottsoffer som kommer att söka samhällets hjälp. Jag ser det som någonting oerhört positivt och ett framsteg. Under de här fyra åren kommer jag inte att använda det som ett slagträ såsom jag har upplevt att alliansens partier tidigare har gjort.

Det här är dessutom ett politikområde där ingen av oss som sitter här i dag någonsin kommer att kunna säga att nu har vi gjort allt som går att göra; nu är allting tillfyllest. Vi kommer inte att få uppleva det när det gäller att minska brottsligheten eller när det gäller att minska antalet brottsoffer. Tyvärr ser det ut på det sättet. Vi kommer inte att kunna säga det. Det finns alltid mer att göra.

Fru talman! Vi har i våra motioner och reservationer försökt att peka på några av de områden där vi tycker att det behöver göras mer. Jag börjar med att hävda att vi tycker att det ska finnas barnahus i alla län. Det ska rättare sagt vara möjligt för alla barn i hela landet att få den bästa hjälp som kan fås när ett barn har utsatts för brott. Den bästa modellen för det i dag kallas för barnahus. Jag behöver knappast här beskriva vad som menas med det. Det är väl känt.

Alliansen uttalar sig förvisso positivt om utvecklingen av barnahus men har inga konkreta förslag. Det finns inga uppdrag till de berörda myndigheterna om en fortsatt utveckling, utan man nöjer sig med en positiv hållning. Det är synd. Ni borde kunna bifalla vårt förslag om att barnahus ska finnas i hela landet och inte bara, som nu, passivt hoppas på att fler barnahus ska startas.

Fru talman! Besöksförbud är ett medel för att få en gärningsman att avstå från att söka upp ett brottsoffer. Vi menar att överträdelse av besöksförbud ska rendera i en omedelbar reaktion redan första gången. Andra gången kan det vara för sent. Det är vad vår reservation 2 handlar om.

Vi tycker också att det nu är dags att pröva elektronisk övervakning som ett ytterligare skydd för den som behöver besöksförbud. Den förra socialdemokratiska regeringen har förberett frågan så långt att det nu borde gå snabbt för den nya regeringen att komma till skott. Vid förra årets debatt begärde ni från alliansen att den dåvarande regeringen, i väntan på tillförlitlig teknik, skulle ta fram de lagändringar som behövs för att göra det möjligt att använda elektronisk övervakning. Nu ligger initiativet hos er, och jag undrar hur det går. Har ni något på gång? När kan vi få se en sådan lagstiftning på plats? När kan försöksverksamhet komma i gång nu när tekniken finns?

I det sammanhanget kommer jag också osökt in på frågan om den hot- och riskbedömning som polisen förutsätts göra men inte alltid gör. Vi vill understryka att vi inte vill vänta, och allra minst brottsoffren vare sig vill eller kan vänta. Här behövs att regeringen och alliansen är tydlig och kräver att myndigheten verkligen utför hot- och riskbedömningar och att hot mot brottsoffrens säkerhet verkligen tas på allvar. Hot- och riskbedömningar måste göras, och det med hög kvalitet och i hela landet, för att alla brottsoffer som har behov av det också ska kunna få en ordentlig bedömning gjord av vilka ytterligare skyddsåtgärder som behövs och hur skyddsbehovet för just det enskilda brottsoffret ser ut. Att underlåta att göra en hot- och riskbedömning är att sätta den drabbades säkerhet, och kanske rent av den drabbades liv, på spel.

Fru talman! Vi har också skrivit en motion där vi begär att regeringen ska redovisa sitt arbete med kvinnofridsfrågorna i en årlig skrivelse till riksdagen. Det har vi inte fått gehör för, men vi tycker ändå att det är värt att reservera oss på den punkten. Var och en som läser betänkandetexten kan se att utskottet där försöker att redogöra något för alla de insatser som görs och olika myndigheters inblandning i det hela. Men texten talar för sig själv. Den blir rätt lång, och den är rätt omfattande.

Fru talman! Det är faktiskt väldigt svårt för den som är intresserad av de här frågorna att följa vad som sker därför att så väldigt många olika instanser är inblandade. För att få någon överblick måste den som är intresserad söka i en mängd olika dokument, alltifrån många olika myndigheters årsredovisningar till regeringens direktiv till utredningar, regleringsbrev, budgetpropositioner, handlingsplaner och riksdagens betänkanden. Man lär vara oerhört initierad för att få fram uppgifter om vad som sker på det här området, och ändå, vill jag säga, är det stor risk att man missar väsentligheter, och det är synd. Det finns ett väldigt stort intresse utanför riksdagen och regeringen av att kunna följa de här frå-

gorna. De intresserar alltså många. Vi vill gärna att regeringen återkommer till riksdagen varje år och berättar vad som görs.

När det gäller en haverikommission, som det har kommit att kallas, är det också beklagligt att alliansen nu till synes droppar förslaget om dödsfallsutredningar efter det att kvinnor avlidit på grund av våld. Det är ett krav som ni själva har drivit tidigare. Så sent som förra året sade ni här i kammaren att det tog alldeles för lång tid att vänta in att så kallade haveriutredningar görs när barn har farit illa och omkommit, såsom tanken var då. Riksdagen behandlar just nu detta i ett ärende i ett annat utskott. Men själva har ni nu fullständigt tappat styrfarten i den frågan. Det finns ingenting sagt om dödsfallsutredningar när vuxna kvinnor har fallit offer för brott eller snarare när personer har fallit offer för dödligt våld i nära relationer, för det är detta det handlar om.

Vi vill också slutligen säga till allianspartierna att när ni arbetar fram den nationella handlingsplanen vad gäller mäns våld mot kvinnor finns det anledning att särskilt uppmärksamma våld mot äldre. Våldet mot äldre måste beforskas, konkreta uppdrag måste ges till myndigheter och resurser måste avsättas för att vässa arbetet med att upptäcka och åtgärda detta. Slutligen måste man också ge äldre det skydd som de så väl behöver.

Det ligger i frågans natur att äldre, som är en särskilt sårbar grupp, måste uppmärksammas och ges hjälp utifrån de förutsättningar som deras situation ger och som faktiskt rätt väsentligt skiljer sig från andra brottsoffers. Inte sällan kan det vara en närstående som brukar våld, men det kan också vara personal som den äldre är i beroendeställning till som gör det.

Med det, fru talman, ber jag att få yrka bifall till våra reservationer nr 2, 8 och 17.

I detta anförande instämde Kerstin Andersson och Margareta Persson (båda s).

Anf. 73 LENA OLSSON (v):

Fru talman! Jag vill börja med att säga att vi givetvis står bakom alla våra reservationer, men för tids vinnande yrkar jag bifall endast till reservation nr 10.

Jag kan passa på att instämma i mycket av det som Elisebeht Markström sade. Vi har gemensamma reservationer, och vi har också några för oss själva. I en del fall är det kanske bara detaljer som skiljer dem åt.

Fru talman! Jag kan slå fast att frågor om våldsbrott och brottsoffer är angelägna. Det är de för alla partier. Man kan dock konstatera att det sätt som man nu i den nya alliansregeringen försöker bry sig om dessa frågor är lite beklämmande, för det är bara hårdare straff som gäller. Jag tycker mig se att man använder brottsoffren lite som en bricka i spelet.

Det handlar inte bara om att straffa förövarna, och det är kanske inte heller det enda sättet. Det är viktigt med bestraffning, men man måste också se det på ett annat sätt och göra andra saker för att motverka detta.

Vi vill betona den stödjande rollen gentemot brottsoffer. I denna del är det viktigt att Brottsoffermyndigheten har tillräckliga resurser, vilket vi tillgodosett i vårt budgetalternativ. Brottsofferjourer och kvinnojourer behöver få ett tillräckligt stöd. Det är också viktigt att informationen till

brottsoffer förbättras, inte minst informationen från polisen, som ofta är de första som möter brottsoffret. Inom polisen pågår ett arbete med en handlingsplan kring dessa frågor, och vi hoppas att det leder till förbättringar.

Även inom hälso- och sjukvård har arbetet med att upptäcka och informera brottsoffer förbättrats. Men Kriminalvården har också i uppdrag att vara brottsförebyggande, och man ska inte bara bestraffa. Man ska förhindra att fler personer blir brottsoffer, eftersom hårdare och strängare straff kan leda till att förövare också marginaliseras ännu mer och inte ges chansen att ta sig ur en brottslig bana.

I arbetet med att stoppa mäns våld mot kvinnor och barn måste särskilda behandlingsprogram riktas mot förövare som är dömda för dessa brott. Det är minst lika viktigt som någonting annat! Vi menar också att det finns en del förbättringar av detta, men det skulle behövas mer.

Fru talman! Kvinnor och barn utsätts dagligen för mäns våld. Detta är ett samhällsproblem som är oerhört omfattande och ökande. Anmälningarna om mäns våld mot kvinnor – det är också lite det som Elisebeht tog upp – har ökat med 20 procent de senaste tio åren. Ökningen beror både på fler anmälare och på att våldet har ökat. Detta är uppgifter från Brottsförebyggande rådet.

Men, som sades här innan jag kom upp i talarstolen, vi har gjort väldigt mycket. Den före detta majoriteten har faktiskt prioriterat dessa frågor, och det har hänt mycket. Man kan dock inte vara nöjd, utan man måste fortsätta detta arbete.

Mäns våld mot kvinnor och barn innebär också stora kostnader för samhället i form av exempelvis direkta vårdkostnader, polisinsatser, ambulanskostnader, kostnader för rättsprocesser, häktning, kriminalvård, rehabilitering och skyddat boende, men också bortfall i arbetstid och begränsande av kvinnors deltagande i samhällslivet. Utöver detta tillkommer kostnader för barn som tagit skada av att bevittna våld och av att växa upp i våldsamma familjer. Ett enda misshandelsfall kan kosta flera miljoner.

Polisen har försökt göra egna uppskattningar av hur mycket deras insatser på området kostar. Dessa landar på ca 370 miljoner årligen, och detta är ungefärligt. En studie gjord vid juridiska institutionen vid Umeå universitet har gjort en beräkning i ett enskilt misshandelsfall. Totalt sett beräknades summan av samhällets kostnader i det studerade fallet uppgå till 2 ½ miljoner kronor. Staten bar den största kostnaden med 85 procent av beloppet.

Jag hörde någonstans långt borta att någon tyckte att vi nu har gjort en beräkning av vad mäns våld mot kvinnor kostar och att det är en ganska grov uppskattning. Här kommer jag in på vår reservation nr 10. Socialstyrelsen har gjort denna grova uppskattning. Man har kommit fram till att det rör sig om ca 3 miljarder per år. Uppskattningen är dock grov, som jag sade, men också försiktig. En bättre beräkning är faktiskt nödvändig. Man har också utelämnat vissa viktiga och ekonomiskt omfattande delar, såsom tandvård, läkemedel, barnens skador, smärta och lidande. En mycket viktig post som inte finns med är kostnaden för psykiatrisk vård. Enligt Socialstyrelsen visar dock internationella studier att dessa kostnader ligger många gånger högre än det som man kan ta med i en undersökning.

När det gäller detta vill jag läsa upp vad Socialstyrelsen säger i sin sammanfattning. ”Det finns ännu ingen övergripande studie av samhällskostnaderna av våld mot kvinnor i Sverige. Socialstyrelsen menar att detta är otillfredsställande eftersom problemet och dess konsekvenser förblir dolt eller otillräckligt känt.”

Socialstyrelsen tog ett eget initiativ och gjorde en studie, men den är väldigt grovt beräknad. Man säger också att det är stora svårigheter med att beräkna kostnader, att det är osäkert och att flera aspekter inte har varit möjliga att inkludera.

Vi kan alltså räkna med att de 3 miljarderna kanske i verkligheten skulle blir fler om man skulle tillsätta en utredning, som vi vill och som vi talar för i vår reservation, för att studera detta närmare och verkligen få på prant vad det kostar samhället. Då skulle man också kunna lyfta upp frågan på ett högre plan. Vi säger att vi tycker att det behövs en utredning av detta. Det är inte alls fullständigt, och det är inte alls tillräckligt gjort med en så här grov beräkning.

Fru talman! Eftersom samhällsproblemet med mäns våld mot kvinnor och barn är så omfattande och genomsyrar samhället i så stor utsträckning krävs en mängd åtgärder på flera politikområden för att få till en förändring. Vänsterpartiet har en gedigen politik på området och vill satsa på vidareutbildning av rättsväsendet i kunskap om sexualiserat våld, på kompetensutveckling av socialtjänsten kring mäns våld mot kvinnor, på inrättande av en haverikommission som ska utreda de fall då kvinnor mördats av närstående män, på tillgång till skyddat boende, på stöd för särskilt utsatta kvinnor genom inrättande av resursjourer för missbrukande och psyiskt funktionshindrade kvinnor, på stöd till kvinnojourernas arbete med att tillgänglighetsanpassa sina lokaler, på behandlingsprogram inom kriminalvården riktade till dömda sexualbrottslingar och män som slår kvinnor och barn och på förstärkning av Åklagarmyndigheten på området mäns våld mot kvinnor, som även innefattar en fortsatt utveckling av familjevårdsenheterna.

Vi har hört det förut; Elisebeht Markström har också tagit upp den här skrivelsen. Vi tycker också att det är nödvändigt att vi får en sammanfattning av detta i en skrivelse där det här berörs i alla politikområden.

Jag vill vara så pass uppkäftig att jag säger att jag är ganska säker på att om vi hade den gamla majoriteten så skulle en hel del också hända på det här området. Jag tycker att i mångt och mycket så pratar man väldigt fint, men vi ser inte att det händer så mycket i realiteten. Vi har sagt det här förut i talarstolen – det är ombytta roller. Vi har fått höra att vi utreder för mycket, och nu är det bara att komma igen och leverera. Det ser vi ju exempel på när det gäller haverikommissionen. Det är så fullständigt solklart, så det är väl bara att leverera.

Jag vet inte om det är så att den nuvarande regeringen är rädd för att ta fram en skrivelse eftersom den skulle bli ganska tunn, enligt mig. De nya idéerna om åtgärder mot mäns våld mot kvinnor och barn är inte särskilt många för tillfället. Mäns våld mot kvinnor och barn är ett trygghetsproblem, ett hälsoproblem, ett ekonomiskt problem och ett demokratiproblem. Det är nog dags att börja jobba och leverera, som ni ville göra förut och som det lovades att ni också skulle göra.

Jag skulle vilja få en kommentar om utredningen från Socialstyrelsen. Är det inte ganska angeläget för er att få till en utredning som grövre tar

fram, analyserar och tittar på alla kostnader? Det här handlar både om kvinnor och om barn. Jag tycker att det skulle vara av intresse. Ni skriver ju positivt. Ni har ju drivit det här väldigt hårt förut. Därmed tycker jag inte att det borde vara så svårt att få igenom det heller.

Anf. 74 MEHMET KAPLAN (mp):

Fru talman! Vi har från Miljöpartiets sida lyft fram ett antal, som vi tycker, viktiga områden i detta betänkande, som handlar om våldsbrott och brottsoffer. Jag vill yrka bifall till reservation 3, men vi står naturligtvis bakom samtliga övriga reservationer också.

När det gäller våld och brottsoffer är det oftast kanske de svagaste i ett samhälle man tänker på. Om vi tittar på vilka som utsätts för våld och blir brottsoffer så är det oftast ungdomar som är i riskzonen. Det görs väldigt mycket för detta, och man har olika typer av satsningar.

Men ett område som vi från Miljöpartiets sida tycker inte riktigt har lyfts fram är våld mot äldre, och i synnerhet våld mot äldre kvinnor. Det är ett dolt problem, och det är tabubelagt. Det är oftast väldigt svårt för dem som råkar illa ut att anmäla detta, i och med att man skäms för att ha blivit slagen. Men det handlar inte bara om fysisk misshandel. Vi vet att det förekommer psykisk misshandel, och vi vet att det förekommer försummelse, till exempel vanvård, felaktig medicinering, otillräcklig föda och bristande hygien. Vi vet också att det förekommer sexuellt utnyttjande och ett ekonomiskt utnyttjande i form av utpressning och stöld av pengar eller egendom.

Vi vet att majoriteten av förövarna är manliga familjemedlemmar, antingen äkta make eller son. Kvinnor har större anledning än män att frukta våld från den de lever med eller har levat med, och det vet vi också, även när det gäller andra typer av våld i hemmet och utanför hemmet.

Det här är områden som har lyfts fram för ett antal år sedan. Jag baserar mina siffror på Hjelde Eriksson, som gjorde en undersökning som heter *OFRID? Våld mot äldre kvinnor och män – en omfångsundersökning i Umeå kommun*, som gavs ut av Brottsoffermyndigheten 2001. Där slås fast att minst 16 procent av kvinnorna och 13 procent av männen utsattes för våld eller övergrepp av något slag efter sin 65-årsdag.

I betänkandet finns det ett svar som går ut på att man tänker göra någonting åt detta så småningom. Vi tycker från Miljöpartiets sida att det kanske är på väg att göras någonting, men att det kanske borde göras snabbare.

En annan fråga som de tidigare talarna lyft fram är den om elektronisk övervakning av besöksförbud. Det står i betänkandet att tekniken kanske inte riktigt var mogen för något år sedan, men att den är på väg att mogna. Vi tror här att tekniken finns, vi vet att det går att hantera detta på ett bra sätt, och framför allt vet vi att de många kvinnor som faktiskt utsätts för olika typer av övergrepp, där förövaren oftast är en man som döms till besöksförbud, inte riktigt känner sig trygga. Vi har olika typer av övervakning, men det hjälper inte att utöka antalet poliser, som regeringen tidigare har föreslagit. Vi tror att det som behövs här är känslan av att vi faktiskt skulle spara in på ett antal tjänstemän med just den elektroniska delen av övervakningen.

Den tredje frågan som jag skulle vilja lyfta upp handlar om en motion som vi har lämnat in och som i en del behandlar samverkan mellan myndigheter. När en kvinna blir utsatt för ett övergrepp kan det ofta bli så att avsaknaden av bevis eller det faktum att ord står mot ord leder till att förövarna släpps fria. I Uppsala finns det ett center där man är väldigt duktig på just den här frågan: att säkerställa, men också att ställa de rätta frågorna. Genom att låta rättsläkare undersöka kvinnan direkt förbättras dokumentation av skador till följd av ett övergrepp. I Uppsala, där man har prövat denna modell, verkar faktiskt kvinnor nu vara mer benägna att anmäla övergrepp. Det visar att det går att bli duktigare och bättre på det här om man jobbar på ett visst sätt.

När jag besökte Uppsala blev det väldigt tydligt och klart för mig att denna modell bör bli modell för andra landsting runt om i landet. Just när det gäller dokumentationen tror vi i Miljöpartiet att det stora mörkertalet, som förvisso har blivit lite mindre, kommer att bli än mindre, och framför allt att fler kvinnor som är utsatta för övergrepp kommer att kunna få sina angripare dömda.

Med dessa tre områden tackar jag så mycket för möjligheten att framföra det här och yrkar än en gång bifall till reservation 3.

Anf. 75 CECILIA WIGSTRÖM i Göteborg (fp):

Fru talman! Att utsättas för brott är en grov och allvarlig kränkning av den personliga integriteten. Att utreda brott, gripa och lagföra gärningsmannen är rättsstatens främsta skyldighet gentemot brottsoffren. Men det viktigaste vi kan göra är att se till att brott inte begås, så att Maria, Muhammed och Peter inte blir brottsoffer.

Inom alliansen har vi en stolt tradition av att prioritera rättsväsendet och brottsoffren. Vi vill skapa ett samhälle där var och en kan vara trygg. Därför genomför vi den största satsningen någonsin på rättsväsendet med en förstärkning av budgeten med 1,5 miljarder kronor detta år. Vårt vallofte är att landets poliskår ska växa från 17 000 till 20 000 poliser. Sverige ska bli ett tryggare samhälle.

Våldsbrotten ökar tyvärr år efter år. År 2005 mördades 238 personer, och 690 personer utsattes för mordförsök. 40 000 män och 20 000 kvinnor misshandlades. Här ser vi en stor skillnad. Män misshandlas ofta utomhus och av obekanta medan kvinnor misshandlas inomhus och av en närstående. Denna trend av ökande våldsbrott måste vi bryta genom att satsa på fler poliser i stället för att lägga ned hundra närpolisstationer, såsom skedde under Socialdemokraternas tid.

Familjen och skolan spelar också en viktig roll för att ge varje ungdom en bra start i livet i stället för att de ska hamna snett. Men i dag går var femte elev ut grundskolan utan att ha fått godkänt i svenska, engelska eller matte. Alliansregeringen har därför mycket att göra för att på bred front, inom olika områden, se till att skapa ett bra Sverige med färre våldsbrott.

Det praktiska brottsofferarbetet handlar i stor utsträckning om att den som utsatts för brott ska bemötas på ett professionellt och stödande sätt. Men innan jag kommer in på vad alliansen gör för att förbättra myndigheternas arbete vill jag ge en eloge för det arbete och stöd som ges till brottsoffer av det civila samhället i vårt land. Kvinno- och brottsofferjourer runt om i Sverige gör en oerhörd insats, ofta med ideella krafter.

I dagens debatt ligger fokus på det 90-tal motionsyrkanden som väckts om våldsbrott och brottsoffer och vad regeringen gör för att skydda människor från brott. Eftersom vi i utskottsmajoriteten anser att motionärerna slår in öppna dörrar då regeringen redan arbetar bra med dessa frågor yrkar jag avslag på reservationerna.

Låt mig nu berätta om allt det som alliansen hunnit göra sedan vi fick ansvar för regeringsmakten för ungefär ett halvår sedan. Redovisningen kommer att ha fokus på kvinnovåld, eftersom det är vad motionärerna tar upp oftast, men insatser görs också för andra grupper såsom äldre, HBT-personer och barn som bevittnat våld.

Regeringen har gett ett uppdrag till alla myndigheter inom rättsväsendet att förbättra informationen till brottsoffer, och polisen har fått ett särskilt uppdrag att se till att det vid varje länsmyndighet finns en brottsoffersamordnare. Det första bemötandet är ofta viktigt för att en brottsutsatt person ska orka fullfölja hela processen från brottsanmälan till domslut. Här tror jag att Brottsoffermyndighetens nya webbportal, med information om de rättigheter ett brottsoffer har och hur en rättsprocess går till, kommer att vara en hjälp dels för brottsoffren, dels också för polisen när de möter brottsoffren.

Riksdagen har i vår röstat igenom regeringens förslag att skadestånd som ett brottsoffer fått inte ska ingå i bodelningen vid en skilsmässa. Äntligen är det absurda borta att en kvinna som blivit slagen i hemmet av sin man vid en skilsmässa tvingats dela det skadestånd hon fått av honom. Nu är det borttaget. Regeringen och riksdagen har också ändrat socialtjänstlagen så att kommunerna inte längre *bör* ge stöd till våldsutsatta kvinnor utan nu *skall* de göra det.

Vidare har regeringen gett Nationellt kunskapscentrum om mäns våld mot kvinnor vid Uppsala universitet i uppdrag att utarbeta en handlingsplan för hälso- och sjukvårdens bemötande av kvinnor som utsatts för våld. Den handlingsplanen ska vara nationell och genomföras inom hälso- och sjukvården runt om i vårt land just för att vi ska få fram ett bättre stöd för och bemötande av kvinnorna, men framför allt för att få fram bättre bevisning som kan hålla vid rättegången. Det som Mehmet Kaplan och Miljöpartiet vill se genomför regeringen alltså nu.

Regeringen och riksdagen har tillsammans även fattat beslut om en lex Bobby, det vill säga att när ett barn misshandlas till döds ska en haverikommission tillsättas för att se hur det kunde gå så snett, hur ett barn kunde utsättas för så svår misshandel att det dog utan att myndigheterna ingrep. Regeringen har lex Bobby som modell för att överväga hur vi kan inrätta en haverikommission för kvinnor enligt en liknande modell.

Dessutom pågår i Regeringskansliet en översyn av kvinnofridslagstiftningen samt besöksförbudslagstiftningen. Målsättningen är att så fort som möjligt kunna införa elektronisk fotboja. Detta har vi i alliansen länge krävt och väntat på. Nu ser vi till att det kan bli verklighet.

Redan i regeringsdeklarationen i höstas fanns målsättningen att få till stånd en nationell handlingsplan mot kvinnovåld där olika departement och myndigheters arbete ska kunna koordineras och samlas. Arbetet leds av integrations- och jämställdhetsminister Nyamko Sabuni och beräknas vara klart i höst.

Jag har räknat upp många saker som regeringen gjort, och jag tycker att det är imponerande med tanke på den korta tid som regeringen haft till

buds. Jag vill berätta att för bara sex dagar sedan uppdrog regeringen åt Brottsoffermyndigheten att utarbeta ett utbildningsprogram för poliser, åklagare och domstolsanställda för att de ska kunna ge sexualbrottsoffer ett bättre bemötande. Så alliansen jobbar verkligen på!

Rikspolisstyrelsen har startat ett projekt, Brott i nära relationer, för att skapa en likvärdig förmåga över hela landet att med hög kvalitet förebygga, utreda och klara upp brott i nära relationer. Projektet kommer också att se till att Saramodellen, den hot- och riskbedömningsmodell som framgångsrikt används vid en del länspolismyndigheter, även kan bli en nationell resurs.

Vissa åklagarkammare och polismyndigheter har inrättat så kallade familjevårdsenheter. Regeringen har meddelat att man med dessa enheter som förebild kommer att se till att de finns tillgängliga för hela befolkningen. Med kvalificerad kompetens hos polisen och åklagarna blir brottsutredningarna bättre.

Jag ser, fru talman, att min talartid håller på att rinna ut, men jag fortsätter en liten stund till för det finns mycket att berätta om.

Det är alltså regeringens avsikt att se till att de familjevårdsenheter som finns vid vissa åklagarkammare och polismyndigheter ska bli en resurs för alla medborgare i hela Sveriges land. Detsamma gäller barnhusen där åklagare, poliser, rättsmedicinare och socialtjänst arbetar för att ta hand om barn som utsatts för våldsbrott och sexuella övergrepp. Det är en viktig verksamhet och kommer att utvärderas i mars nästa år. Vi vill inte föregripa den utredningen, men än så länge verkar den verksamheten vara väldigt positiv.

En sista fråga som jag vill ta upp gäller återfallsförbrytarna, alltså de män som slår kvinnor, skaffar sig en ny kvinna som de slår och så vidare. Vi måste stoppa männen som slår så att de inte utsätter fler kvinnor för dessa övergrepp. Vi måste också stoppa de män som slåss utanför krogarna. Jag har besökt fängelserna Skogome och Kumla. Det är sorgligt att se hur behandlingen av dessa män inte räcker till. Det är kö för att få en vettig behandling och bli av med sitt våldsamma beteende. Det är mycket sorgligt att se det arv som Socialdemokraterna lämnat efter sig inom kriminalvården.

Sammanfattningsvis, fru talman, vill jag säga att Sverige ska vara ett tryggt land att leva i. Utvecklingen de senaste åren med ett ökande antal våldsbrott bidrar till att människor känner sig otrygga i vårt samhälle. Brottsoffer får inte det skydd och det stöd som de behöver. Detta vill vi i alliansen ändra på. Under de kommande åren kommer alliansen därför att vidta en rad offensiva åtgärder för att förebygga och bekämpa brottsligheten. Arbetet har redan börjat starkt, som ni hört. Vi har i år gjort den största satsningen någonsin på rättsväsendet med 1,5 miljarder kronor. (Applåder)

Anf. 76 ELISEBEHT MARKSTRÖM (s) replik:

Fru talman! Det var en gedigen uppräkningslista av verksamheter som finns, verksamheter som komma ska, beslut som kommer att fattas och beslut som nyligen har tagits. Det var ungefär det jag började med. Det är väldigt mycket som har gjorts tidigare. Det finns anledning att vara rätt stolt över det brottsofferarbete som i dag ändå sker.

Men det är ändå så, Cecilia Wigström, att det du nu räknade upp är sådant som den förra regeringen har utrett och initierat och som ni nu har ärvt. Det är bra; vi är glada för att ni fortsätter. Men det finns också frågor där ni inte visar den handlingskraft som åtminstone jag hade hoppats på.

Det gäller till exempel utvecklingen av barnhusen. Det finns försök på gång som sattes i gång av den socialdemokratiska regeringen. Det finns en delrapport. All erfarenhet visar, precis som du själv sade, att det ser ut att vara en väldigt bra verksamhet. Men varför då inte fortsätta? Varför stanna upp nu? Varför inte låta barn i hela landet ta del av en så god verksamhet som är för barnens bästa? Jag är alldeles säker inte bara på att bemötandet av barn blir mycket bättre, utan också på att uppklärandegraden och möjligheten att fälla gärningsmän säkerligen ökar när professionen samverkar och samarbetar.

Varför visar ni ingen handlingskraft? Ni uttalar er bara positivt. Det räcker inte. Det vill till åtgärder också.

Anf. 77 CECILIA WIGSTRÖM i Göteborg (fp) replik:

Fru talman! Jag tycker att min redovisning av vad regeringen gör visar på en oerhörd handlingskraft. Vi genomför en rad åtgärder för att komma till rätta med våldet i samhället, särskilt kvinnovåldet. Jag tycker att det är lite förmätet av Elisebeht Markström att påstå att det här bara är en fortsättning av den förra regeringens arbete. De initiativ vi har tagit med lex Bobby och pengar till Uppsala universitet för att sprida kunskap inom hälso- och sjukvården och för ett bättre bemötande av sexualbrottsoffer och så vidare är idéer som vi har drivit som oppositionspolitik. Nu har vi möjlighet att genomföra detta.

Barnhusen är en vällovlighet verksamhet. Det är en försöksverksamhet som finns på sex olika orter. Verksamheten har kommit olika långt på olika ställen. Jag tycker att det är rimligt att vi låter verksamheten få verka ut. Vi väntar in den utvärdering som är planerad till i mars nästa år. Man ska inte fatta förhastade beslut. Vi ska veta vad vi gör. Då är det bra att ha en utvärdering innan vi tar beslutet. Men det verkar väldigt bra, och jag hoppas att utvärderingen visar att det *är* något väldigt bra och att vi då kan implementera detta och se till att alla barn i hela landet får del av detta.

Som sagt har vi också familjevårdsenheter på många polis- och åklagarmyndigheter runt om i landet. Där har man också god specialistkompetens.

Jag vill passa på att ställa en fråga till Elisebeht Markström. Sist vi hade debatt pratade vi mycket om poliserna. Det är viktigt att vi minskar antalet brottsoffer, och därför måste vi ha fler poliser i samhället. Jag hade efter den senaste debatten, där sossarna var så positiva till vår polis-satsning, förväntat mig att ni nu i er vårmotion skulle satsa de här 300 miljoner kronorna, som saknas i er höstbudget. Varför kom inte de 300 miljoner kronorna i motionen i samband med vårpropositionen?

Anf. 78 ELISEBEHT MARKSTRÖM (s) replik:

Fru talman! Det är just detta som är det sorgliga. Det är ni som har makten, och det är också ni som nu har möjligheterna att genomföra en rad reformer. Men ni tar inte chansen. Det finns som jag ser det ingen

anledning att vänta med att se till att barn i hela landet ska omfattas av möjligheten att bli omhändertagna på ett barnahus. Det är inte bara försöksverksamheterna som Thomas Bodström initierade förra mandatperioden som är i gång, utan initiativ tas runt om i hela landet. Kommun efter kommun vill samarbeta med de statliga myndigheterna. Detta finns på en rad fler ställen än dem som Cecilia nyss nämnde.

Det ni skulle kunna göra är att fortsätta att ta initiativ och att inspirera myndigheterna att också i fortsättningen samarbeta på det här sättet. Men ni gör inte det. Ni uttalar er bara allmänt positivt och tycker att det är bra. Det räcker inte. En regering måste göra betydligt mer än att prata. Man måste också handla.

När det gäller dödsfallsutredningar är det precis samma sak. Detta har ni talat om i flera år. Vi har följt diskussionen här år för år. Senast förra året var ni oerhört överens om att dödsfallsutredningar när det gäller vuxna kvinnor som har dödats på grund av våld i en nära relation måste till stånd snarast. ”Nu”, sade ni. Det finns inget sådant uppdrag nu. Vi kan inte läsa oss till att det finns det. Ni har inte beskrivit det i betänkandet i varje fall. Vi har frågat efter det och motionerat om det. Om något sådant arbete pågår, var då snäll och redovisa det.

Också det nationella kunskapscentrumet i Uppsala är ett initiativ från den socialdemokratiska regeringen som sattes i gång redan förra året före valet. Det är lite märkligt att ni inte åtminstone kan tillskriva den förra regeringen de initiativ som togs och bygga vidare på det.

Anf. 79 CECILIA WIGSTRÖM i Göteborg (fp) replik:

Fru talman! Jag finner det lite märkligt när Elisebeht Markström hävdar att vi inte prioriterar kvinnovåldsfrågan bara för att vi inte är beredda att nu starta barnahus runt om i hela landet på alla ställen och på alla orter. Vi har detta som en högprioriterad fråga inom regeringen. Det är därför vi har sett till att vi jobbar på en nationell handlingsplan mot kvinnovåld. Det är därför jag kunde räkna upp nio åtgärder, tror jag det var, satsningar som inte är ord utan handling, som vi har vidtagit sedan vi kom till regeringsmakten för några månader sedan.

Barnahusen är fortfarande någonting som vi måste utvärdera för att se om det är en vettig satsning. Vi måste också komma ihåg att många åklagare och poliser runt om i vårt land är specialutbildade på våld mot barn. Även om de inte arbetar just inom ett barnahus gör de ett väldigt gott arbete.

Jag är glad att frågan om en haverikommission kom upp. Det är ett utmärkt exempel på att det snarare var den förra regeringen som pratade mycket men inte handlade. Folkpartiet väckte en motion om en haverikommission för första gången 2002. Under de fyra år som den förra mandatperioden varade fick vi aldrig se att Socialdemokraterna genomförde den reformen. Det var mycket prat och lite verkstad under den förra regeringen.

Nu är alliansregeringen beredd. Vi har genomfört lex Bobby och kommer att se om vi också kan genomföra en haverikommission.

Men den viktigaste frågan är att se till att vi inte får fler brottsoffer, att inte fler kvinnor och barn utsätts för våld i Sverige. Därför är det så viktigt att vi har en regering som satsar på att det ska vara 20 000 poliser i landet. Jag fick aldrig svar på frågan varför det saknas 300 miljoner

kronor i Socialdemokraternas budget. Det är pengar som behövs för att ge Sverige fler poliser och ett tryggare samhälle.

Anf. 80 LENA OLSSON (v) replik:

Fru talman! Det blev lite budgetdebatt också. Det är väl så, Cecilia, att ni i den stora satsning ni gör har tagit en hel del från den förra majoriteten. Ni använde alltså samma pengar två gånger. Det tycker jag ska framgå här.

Budgeten är totalt på omkring 30 miljarder, och ni börjar tjafsa om ungefär 300 miljoner, samtidigt som vi vet att polisen har gått med överskott i flera år. År 2006 rörde det sig om ungefär 350 miljoner tror jag – jag har inga exakta siffror tillgängliga nu. Så jag tycker det är lite osjyst gjort av dig att komma med sådana där påståenden nu.

Du pratar väldigt mycket i ditt anförande om brottsoffer, vilket är väldigt bra, och att alliansen gör mycket inom det här området. Då skulle jag vilja ställa frågan: Finns det inte en liten poäng med att förebygga, till exempel att i stället för att öka klyftorna i samhället minska dem? Det finns forskning som visar att ökade klyftor resulterar i mer kriminalitet och missbruk. Det skulle jag vilja ha ett svar på. Där har vi motsatsen på andra sidan som vill minska klyftorna.

Du tar också upp att ni i flera år har motionerat om haverikommissionen. Varför är den inte klar? Ni sitter själva med i den och bestämmer. Den borde vara klar.

Så tog jag upp frågan i vår reservation. Finns det ingen förhoppning om att ni ska göra en bättre beräkning av vad mäns våld mot kvinnor kostar samhället?

Anf. 81 CECILIA WIGSTRÖM i Göteborg (fp) replik:

Fru talman! Det var väldigt många olika frågor. Det är sympatiskt av Lena Olsson att gå upp och försvara Socialdemokraterna. I debatten tidigare med Socialdemokraterna var det väldigt positiva ord från deras håll om vår satsning på poliser. Det behövs fler poliser i samhället för att öka människors trygghet.

Det var innan vårpropositionen kom. Jag vet att i höstbudgeten sänkades 300 miljoner kronor i Socialdemokraternas budget i anslaget till polisen. Då var min fråga vid den debatten ifall pengarna skulle komma i motionen i samband med Socialdemokraternas svar på vårbudgeten. Nu har vi svaret: De pengarna kom aldrig. Då måste jag förstås följa upp det och fråga: Hur kan man tala så väl om polisen men inte se till att satsa pengar?

Det som görs av alliansen är ändå unikt. Aldrig har det satsats så mycket på ett år som 1,5 miljarder kronor i tillskott. Det är inga pengar som kommer från den förra regeringen, som du försöker hävda.

Det är mycket viktigt att jobba brottsförebyggande. Jag håller helt med dig där. Jag försökte betona det i mitt anförande. Att få ned brottsligheten i Sverige handlar inte bara om fler poliser, utan det handlar om att ge socialtjänsten möjlighet att arbeta bättre, skolan möjlighet att ge barnen en bra start i livet. Någonting som vi i alliansen verkligen jobbar för är att skapa lugn och ro i skolan, att se till att utanförskapet minskar genom att få fler människor i arbete i Sverige. Det är runt en miljon människor som inte har något jobb.

Lena Olsson frågade också om en kostnadsberäkning. Socialstyrelsen har gjort en kostnadsberäkning. Våldet mot kvinnorna kostar runt 3 miljarder kronor varje år. Men det viktiga är väl inte att vi sitter och räknar och räknar utan att vi börjar handla och handla och handla och ser till att stoppa våldet mot kvinnorna.

Prot. 2006/07:108

16 maj

*Våldsbrott och
brottsoffer*

Anf. 82 LENA OLSSON (v) replik:

Fru talman! Jag kan hålla med om att det är bra med handling, men det är också bra att man har ett relevant underlag för att få igenom förslag som skulle kunna innebära en förbättring. Den undersökning som Socialstyrelsen har gjort – du kan få läsa den efteråt – säger Socialstyrelsen själv är grovt tilltagen, och det finns en önskan om att göra det här mer grundligt.

Vi kan återkomma till det här med polisen. Det framgår i budgeten att det har blivit en liten felräkning och att man har fått för mycket. Men det är okej. Samtidigt får polisen överskott. Vänsterpartiet har också sagt att det är viktigt att vi har poliser som är synliga ute i samhället överallt i Sverige, även i de mindre kommunerna – en sådan tillhör jag själv. Ni använde pengarna två gånger, den debatten kommer jag ihåg mycket väl.

Jag tog upp de ökade klyftorna i samhället. Det blir skattesänkningar åt sådana som har fickorna fulla av pengar och inte vet vad de ska göra av dem. Ni säger att ni vill arbeta med att alla ska få arbete. Det kan vem som helst ställa upp på. Men jag tycker att man faktiskt ökar klyftorna. Det gäller familjer där det finns barn som har sjuka föräldrar eller barn som har föräldrar som blir arbetslösa. Jag fick ett svar här en gång att man minskade klyftorna. Det faller på sin egen orimlighet.

Kriminalvården har man debatterat mycket och gått på den gamla majoriteten. Inte en krona dit, fast man ska bygga nya fängelser, man ska projektera, för fängelserna är överfulla.

Anf. 83 CECILIA WIGSTRÖM i Göteborg (fp) replik:

Fru talman! När det gäller kostnadsberäkningen av mäns våld mot kvinnor, som Lena Olsson och Vänsterpartiet driver väldigt hårt, är det viktigt att poängtera att jag inte tror att det är pengargument som är det viktigaste för att få människor att ha förståelse för att vi gör en massa insatser för att få bukt med våldet mot kvinnor. Det handlar om mänskliga rättigheter. Smärtan som Lena Olsson pratade om i sitt anförande och det lidande som kvinnor och barn utsätts för kan inte räknas i pengar. Men varje medborgare i Sverige har rätt att leva ett liv utan att bli slagen. Det är för mig skäl nog att se till att vi får bukt med det här problemet.

I stället för att sätta myndigheter på att beräkna vad den här omfattande misshandeln kostar tycker jag att det är bättre att sätta våra myndigheter i arbete, att se till att bemöta brottsoffer bättre, att se till att vi får en bättre bevisning som håller i domstolen. Det gör vi nu med regeringens satsning på exempelvis det nationella kunskapscentret vid Uppsala universitet. Det viktiga nu är att gå från ord till handling. Där lämnar regeringen en mängd olika förslag. Den nationella handlingsplanen, som ska samordna olika myndigheters arbete för att bekämpa kvinnovåld och departementets arbete för att bekämpa kvinnovåld, kommer att visa upp allt det arbete som görs. Den kommer att vara klar i höst.

Vi har målsättningar, och mer behöver göras. Alliansen kommer att se till att kvinnor, barn och män kan vara trygga i Sverige.

Anf. 84 HELENA BOUVENG (m):

Fru talman! Minnet av hans knytnävar stör sömnen. Sara stiger upp och ser fotspår utanför fönstret. Han har varit här igen.

Detta är berättelsen om Sara. Hon ser hur hennes barn varje dag går en extra runda runt bilen och letar efter spår. Är däcken uppskurna? Är lacken repad? Lika naturligt som att borsta tänderna. Sara lever i ständig skräck. Hennes ex-pojkvän hotar med att han ska trakassera Sara så länge han lever. Sara tänker: Så länge jag lever.

Sara tog steget och lämnade när hennes dotter trodde att han skulle döda henne. Efter att ha avtjänat en månads straff med fotboja verkar han vara tillbaka. Hur det ska sluta vet hon inte. I sina mörkaste stunder tänker hon att hon ska ta tillbaka honom. ”Då vet jag åtminstone var han är.” Tack och lov har hon inte gjort det.

Anledningen till att jag berättar om Sara är att vi i debatten lätt glömmer bort att bakom varje siffra i statistiken finns en kvinna, ett barn av kött och blod, kvinnor och barn som har tusen namn och tusen ansikten och som bor var som helst i landet, med mycket olika bakgrund.

”Kvinnor ska kunna leva i frihet från rädsla att utsättas för våld och brott. Att bekämpa hedersrelaterat våld och ge stöd åt dem som utsätts ska vara högprioriterat. Kunskaperna hos polis och andra myndigheter måste öka så att rätt insatser kan sättas in i tid. Hotade kvinnor ska skyddas och utsatta kvinnors ekonomiska trygghet säkras. En handlingsplan för att minska våldet mot kvinnor kommer att utarbetas.”

Detta, fru talman, är ett citat från statsminister Fredrik Reinfeldts regeringsförklaring den 6 oktober 2006. Mig veterligt har ingen socialdemokratisk statsminister varit så tydlig i en regeringsförklaring. Den 6 oktober var också startskottet för en rad saker som vi i alliansen gör för att förhindra att män slår kvinnor. Handlingsplanen är, som Cecilia säger, nu under bearbetning. Lägg därtill att den stora polissatsningen inte bara kommer att leda till synliga poliser utan också till att det finns poliser där när larmet går om att ”nu slår han och hotar Sara igen”.

Vidare har Rikspolisstyrelsen ett uppdrag att ytterligare öka sin kompetens och förmåga att bekämpa mäns våld mot kvinnor och barn. Det är ett uppdrag som ska leda till att den samlade kompetensen och förmågan ska finnas vid samtliga myndigheter. Här binder man också de projekt som finns bland annat vad gäller hedersrelaterade brott, försöksverksamhet med barnahus och stalkning.

Det görs redan nu många fina insatser runt om i vårt land men tyvärr inte överallt. Det får inte spela någon roll var jag bor. Jag ska mötas av samma kompetens var jag än har valt att leva. Det är en åsikt som jag tror att vi delar med tanke på många av de bra motioner som har väckts i dessa frågor.

Vi har också sett resultatet av det utredningsuppdrag som riksåklagaren har haft för att se över tillämpningen när det gäller grova våldsbrott. Utredningen är en del i att markera en allvarigare syn på våldsbrott, brott som gäller grov misshandel och grov kvinnofridskränkning och våldsbrott mot barn.

Fru talman! Sist men inte minst vill jag stanna vid Brås slutrapport där man går igenom hur det verkligen är ställt med besöksförbudet. Enligt Brås sista enkätundersökning är det nästan hälften av besöksförbuden som inte efterföljs, vilket absolut inte är acceptabelt. Förslagen, som i dag läggs fram, beträffande fotboja kan jag mycket väl sympatisera med. Förstår inte dessa män vad det handlar om måste vi se till att de begriper. Jag skulle själv kunna gå längre och ge dessa män besöksförbud i hela kommunen i extrema fall. En kvinna måste kunna känna sig säker när besöksförbud är förelagt. Det vilar tungt på rikspolisens att verkligen få fram en utrustning som håller måttet, så att de kvinnor som utsätts för hot och förföljelse inte blir kränkta igen.

Det, mina vänner, gäller också frågan om ett rättsväsende för alla, inte minst för våra barn under 15 år. I dag har vi en motion beträffande skadeersättning när gärningsmän är under 15 år, en motion som redan 2005 resulterade i ett tillkännagivande. Och i dag kartläggs detta av Brå efter uppdrag av regeringen.

Man kan se på de unga personer som har begått ett brott. Det kan vara vuxna som ger de yngre ett uppdrag att begå brott då inga påföljder döms ut. Ersättning utgår i form av erbjudande om något slags tillhörighet.

Det kan också vara ungdomar som ser som sin enda framtida möjlighet att försörja sig genom brottslighet då deras omvärld i alltför stor utsträckning består av människor som levt i ett utanförskap alltför länge utan hopp om förändring.

Det kan också vara Krister. Krister var tidigare duktig både i skolan och på fotbollsplanen. Krister hade många kompisar och trivdes bra med sin familj. Krister har efter att ha blivit utsatt för grov misshandel i form av knytnävsslag och många sparkar i magen blivit expert på skor. Att se någon i ögonen är inte längre möjligt. Kristers liv fick en helt ny vändning då rädsla, ilska och hämndbegär aldrig bearbetades. Första gången Krister blev berusad tog han chansen att slå tillbaka, och det gjorde han med råge.

Alla är de förlorare, oavsett om vi pratar om gärningsman eller brottsoffer. Vikten av att mer eller mindre alla brott utreds, även när gärningsmannen är under 15 år, kan inte nog understrykas. Vi i alliansen anser att detta är av yttersta vikt av flera skäl.

Ett skäl är att möjligheten att få skadeersättning faktiskt ökar.

Ett andra skäl är att det finns betydligt större möjligheter att förhindra en brottslig karriär ju tidigare man ingriper. För detta krävs det att en utredning görs och att vi har ett rättsväsende och en vuxenvärld som är tydlig när det gäller allvaret i vad som har hänt och vilka konsekvenser detta kan leda till.

Ett tredje skäl handlar om att se till att dagens brottsoffer inte blir morgondagens gärningsmän. Medlingsverksamhet är en mycket viktig del, inte minst för att brottsoffret ska ha möjlighet att få svar på frågan: Varför just jag? Men jag anser att det behövs mer. De stödcentrum för unga brottsoffer som finns bland annat här i Stockholmstrakten är mycket bra exempel på att unga brottsoffer får möjlighet att ge uttryck för sin ilska, sin rädsla och sina hämndbegär. Det är känslor som är fullständigt naturliga men som alltför sällan bemöts.

Detta är frågor som regeringen har valt att lägga krut på under denna mandatperiod. Vi kan inte sitta med armarna i kors och titta på när våldsbrotten ökar bland våra ungdomar och när våra unga brottsoffer börjar begå brott på grund av att de själva har blivit utsatta för brott. Vi i alliansen kommer att göra allt för att vi ska få ett rättsväsende som är till för alla, även för våra unga. Vi glömmer aldrig Krister, och vi glömmer aldrig Sara.

Med dessa ord, fru talman, vill jag yrka bifall till förslaget i utskottets betänkande och avslag på samtliga motioner.
(Applåder)

I detta anförande instämde Hillevi Engström, Inge Garstedt, Krister Hammarbergh och Anders Hansson (alla m).

Anf. 85 ELISEBEHT MARKSTRÖM (s) replik:

Fru talman! Tack, Helena Bouveng! Jag tyckte att du höll ett engagerat och innehållsrikt anförande. Du är ny i utskottet och har naturligtvis inte full kläm på vad som sades under förra mandatperioden. Men jag utgår från att du åtminstone överskådligt vet vad ni har drivit tidigare, även om du inte var med personligen.

Jag vill till att börja med ställa två frågor.

Den ena gäller dödsfallsutredningar då vuxna kvinnor har utsatts för sådant grovt våld att de har mist livet. Tycker Helena Bouveng att det är angeläget att se till att sådana dödsfallsutredningar kommer till stånd på ett organiserat och bra sätt?

Den andra frågan gäller barnahus i hela landet. Tycker Helena Bouveng att också den frågan är viktig att fortsätta att driva? Kan hon kanske också ta den med sig till kamraterna på Rosenbad, så att man börjar agera och inte bara hoppas?

Anf. 86 HELENA BOUVENG (m) replik:

Fru talman! Det var två konkreta frågor.

Jag vet att vi motionerade beträffande en haverikommission förra året. Vad man har gjort från regeringens sida, om jag har förstått det hela rätt, är att man har prioriterat barn i första omgången. Sedan kommer man att gå vidare och överväga om en haverikommission även ska tillsättas när kvinnor har råkat ut för detta. Jag är ganska övertygad om att någonting kommer att hända här. Men återigen: Vi valde att prioritera barn, när sådant här händer med dem.

När det gäller frågan om barnahus i hela landet tycker jag att Cecilia redogjorde väldigt väl för detta. Om jag har förstått det hela rätt är det sju åtta försöksverksamheter. Tyvärr måste jag säga att socialtjänsten, enligt betänkandet, har gjort väldigt mycket mer än vad polisen har gjort.

Om man ska arbeta precis med ett koncept med barnahus över hela landet vet jag inte. Jag tror att det viktigaste är att vi utifrån det som kommer ut av de här projekten, så att säga, kan hitta olika lösningar, så att barn, oavsett var de bor i hela landet kan mötas av samma kompetens. Det tror jag är jätteviktigt.

Om det sedan är möjligt med själva konceptet barnahus i hela vårt land vågar jag inte svära på, men jag stöder fullt ut att man oavsett var man bor ska kunna mötas med samma kompetens. Hur själva organisationen ser ut vågar jag inte svara på. Jag vet att åklagarna jobbar väldigt mycket med specialkompetensen inom deras eget fögderi.

Prot. 2006/07:108

16 maj

*Våldsbrott och
brottsoffer*

Anf. 87 ELISEBEHT MARKSTRÖM (s) replik:

Fru talman! Jag tycker att det låter lovande. Det verkar som att Helena Bouveng har en mycket bra insikt när det gäller samlingsnamnet barnahus, som det har kommit att heta. Det får ju så att säga symbolisera samarbetet mellan olika myndigheter där man sätter barnens bästa i centrum. Man samverkar och ser till att det blir så bra som möjligt för de barn som ändå har drabbats. Tack för det!

Men jag har ett litet medskick eller kanhända en fundering. Vi talar i betänkandet om våld mot äldre kvinnor. Det står kvinnor, men det skulle egentligen kunna stå äldre. Det handlar nämligen om våld mot äldre personer. Majoriteten säger att det finns stimulansbidrag för att utveckla äldreomsorgen, och man talar om värdighetsgaranti och så vidare. Det är bra. Det är jättebra. Men jag är rädd att det inte kommer att lösa bekymret med våld i nära relationer i förhållanden där den ena eller båda parterna är äldre. Det handlar naturligtvis om kompetens, utbildning, åtgärder, rutiner, metoder och kanhända också om lagändringar.

Kan Helena Bouveng svara ja på frågan om hon tar det här med sig till arbetet med den nationella handlingsplanen? Vi sätter nämligen stort hopp till den. Det är mycket som ska rymmas i den – det har vi förstått. Och det här är en fråga som har varit underprioriterad tidigare, kan man säga, av ideella organisationer men också av samhället och professionen.

Nästa fråga som jag vill ha med till arbetet med den nationella handlingsplanen är frågan om behandlingen av män. Är det också en sådan fråga som kan inrymmas i den nationella handlingsplanen? Precis som tidigare har sagts är det förebyggande arbetet lika viktigt som det som kommer i efterhand. Därför vill jag gärna höra om Helena Bouveng har några funderingar kring de frågorna.

Anf. 88 HELENA BOUVENG (m) replik:

Fru talman! Vad som konkret ingår i den nationella handlingsplanen vågar jag faktiskt inte svara på riktigt. Jag tycker att det är jättebra att du tar upp frågan om våld mot äldre. Jag hade också gärna sett en fråga om våld mot funktionshindrade.

Vad det gäller våld mot äldre talar man mycket om äldregarantin. Jag tror att det begås en hel del brott, inte minst i en nära relation mellan äldre, för det är oftast en väldigt tung situation en anhörig har. I den här garantin understryker man vikten av att det när det är gamla par, där en har ett stort vårdbehov och den andra vårdar, ges en möjlighet att få avlastning i tunga perioder. Då kan risken vara stor att bågaren rinner över. Så jag är ganska övertygad om att om Maria Larsson är tydlig med att man vid hembesök ska kunna få lufta sina åsikter och tankar, även få hjälp med avlastning och få vara ledig några dagar så kan det underlätta.

Du tar upp behandling av män som slår sina kvinnor. Jag tror att du är på rätt spår här. Det finns i dag behandlingar inom kriminalvården, men jag tror att vi måste kunna gå längre. Tyvärr har vi inga utvärderingar i Sverige som säger att en behandling gör att män slutar att slå sina kvinnor. Men i de länder där man har gjort utvärderingen visar det sig att 80–90 procent av de män som behandlas faktiskt slutar att slå sina kvinnor. Jag eftersträvar och efterlyser en riktig behandling av män som slår sina kvinnor, inte bara för männens skull utan framför allt för de barn och kvinnor som löper stor risk att utsättas för våld.

Anf. 89 LENA OLSSON (v) replik:

Fru talman! Jag vill uppehålla mig vid en specifik fråga. Det är den studie som Socialstyrelsen har gjort och där beräknat kostnader för mäns våld mot kvinnor. Cecilia Wigström sade att man skulle sitta på något rum, vara någon räknenisse och ta fram saker och att det fanns mycket mer man kunde göra. Jag tycker att det är väsentligt att vi får fram så exakta siffror som möjligt, för det baseras många åtgärder på. Så är det ju.

Utöver de kostnader som man hade tagit med fanns inte tandvård, läkemedel, barnens skador, smärta, lidande och psykiatrisk vård till exempel. I en engelsk studie skriver man att dessa kostnader kan uppgå till mycket höga belopp – de som inte är med alltså – vilket internationella studier visar. Till exempel motsvarar kostnaderna för smärta och lidande i en engelsk studie omvandlat till svenska förhållanden mer än tio gånger så mycket som den totala summan av beräkningarna i denna studie. Det tycker jag pekar på allvaret och vikten av det här.

Det svar jag har fått är att Socialstyrelsen har gjort det här. Hej och hå, nu är det bra med det. Kan Helena känna något slags sympati för det vi säger och kräver från Vänsterpartiet, att man ska göra en utförligare analys av de ekonomiska konsekvenserna?

Anf. 90 HELENA BOUVENG (m) replik:

Fru talman! Det förvånar mig att Vänsterpartiet är ett parti som vill lägga så mycket krut och pengar på ytterligare utredning. Hur mycket ska en sådan utredning kosta? De pengarna skulle jag mycket hellre vilja lägga på att förebygga brott exempelvis. Och spelar det egentligen någon större roll om det är 3 miljoner, 30 miljoner, 300 miljoner eller 3 miljarder som det kostar samhället?

Jag är fullständigt övertygad om att om vi ska få upp frågorna ännu mer på det politiska planet och ut i våra tidningar så vill jag återgå till det jag hade i mitt inlägg. Jag tror att det är jätteviktigt att vi berättar historien om Sara, att vi berättar om Krister, att vi inte pratar om siffror, inte pratar om statistik, att vi pratar om dessa personliga händelser, om ansikten, om historier som vi har hört. Jag tror att vi får betydligt större genomslagskraft för att kunna sätta de här frågorna i fokus om vi berättar historien, inte ständigt diskuterar hur mycket pengar vi ska lägga på en utredning.

Anf. 91 LENA OLSSON (v) replik:

Fru talman! Det är med viss besvikelse som jag konstaterar att det inte alls är intressant vad det här kostar samhället. Om jag uppskattar det

lite grovt så säger man 3 miljarder kronor om året. Enligt den engelska studien skulle det kunna förvandlas till drygt 10 miljarder, och det är mycket pengar. Vi säger väl inte att vi bara ska snacka om pengar. Visst ska vi prata om Sara och Krister. Det var jättebra Helena att du tog upp det. Det var ett jättebra exempel på både förebyggande och sedan åtgärder. Det tyckte jag var jättebra.

Om vi ska få fokus på frågor, få upp dem på bordet och verkligen få alla att förstå att det här är ett stort problem i samhället som kostar samhället stora pengar – i runda slängar 10 miljarder, kan jag säga, enligt de beräkningar som finns i internationella studier – så tror jag att det gör att det är mycket lättare att få genomslag för vad som faktiskt behöver åtgärdas. Är det helt orimligt för er att tänka er en utredning? En utredning har vi väl tillsatt i den här riksdagen?

Är inte kvinnor som är misshandlade och barn till dessa kvinnor värda någonting så vi inte ens kan kosta på dem en utredning? Det tycker jag är bedrägligt i så fall. Jag är förvånad.

Anf. 92 HELENA BOUVENG (m) replik:

Fru talman! De kvinnor och de barn som är utsatta för våld är värda väldigt mycket. Men hur gynnar vi dem när de står där slagna och hotade genom att vi säger att vi ska tillsätta en utredning som ska utreda hur mycket de kostar oss? Är det inte betydligt viktigare att vi gör konkreta saker som faktiskt hjälper dem ur den situationen?

Den utredning som gjordes tycker jag är en väldigt bra fingervisning. Vi kan stå och säga att vi inte vet om det är 2 miljarder, 3 miljarder eller 10 miljarder, men jag tror inte att det har undgått någon att det kostar samhället väldigt mycket pengar. Ibland kan jag till och med undra, när det står i tidningen, om man nästan inte känner sig skuldbelagd för att man har gjort detta. Det får man absolut inte göra. Dina förslag om att sätta till ytterligare utredningar är för mig inte att kasta pengarna i sjön, men jag skulle vilja prioritera att lägga de pengarna på att våra kvinnor och våra barn som i dag utsätts för våld inte utsätts för det i morgon.

Anf. 93 JOHAN LINANDER (c):

Fru talman! Den här debatten om våldsbrott och brottsoffer har vi en gång per år, och det är ungefär samma frågor som vi debatterar. Betänkandet utgår från motioner som har lagts under den allmänna motionsperioden. Det är därför naturligt att debatten utgår från dessa motioner, åtminstone i huvudsak.

Jag ska senare i mitt anförande göra en kort sammanfattning av vad alliansregeringen redan har gjort, ett tillägg till Cecilias tidigare uppräknings. Men inför den här debatten har jag även försökt göra en jämförelse av vad vi i Centerpartiet och den övriga alliansen sade i opposition förra året i förhållande till vad Socialdemokraterna, Vänsterpartiet och Miljöpartiet nu säger när de är i opposition.

Vid förra årets debatt sade jag själv bland annat så här: Vi i oppositionen är missnöjda med vilken hjälp, vilket skydd och stöd som brottsoffer får. Vi föreslår ett antal lagändringar för att markera att samhället ser extra allvarligt på våld i nära relationer, hedersrelaterat våld och hatbrott. Vi föreslår förstärkt skydd för brottsoffer som elektronisk övervakning

vid besöksförbud, ökad kunskap inom rättsväsendet och prioriteringar av brott mot barn.

Jag skulle nästan kunna tro att Elisebeht Markström, Lena Olsson eller Mehmet Kaplan kunde säga samma sak i dag. De reservationer som finns i det betänkande vi nu debatterar, och som den nuvarande oppositionen står bakom i år, handlar om elektronisk övervakning av besöksförbud, barn som bevittnat brott, information till offer för hatbrott och så vidare. Det är ungefär samma sak, trots att vi har bytt opposition.

Vad ska man dra för slutsatser av detta? Slutsatsen måste bli att vi ändå är ganska överens. Just i de här frågorna finns det inte några extremt stora skillnader mellan blocken. Även om vi gärna vill blåsa upp skillnaderna för att få en bra debatt tror jag nog att vi är överens om att det är prioriterat att de som utsatts för brott ska få bättre hjälp av samhället. Det gäller inte minst information, stöd och kompensation.

Därför kan jag också säga att när man bara läser reservationerna i betänkandet så är de allra flesta bra. Det är kanske inte konstigt eftersom vi i Centerpartiet redan tidigare år har tagit upp ungefär samma frågor. De frågorna jobbar vi nu med. De flesta av de frågor som tas upp i reservationerna har alliansregeringen redan påbörjat ett arbete kring. Därför är reservationerna onödiga, men jag förstår att oppositionen ändå vill markera.

Att vi inte har hunnit genomföra allt vi sade i opposition under ett drygt halvår borde inte överraska någon – allra minst Socialdemokraterna som inte hann genomföra allt de nu kräver under tolv års regeringsinnehav.

Fru talman! Jag har alltså tänkt göra en kort sammanfattning av vad som redan har gjorts av alliansregeringen och av vad som är på gång. Det blir delvis en upprepning av det Cecilia Wigström redan har sagt, men när man lyssnar på replikskiftena verkar det som om det kanske behövs en upprepning i alla fall. Efter denna sammanfattning ska det inte råda någon som helst tvekan om att Centerpartiet och hela alliansen prioriterar brottsofferfrågorna mycket högt.

- I budgetpropositionen har angivits att en nationell handlingsplan för att bekämpa mäns våld mot kvinnor kommer. Den ska presenteras i höst, har jag hört.
- I regleringsbrev har regeringen gett Rikspolisstyrelsen i uppdrag att säkerställa att det finns familjevårdsenheter inom varje polismyndighet och att all personal som utreder ärenden med barn ska ha särskild utbildning för detta.
- Åklagarmyndigheten har fått ytterligare resurser till fler specialisttjänster på familjevåld och sexualbrott.
- Nationellt kunskapscentrum för frågor om mäns våld mot kvinnor vid Uppsala universitet fick i februari i år – det är alltså inte något som den tidigare regeringen gjorde – i uppdrag att utarbeta ett nationellt program för hur sexualbrottsoffer ska omhändertas av sjukvården.
- Åklagarmyndigheten har fått i uppdrag och redovisat hur domstolarnas straffmätning och påföljdsval fungerar vid bland annat kvinnofridskränkningar.

- Socialstyrelsen lämnade i slutet av förra året en rapport kring kostnader för våld mot kvinnor. Det är dock kanske inte alla som tycker att den är tillräcklig. Det har vi förstått vid det här laget.
- Regeringen har gett Socialstyrelsen i uppdrag att besluta om och fördela stimulansbidrag för att utveckla omsorgen om äldre personer som utsatts för brott.
- När det gäller äldre har regeringen också tillsatt en särskild utredare för att lägga fram förslag om en värdighetsgaranti för vård och omsorg om äldre. Detta inkluderar även äldre som utsatts för våld eller andra brott.
- Brottsoffermyndigheten ska göra en redovisning av hur de nya reglerna för brottskadeersättning till barn som bevittnat våld har fungerat.
- Brottsförebyggande rådet har utvärderat besöksförbudet och har bland annat kommit fram till att det behövs en mer aktiv uppföljning och tydliga reaktioner vid överträdelser och att de skyddades synpunkter på hur skyddet fungerar måste tas bättre till vara. Denna rapport bereds just nu inom Regeringskansliet.
- Rikspolisstyrelsen har fått i uppdrag och redovisat hur elektronisk övervakning ska kunna ske vid besöksförbud. Även detta bereds på Regeringskansliet.
- En liten detalj som ändå är viktig är att Rikspolisstyrelsen ska upphandla pepparsprej som hotade personer ska få utbildning för att inneha och i värsta fall använda.
- Rikspolisstyrelsen ska också ta fram ett nationellt enhetligt arbetssätt för att med hög kvalitet förebygga, utreda och klara upp brott i nära relationer.

Jag skulle kunna hålla på ännu längre och räkna upp goda exempel på hur brottsofferarbetet fortskrider, men man kan själva läsa vidare i betänkandet. Det finns fler exempel.

Fru talman! Till sist vill jag ta upp en fråga som tyvärr inte har kommit upp så mycket i debatten, eftersom det inte finns några direkta motioner som behandlar dessa frågor.

Jag har tidigare själv motionerat om forskning kring mäns våld mot kvinnor men gjorde det inte under förra motionsperioden. I den forskning som sker sätts oftast fokus på kvinnan som brottsoffer. Men för att vi långsiktigt ska kunna förebygga och motverka våld mot kvinnor krävs en ökad kunskap inte bara om effekterna för offret utan också om gärningsmannen. Vad är det som får honom att slå, kränka, hota och utnyttja den kvinna som han faktiskt säger sig älska? Problemet är ju inte kvinnan som blir slagen utan mannen som slår. Därför behövs mer forskning på detta område, och det är en fråga som jag har för avsikt att återkomma till.

Självklart vill jag också yrka bifall till förslaget i betänkandet och med det avslag på reservationerna.

Anf. 94 ELISEBEHT MARKSTRÖM (s) replik:

Fru talman! Nu är det ombytta roller. Jag har noga gått igenom vad Johan Linander och jag sade förra året och några år tillbaka – vad han har sagt, vad jag har sagt, och vad andra i kammaren har sagt. Det är rätt spännande.

Det jag noterar som en liten skillnad mot tidigare när det gäller Centerpartiet är passiviteten på motionsfronten. Det finns, tror jag, två c i det här betänkandet. Det är inte några egna centermotioner utan sådana ni allihop har skrivit tillsammans. Då blir man förstås fundersam. Är det så att Centern har tappat glöden, eller förlitar man sig på att kamraterna i Rosenbad tar hand om frågorna och anser att riksdagen inte behöver behandla de lite mer framåtsyftande frågorna? Det är en notering jag gör.

Du säger att det är mycket som vi säkert är överens om, Johan Linander. När det gäller vad som behöver göras är det nog ett sådant område. Frågan är om det kommer att göras. Var finns åtgärderna som du tycker dig se att vi är överens om?

Vi säger att vi behöver barnahus i alla län. Alla barn i hela landet bör omfattas av den verksamheten. Det är dags att aktualisera frågan om den elektroniska fotbojan. Man måste se till att få fram en lagstiftning. Det finns inga sådana förslag från er, vad jag vet. Det finns heller inga förslag om dödsfallsutredningar. Ni pratar om att ni vill, men det finns faktiskt inga sådana förslag, och ni har heller inte redogjort för några sådana.

Kan du inte berätta lite för oss om vad som är på gång?

Anf. 95 JOHAN LINANDER (c) replik:

Fru talman! När det gäller varför vi inte har skrivit så många motioner handlar det om att vi tidigare har haft många partimotioner och kommittémotioner. När man sitter i majoritet är det ganska naturligt att man inte skriver så många parti- och kommittémotioner, eftersom vi kan genomföra saker ändå, utan att motionera. Det är möjligt att den socialdemokratiska riksdagsgruppen inte kunde påverka den socialdemokratiska regeringen i någon omfattning, men det kan faktiskt Centerpartiets riksdagsgrupp.

När det gäller förslagen som Elisebeht Markström återigen tar upp i ett replikskifte kan jag inte svara bättre än Cecilia Wigström och Helena Bouveng har gjort. Du har fått alldeles utmärkta svar av dem, och det känns lite konstigt att vi ska tjata om precis samma saker. Det borde finnas ytterligare saker att ta upp, även om möjligtvis fotbojan var ny i din replik till mig.

Rikspolisstyrelsen har utrett detta, och man föreslår att några fältförsök ska komma i gång för att man ska se om tekniken fungerar.

Man har även pekat ut vilken myndighet som ska ha ansvar för tekniken. Om jag minns rätt var det Försvarets forskningsinstitut eller något liknande. Jag kan inte lova att det var så, jag ska leta i papperen. Nog händer det saker.

När man lyssnar på Socialdemokraternas kritik nu kan man inte underlåta att fundera: Om det här är så oerhört viktigt just nu, varför hände det inte mer tidigare när ni själva hade makten att genomföra saker?

Anf. 96 ELISEBEHT MARKSTRÖM (s) replik:

Fru talman! Det blir med nödvändighet på det sättet eftersom ni här uppträder som fyra partier men i regeringen som en allians. Då blir det naturligtvis så här i kammaren att vi behöver prata med er alla fyra om de frågor som vi tycker är angelägna att diskutera. Därför blir det med nödvändighet en viss upprepning. Vi har väl erfarit ungefär samma förhållande förra mandatperioden, men tvärtom. Sådan är ordningen här. Det vet Johan Linander.

Att Centern nu kan påverka vad regeringen kommer att lägga fram är jättebra. Johan Linander har tidigare talat sig varm om forskning. Du tog upp det i dag också i ditt anförande. Det är väldigt välkommet. Forskning när det gäller mäns våld mot kvinnor är angelägen, och du riktar in dig särskilt på gärningsmännen. Jättebra!

Se till att det kommer med i den nationella handlingsplanen! Se också till att frågan om våld mot äldre kvinnor kommer med i handlingsplanen! Se dessutom i sådana fall till att det utvecklas stödjande verksamhet för män ute i hela landet, både inom kriminalvården och ute i det civila samhället. Det är ju i det förebyggande arbetet som det skulle kunna göra allra mest nytta. Har du nu möjlighet att påverka kamraterna på andra sidan vattnet så gör det och ta med de här frågorna som du nu tycker är så viktiga.

När det gäller elektronisk fotboja vet Johan Linander lika väl som jag att det behövs en lagstiftning på plats för att vi ska kunna prova den verksamheten. Det är inte bara att köra i gång. Den lagstiftningen behöver regeringen ta fram vid det här laget. Det har ni krävt tidigare. Nu har ni chans att göra det. Den tekniska utvecklingen är ju färdig nu, åtminstone på sådant sätt att Rikspolisstyrelsen tycker att vi ska kunna pröva den i vissa försök. Det har den inte varit tidigare, därför har vi heller inte gjort det tidigare. Så enkelt är det.

Anf. 97 JOHAN LINANDER (c) replik:

Herr talman! Jag ska börja med fotbojan. Det är självklart att vi kommer att ha en lagstiftning på plats innan vi genomför försöksverksamheten. Vi kommer inte att starta en försöksverksamhet utan att det finns ett lagstöd för den. Det kan jag faktiskt lova Elisebeht Markström.

När vi talar om våld mot äldre tycker jag att det blir lite ensidigt när man säger att det ska in i en plan som handlar om mäns våld mot kvinnor. Mehmet Kaplan nämnde siffrorna tidigare i debatten. De är visserligen för Umeå kommun, men om vi utgår från att förhållandena i Umeå är ungefär desamma som i riket i stort var det alltså 16 procent av de äldre kvinnorna som hade råkat ut för våld efter sin 65-årsdag. Men det var ändå 13 procent av männen. Säger vi att arbetet för att förhindra våld mot äldre ska hamna i planen mot mäns våld mot kvinnor tappar du bort de 13 procent av männen som faktiskt också utsatts för våld. Jag tycker att det blir för ensidigt. Men det hindrar inte att en sådan fråga ändå kan få vara med i handlingsplanen mot mäns våld mot kvinnor. Men vi får inte glömma bort männen. Det vill jag betona.

Jag tappade bort det sista som Elisebeht Markström sade. Jag beklagar det.

Anf. 98 INGER DAVIDSON (kd):

Herr talman! En av de värsta kränkningar som en människa kan utsättas för är att bli utsatt för ett brott. Är det dessutom provocerat och våldsam samt kan det ta väldigt lång tid att bearbeta, om det ens någonsin går. Därför har vi i samhället – och när jag säger samhället menar jag du och jag, men också ideella organisationer, kommuner, stat och myndigheter – ett enormt stort ansvar för hur vi behandlar, bemöter och hanterar brottsoffer. Det gäller självklart i extra stor utsträckning om det handlar om barn. Det vi tycks vara överens om här är att brottsoffer i dag inte får det stöd och det skydd som de borde ha rätt till.

Den allra viktigaste åtgärden för lagstiftare och myndigheter är, som flera har varit inne på, att förebygga brott så att så få människor som möjligt i framtiden ska behöva kallas för brottsoffer över huvud taget. Men utvecklingen har gått åt motsatt håll. Även om det är tråkigt med statistik ska jag också nämna några siffror.

När det gäller mäns våld mot kvinnor har antalet anmälningar ökat med 5 000 på sex år. 16 kvinnor mördas av en partner eller före detta partner varje år. Det här är uppgifter som vi egentligen har oerhört svårt att ta till oss.

Även om jag inte vill tro att det är så sägs det ibland att det enda språk som politiker kan ta till sig är det ekonomiska. När jag lyssnade på Lena Olsson tidigare tyckte jag att hon fick det ordspråket att bära syn för sägen på något sätt. Jag tror inte, precis som andra har varit inne på, att det spelar någon roll om det är 2,7 eller 3,3 miljarder; däremellan går ju spannet i Socialstyrelsens undersökning för vad det som kvinnor utsätts för i det här sammanhanget kostar. Det viktiga är att vi vet att det både kostar enormt lidande och stora summor för samhället. Det vet vi i dag.

Det blir en del upprepningar när vi är fyra partier som ska berätta vad vi gör, men jag vill också betona att alliansregeringen har påbörjat, inte slutfört men påbörjat ett ambitiöst arbete på rättsväsendets område. Det handlar om allt från att fler poliser ska finnas tillgängliga och synliga ute i samhället och att rättsprocessen ska snabbas upp, till att konkreta handlingsplaner och nationella strategier tas fram för att förebygga brott i allmänhet och i nära relationer i synnerhet. Det handlar också om bemötandet av brottsoffer.

Uppdraget till Nationellt centrum i Uppsala, som har kommit till i februari i år, vill jag betona, inte från förra regeringen, är väldigt viktigt. Det ska vara ett program för hälso- och sjukvården när det gäller omhändertagandet av offer för sexualbrott. Förra veckan fick Brottsoffermyndigheten i uppdrag att ordna en utbildning för poliser, åklagare och domare. Också det handlar om bemötande av sexualbrottsoffer.

Det görs en översyn av kvinnofridslagstiftningen, och flera myndigheter, som ni har varit inne på några stycken, har påbörjat ett systematiskt arbete för att förebygga och bekämpa brott i nära relationer och med bemötandet av brottsoffer.

Jag tycker att det är bra att kvinnor som förföljs och kvinnor som känner sig osäkra i största allmänhet nu ska få fördes med pepparsprej. Det kan låta som en detalj, men det kan ge en väldig trygghet att få den möjligheten. Det här har vi kristdemokrater motionerat om länge, och nu

pågår en utbildning inom polisen så att man ska kunna ge fler kvinnor den här möjligheten att känna sig lite tryggare.

När jag lyssnar på oppositionen får jag en känsla av att ni inte har hängt med på allt det som har hänt, särskilt när ni dessutom frågar vidare i replikskiftena. Läs betänkandet och titta också på den information som kommer från regeringen så ska ni få se.

En viktig åtgärd är att de som utövar våldet får rätt behandling. Det gäller inte minst unga brottslingar där möjligheten att påverka är som störst. En kort vistelse på en institution räcker inte. Det har till och med haft dålig inverkan på många. Återfallsfrekvensen är enormt hög. Det här är slöseri både med människor och med pengar.

En förutsättning för att det ska lyckas är att institutionsvistelsen följs upp efteråt. Nu finns förslag om att Statens institutionsstyrelse ska få ansvar också för eftervården av de här unga. Det tror jag är väldigt viktigt. Det hoppas jag sätts i sjön snarast.

Det vi har allra svårast att förlika oss med tror jag är att det är så många skyddslösa barn som utsätts för brott i vårt samhälle, det samhälle som skulle vara så bra för barn att leva i. Vad värre är, enbart 16 procent klaras upp, 84 av 100 barn som har blivit utsatta för brott tvingas leva med det utan att någon gärningsman döms. I stället tvingas de fortsätta att bo tillsammans med gärningsmannen eftersom det ofta är en förälder eller styvförälder.

Jag har länge varit ledamot i, och också en tid ordförande i, riksdagens tvärpolitiska barngrupp. Där har vi över partigränserna försökt att ta fram förslag och jobbat för att få igenom olika saker som skulle förbättra situationen för barn som far illa. Ibland har vi lyckats få med oss riksdagen på våra motioner, till exempel när det gäller att barn som bevittnar våld numera betraktas som brottsoffer. Det är ett steg i rätt riktning.

En annan fråga som engagerade oss mycket var missförhållanden i utredningar av övergrepp mot barn. Då arbetade vi gemensamt för frågan om att barnahus ska inrättas runt om i landet. Jag kan försäkra Elisebeht Markström att jag tänker fortsätta att arbeta för det. Men att kräva att vi ska föregå den försöksverksamhet som ni faktiskt inledde, och som skulle pågå till den 1 mars nästa år, är lite märkligt. Det budskap riksdagen kan ge till alla som vill jobba vidare, myndigheter och kommuner, är att det är fritt fram. Man får starta den formen av verksamhet. Det är ett viktigt budskap härifrån. När försöksverksamheten utvärderas är jag övertygad om att det här kommer att spridas till hela landet.

Regeringen har nyligen inlett ett arbete med att kartlägga anmälningar och utredningar om barn som far illa. De arbetsmetoderna ska spridas också till hela landet. Lex Bobby har vi redan varit inne på. Det är en viktig förbättring som förhoppningsvis kan hjälpa barn i framtiden så att de inte riskerar att utsättas för brott.

Jag vill sluta där jag började. Jag har kortat ned mitt anförande något. Vi har alla ett ansvar för att utforma ett samhälle som är brottsförebyggande i sig. För mig som kristdemokrat innebär det ett samhälle där vi tar ansvar för varandra, där vi inte bara ser våra egna barn utan också skolkompisen och grannbarnet.

Jag läste en forskningsrapport för några år sedan som jag inte har glömt. En forskare hade intervjuat ett antal kriminella män. Samtliga hade mycket trassliga uppväxtförhållanden. De flesta hade fortsatt sin

kriminella karriär, men det var en liten grupp som hade lyckats sluta. Den gemensamma nämnaren för dem var att de kunde uppge någon vuxen i sin närhet som de som barn hade känt tillit till. Det kunde vara en släkting, en lärare, en idrottsledare, en granne eller någon annan. De som fortfarande levde ett kriminellt liv kunde inte uppge en enda vuxen person som de som barn hade känt tillit till.

Min slutsats är att lagstiftning och myndighetsinsatser är viktiga, men det är också vårt personliga ansvarstagande för barn som far illa. Många av dem är framtidens våldsverkare.

Jag yrkar bifall till förslaget i betänkandet och avslag på reservationerna.

(Applåder)

Anf. 99 LENA OLSSON (v) replik:

Herr talman! Jag vill naturligtvis återkomma till den grova ekonomiska beräkningen som Socialstyrelsen har gjort. Inger Davidson säger att de vet ungefär vad det kostar. Vet vi det egentligen?

Är inte gruppen kvinnor och barn så pass viktig att vi kan kosta på dem en bättre analys av vad det kostar samhället? Du pratar om barnen som far illa i sådana förhållanden. Det var en utfrågning i går. Vi vet mycket väl vad den ekonomiska brottsligheten kostar samhället – 150 miljarder. Den har också en egen myndighet.

Det kan väl inte vara så fattigt att vi inte kan tillsätta en studie eller utredning som tittar djupare på vad detta kostar samhället? Eller är en liten utredning för dyr, samtidigt som skatterna sänks för dem som redan har fickorna fulla? Jag får det inte att gå ihop. Kan vi inte kosta på dem så att de kan lyftas fram? Det här kostar samhället så och så mycket. Du måste väl hålla med om, Inger, att vi kan få fram detta bättre i offentligheten. Också allmänheten ser allvaret i detta. De är också intresserade. Många vill ha kvar Ekobrottsmyndigheten. Det handlar om stora summor. Nog kan vi kosta på barnen och kvinnorna en bättre genomlysning?

Anf. 100 INGER DAVIDSON (kd) replik:

Herr talman! Det skulle inte göra mig ett dugg om Socialstyrelsen fortsatte att utreda detta, men jag tycker inte att det är en prioriterad fråga. Jag tror dessutom att vi inte har en aning om vad den ekonomiska brottsligheten kostar. Vi vet att det är enorma summor, och vi kan nämna 150 miljarder, men vi kan inte säga att det är 152,5 miljarder eller 148,6 miljarder. Men vi tycker att det är en jättestor summa, och vi vill göra enorma insatser för att komma åt ekobrottsligheten.

Enligt den här undersökningen om våld mot kvinnor från Socialstyrelsen vet vi att det rör sig om mellan 2,7 och 3,3 miljarder. Det är jättestora summor. Men även om det vore fråga om 200 miljoner tycker jag att vi ska satsa på att komma åt mäns våld mot kvinnor. Det är det jag har försökt att förklara, och andra har också varit inne på samma sak. Jag förstår inte riktigt att du inte kan ta till dig vad det är vi menar. Vi menar att insatserna är viktigare än att få veta exakt på öret vad kostnaden är. Det räcker med att vi vet att det kostar samhället jättestora pengar, men det kostar samhället, och framför allt de enskilda kvinnorna, ännu mycket mer i form av lidande.

Anf. 101 LENA OLSSON (v) replik:

Herr talman! Det är väl bra att man kan göra båda delarna. Det står inte i motsats till att bli handlingsförlamad för att man inte har tillräckligt med underlag. Men jag tror att man kan vidta bättre åtgärder om det finns så precisa uträkningar som möjligt. Det finns internationella studier.

På sätt och vis är jag inte överraskad när jag ser alla jämställdhetsaspekterna i er prioritering. De finns knappast. Då resonerar ni väl så att det inte är prioriterat. Det är skandal.

Anf. 102 INGER DAVIDSON (kd) replik:

Herr talman! Jag är ledsen, men jag tror inte att jag kan förklara det här bättre för Lena Olsson. Vi vill alltså prioritera arbetet. Vi tycker att vi har ett bra underlag. Vi vet att det kostar samhället mycket. Socialstyrelsen har kommit med denna beräkning. Och det är inte det högst prioriterade för oss att få veta den exakta summan. Varför det ska bli bättre av att veta har jag inte heller fått någon förklaring till, och det får jag tyvärr inte nu heller eftersom det inte blir någon mer replikomgång.

Jag kan försäkra Lena Olsson att i den handlingsplan som vi utarbetar tillsammans om hur vi ska komma åt mäns våld mot kvinnor är beräkningen ett underlag, men den är långt ifrån den enda. Vi har många exempel från Brå och andra som ger oss ett bra underlag om vad det handlar om. I slutändan handlar det om de enskilda utsatta kvinnorna som vi vill skydda med hjälp av lagstiftning och myndighetsåtgärder.

Anf. 103 ELISEBEHT MARKSTRÖM (s) replik:

Herr talman! Det är riktigt att Nationellt kunskapscentrum fick ett uppdrag i februari månad av regeringen. Det är bra och behövs för hälso- och sjukvården. Jag menade tidigare att det startade förra året, och det har utretts för flera år sedan. Det var det jag ville beskriva.

Frågan om våld mot kvinnor, metoder och åtgärder, utbildningar och vad myndigheter ska göra fattade riksdagen beslut om 1998. Det gällde en del av detta – inte allt. Det mesta är gjort. Det är självklart att en ny regering, eller om det hade varit den gamla regeringen som hade suttit kvar, fortsätter arbetet. Det är intet nytt under solen, utan det är naturligtvis en fortsättning på redan påbörjat arbete. Vi behöver inte strida om vem som ska ta poäng på detta. Det viktiga är att vi kommer framåt.

Ett sätt att komma framåt skulle vara om regeringen från och med nu i en årlig skrivelse till riksdagen kan berätta vad man gör. Det är svårt att följa vad som sker på området. Många människor är intresserade, både hos Myndighets-Sverige men också bland frivilliga. Det är väl något att be om, att få en årlig skrivelse. Det kan väl Inger Davidson ta med sig till regeringen.

Det ska bli spännande att i höst få se vad den nationella handlingsplanen ska innehålla. Precis som jag har gjort till de andra vill jag skicka med att frågan om våld mot äldre måste finnas med. Det gäller också barnen. Men också gruppen män som slår, män som offer och den stora gruppen anhöriga måste vara med. Har Inger Davidson några funderingar om vad den nationella handlingsplanen ska handla om? Vi hör talas om den, men vi vet inte så mycket.

Anf. 104 INGER DAVIDSON (kd) replik:

Herr talman! Det är ganska naturligt att man inte vet så mycket. När det pågår ett arbete i Regeringskansliet är inte det offentligt. Då jobbar man med det i Regeringskansliet. Man tar hjälp av experter, och man har väldigt många tjänstemän till sitt förfogande. Det är en väldig tillgång när man sitter i en regering att man kan överlämna mycket av förberedelsearbetet. Man ger sin politiska inriktning, och så jobbar de vidare med förslagen.

Jag kan inte säga exakt. Precis som de andra har sagt tidigare vet vi inte exakt. Men vi vet att vi som regeringspartier är inblandade i det här arbetet, att vi kommer att få se utkast och komma med synpunkter på dem. Så jobbar vi i den här regeringen.

Jag kan tycka att det är ett väldigt bra förslag att ta med till exempel våldet mot äldre. Jag utgår från att regeringen har kommit fram till det alldeles på egen hand. Om den inte skulle ha gjort det tycker jag att det är ett väldigt bra förslag att vi ska jobba in det i handlingsplanen. Maria Larsson, som någon nämnde här tidigare, har kommit med flera bra förslag när det handlar om de äldre, om de anhöriga, om värdighetsgaranti och så vidare, och det kan vi jobba vidare med i handlingsplanen.

När det gäller Nationellt kunskapscentrum är det självklart att man inte börjar om från början. Det är inte så att en ny regering lägger ned varenda myndighet, vartenda kunskapscentrum eller vad det är som har tillkommit, utan självklart utnyttjar man dem som man tycker är bra och som man kan få mer kunskap från. Det är på det sättet vi har jobbat när vi har lagt ut uppdrag på detta nationella kunskapscentrum – det var väldigt bra att det kom till under den förra regeringen.

Jag tycker att man är lite småsint när man tar upp de här frågorna och försöker göra poäng av det ena eller det andra. Vi har inte sagt att vi har startat det eller utnyttjat det. Vi har gett uppdrag som är oerhört viktiga och som inte har funnits tidigare.

Anf. 105 ELISEBEHT MARKSTRÖM (s) replik:

Herr talman! Det är bra. Jag tycker precis likadant. Man behöver inte vara småsint.

Vi har under ungefär två timmar här hört uppräknningen av allt det goda som den nya regeringen gör, och det låter som att det startade i oktober förra året. Inger Davidson har just förklarat att det inte ser ut så, utan man ärver frågor av varandra. Självklart är det så.

När det gäller den nationella handlingsplanen förstår jag att arbete pågår. Det är inte så att vi inte har någon som helst insikt i vad som sker. Nyamko Sabuni är oerhört aktiv och är ute och tillfrågar stort som smått också utanför Regeringskansliet. Det är bra, därför att detta är ett brett område. De här frågorna är ett särskilt kompetensområde, skulle jag vilja hävda, som nu ska tas upp i handlingsplanen. Därför är vi så ivriga att till er i alliansen nu få skicka med de frågeställningar som vi tycker är viktiga och bör finnas med där.

Som Johan Linander tidigare har sagt är det oerhört viktigt att ta med frågan om män och orsaken till mäns våld. Det behöver utforskas, för det finns inga svar på det i dag. Framför allt gäller det behandling av män långt innan det är för sent. Men när det väl är för sent, det vill säga när man redan sitter inom lås och bom på kriminalvården, måste det också finnas behandling. Det finns sådana program i dag som kriminalvården tillämpar, och det är jättebra. Risken är nu bara att när kriminalvården inte får de pengar de behöver, inför utbyggnaden av alla de nya platserna, kommer programverksamheten att få stryka på foten. Jag är lite rädd för det.

Om Inger Davidson är lika engagerad som jag i spridandet av barnahusen, att de ska finnas i hela landet såsom det sades tidigare, känns det väldigt bra. Man kan faktiskt stimulera utan att för den skull skicka med pengar. Man kan ju prata om de här sakerna på ett sådant sätt att många tycker att det är viktigt.

Anf. 106 INGER DAVIDSON (kd) replik:

Herr talman! Jag förstår att ni är ivriga och att ni helst skulle vilja sitta i regeringen. Så är det när man är i opposition. Det är jättejobbigt. Jag vet hur det är. Men nu är det som det är, och nu sitter Elisebeht Markström i opposition och får nöja sig med att vi jobbar vidare med de här frågorna i Regeringskansliet och här i riksdagen. Vi återkommer när det är färdigt.

Överläggningen var härmed avslutad.
(Beslut fattades under 14 §.)

Ajournering

Kammaren beslutade kl. 15.24 på förslag av talmannen att ajournera förhandlingarna till kl. 16.00 då votering skulle äga rum.

Återupptagna förhandlingar

Förhandlingarna återupptogs kl. 16.00.

14 § Beslut om ärenden som slutdebatterats vid dagens sammanträde

FiU18 Riksrevisionens årsredovisning för 2006

Kammaren biföll utskottets förslag.

SkU20 Folkbokföring av statsministerns familj

Kammaren biföll utskottets förslag.

MJU11 Havsmiljöpolitik

Punkt 1 (Utveckling av havsmiljöarbetet)

1. utskottet

2. res. 1 (s)

Votering:

165 för utskottet

95 för res. 1

89 frånvarande

Kammaren biföll utskottets förslag.

Partivis fördelning av rösterna:

För utskottet: 2 s, 76 m, 24 c, 18 fp, 16 kd, 17 v, 12 mp

För res. 1: 94 s, 1 v

Frånvarande: 34 s, 21 m, 5 c, 10 fp, 8 kd, 4 v, 7 mp

Louise Malmström och Maryam Yazdanfar (båda s) anmälde att de avsett att rösta nej men markerats ha röstat ja.

Punkt 2 (Förvaltning av havet)

1. utskottet

2. res. 2 (v)

Votering:

245 för utskottet

18 för res. 2

86 frånvarande

Kammaren biföll utskottets förslag.

Partivis fördelning av rösterna:

För utskottet: 98 s, 76 m, 24 c, 18 fp, 17 kd, 12 mp

För res. 2: 18 v

Frånvarande: 32 s, 21 m, 5 c, 10 fp, 7 kd, 4 v, 7 mp

Punkt 10 (Åtgärder mot övergödning)

1. utskottet

2. res. 10 (s, v, mp)

Votering:

139 för utskottet

125 för res. 10

85 frånvarande

Kammaren biföll utskottets förslag.

Partivis fördelning av rösterna:

För utskottet: 3 s, 76 m, 24 c, 18 fp, 17 kd, 1 mp

För res. 10: 96 s, 18 v, 11 mp

Frånvarande: 31 s, 21 m, 5 c, 10 fp, 7 kd, 4 v, 7 mp

Louise Malmström (s) och Karin Svensson Smith (mp) anmälde att de avsett att rösta nej men markerats ha röstat ja.

Övriga punkter

Kammaren biföll utskottets förslag.

MJU12 Biologisk mångfald

Punkt 3 (Miljömålet Levande skogar)

1. utskottet

2. res. 2 (v)

Votering:

242 för utskottet

20 för res. 2

87 frånvarande

Kammaren biföll utskottets förslag.

Partivis fördelning av rösterna:

För utskottet: 97 s, 74 m, 24 c, 18 fp, 17 kd, 12 mp

För res. 2: 2 s, 18 v

Frånvarande: 31 s, 23 m, 5 c, 10 fp, 7 kd, 4 v, 7 mp

Punkt 5 (Strandskydd)

1. utskottet

2. res. 3 (s)

Votering:

136 för utskottet

99 för res. 3

28 avstod

86 frånvarande

Kammaren biföll utskottets förslag.

Partivis fördelning av rösterna:

För utskottet: 1 s, 75 m, 24 c, 18 fp, 17 kd, 1 v

För res. 3: 98 s, 1 v

Avstod: 16 v, 12 mp

Frånvarande: 31 s, 22 m, 5 c, 10 fp, 7 kd, 4 v, 7 mp

Lena Olsson (v) anmälde att hon avsett att rösta nej men markerats ha röstat ja.

Punkt 9 (28 § jaktförordningen m.m.)

1. utskottet

2. res. 9 (mp, v)

Votering:

229 för utskottet

29 för res. 9

2 avstod

89 frånvarande

Kammaren biföll utskottets förslag.

Partivis fördelning av rösterna:

För utskottet: 96 s, 75 m, 23 c, 18 fp, 17 kd

För res. 9: 1 s, 16 v, 12 mp

Avstod: 2 v

Frånvarande: 33 s, 22 m, 6 c, 10 fp, 7 kd, 4 v, 7 mp

Prot. 2006/07:108

16 maj

Punkt 12 (Valfångst m.m.)

1. utskottet

2. res. 11 (s)

Votering:

163 för utskottet

98 för res. 11

88 frånvarande

Kammaren biföll utskottets förslag.

Partivis fördelning av rösterna:

För utskottet: 76 m, 23 c, 18 fp, 17 kd, 18 v, 11 mp

För res. 11: 98 s

Frånvarande: 32 s, 21 m, 6 c, 10 fp, 7 kd, 4 v, 8 mp

Övriga punkter

Kammaren biföll utskottets förslag.

MJU14 Fiskeripolitik

Punkt 2 (Långsiktigt hållbart fiske)

1. utskottet

2. res. 1 (v, mp)

Votering:

232 för utskottet

30 för res. 1

87 frånvarande

Kammaren biföll utskottets förslag.

Partivis fördelning av rösterna:

För utskottet: 98 s, 76 m, 24 c, 17 fp, 17 kd

För res. 1: 1 s, 17 v, 12 mp

Frånvarande: 31 s, 21 m, 5 c, 11 fp, 7 kd, 5 v, 7 mp

Punkt 5 (Det kustnära fisket m.m.)

1. utskottet

2. res. 4 (s, v)

Votering:

147 för utskottet

117 för res. 4

85 frånvarande

Kammaren biföll utskottets förslag.

Partivis fördelning av rösterna:

För utskottet: 76 m, 24 c, 18 fp, 17 kd, 12 mp

För res. 4: 99 s, 18 v

Frånvarande: 31 s, 21 m, 5 c, 10 fp, 7 kd, 4 v, 7 mp

Övriga punkter

Kammaren biföll utskottets förslag.

1. utskottet

2. res. 2 (s)

Votering:

149 för utskottet

99 för res. 2

14 avstod

87 frånvarande

Kammaren biföll utskottets förslag.

Partivis fördelning av rösterna:

För utskottet: 76 m, 24 c, 17 fp, 17 kd, 3 v, 12 mp

För res. 2: 98 s, 1 v

Avstod: 14 v

Frånvarande: 32 s, 21 m, 5 c, 11 fp, 7 kd, 4 v, 7 mp

Punkt 4 (Elektronisk övervakning av besöksförbud)

1. utskottet

2. res. 3 (s, mp)

Votering:

135 för utskottet

111 för res. 3

18 avstod

85 frånvarande

Kammaren biföll utskottets förslag.

Partivis fördelning av rösterna:

För utskottet: 76 m, 24 c, 18 fp, 17 kd

För res. 3: 99 s, 12 mp

Avstod: 18 v

Frånvarande: 31 s, 21 m, 5 c, 10 fp, 7 kd, 4 v, 7 mp

Punkt 10 (Årliga skrivelser om åtgärder mot våld mot kvinnor och barn)

1. utskottet

2. res. 8 (s, v)

Votering:

146 för utskottet

117 för res. 8

86 frånvarande

Kammaren biföll utskottets förslag.

Partivis fördelning av rösterna:

För utskottet: 75 m, 24 c, 18 fp, 17 kd, 12 mp

För res. 8: 99 s, 18 v

Frånvarande: 31 s, 22 m, 5 c, 10 fp, 7 kd, 4 v, 7 mp

Punkt 13 (Kostnadsberäkning av mäns våld mot kvinnor)

1. utskottet

2. res. 10 (v)

Votering:

244 för utskottet

20 för res. 10

85 frånvarande

Kammaren biföll utskottets förslag.

Partivis fördelning av rösterna:

För utskottet: 97 s, 76 m, 24 c, 18 fp, 17 kd, 12 mp

För res. 10: 2 s, 18 v

Frånvarande: 31 s, 21 m, 5 c, 10 fp, 7 kd, 4 v, 7 mp

Punkt 22 (Barnahus)

1. utskottet

2. res. 17 (s, v)

Votering:

147 för utskottet

116 för res. 17

86 frånvarande

Kammaren biföll utskottets förslag.

Partivis fördelning av rösterna:

För utskottet: 2 s, 75 m, 24 c, 18 fp, 17 kd, 11 mp

För res. 17: 97 s, 18 v, 1 mp

Frånvarande: 31 s, 22 m, 5 c, 10 fp, 7 kd, 4 v, 7 mp

Övriga punkter

Kammaren biföll utskottets förslag.

15 § Meddelande om inställd votering

Talmannen meddelade att voteringen *onsdagen den 23 maj kl. 9.00* skulle utgå.

16 § Bordläggning

Anmälades och bordlades

Proposition

2006/07:112 Registrering av förlagsandelar

Framställning

2006/07:RRS25 Riksrevisionens styrelses framställning angående regeringens beredning och redovisning av skatteutgifter

EU-dokument

KOM(2007)185 Grönbok Allmänhetens tillgång till handlingar från Europeiska gemenskapens institutioner En översyn

Anmäldes att följande interpellationer framställdes

den 16 maj

2006/07:537 Ett mångkulturellt samhälle i balans

av *Siv Holma* (v)

till kulturminister Lena Adelsohn Liljeroth (m)

2006/07:538 Konsekvenserna av utförsäljningen av Telia Sonera

av *Peter Jeppsson* (s)

till försvarsminister Mikael Odenberg (m)

2006/07:539 Svensk spelmarknad

av *Lars Wegedal* (s)

till finansminister Anders Borg (m)

2006/07:540 Den byråkratiska miljöprövningen

av *Ulla Löfgren* (m)

till miljöminister Andreas Carlgren (c)

2006/07:541 Funktionshinderades fotfäste på arbetsmarknaden

av *Hans Stenberg* (s)

till arbetsmarknadsminister Sven Otto Littorin (m)

2006/07:542 Gränspolisens agerande och rätten till vård

av *Ulla Andersson* (v)

till statsrådet Tobias Billström (m)

2006/07:543 Sms-lån

av *Egon Frid* (v)

till statsrådet Mats Odell (kd)

2006/07:544 Arbetstorget

av *Ylva Johansson* (s)

till arbetsmarknadsminister Sven Otto Littorin (m)

Interpellationerna redovisas i bilaga som fogats till riksdagens snabbprotokoll tisdagen den 22 maj.

18 § Anmälan om frågor för skriftliga svar

Anmäldes att följande frågor för skriftliga svar framställdes

den 16 maj

2006/07:1171 Rattfylleri

av *Berit Högman* (s)

till justitieminister Beatrice Ask (m)

2006/07:1172 Översättarstöd

av *Tone Tingsgård* (s)

till kulturminister Lena Adelsohn Liljeroth (m)

2006/07:1173 Politiska förskolor

av *Peter Hultqvist* (s)

till statsrådet Jan Björklund (fp)

2006/07:1174 Arbetstillfällen i Idre i Älvdalens kommun

av *Peter Hultqvist* (s)

till näringsminister Maud Olofsson (c)

2006/07:1175 Rehabilitering

av andre vice talman *Birgitta Sellén* (c)

till statsrådet Cristina Husmark Pehrsson (m)

2006/07:1176 Utredning om återbäring till vattenkraftskommunerna

av *Stefan Wikén* (s)

till näringsminister Maud Olofsson (c)

2006/07:1177 Initiativ för att etablera en så kallad Jeremiefond

av *Stefan Wikén* (s)

till näringsminister Maud Olofsson (c)

2006/07:1178 Konsekvenser av förändringar inom Försäkringskassan

av *Stefan Wikén* (s)

till statsrådet Cristina Husmark Pehrsson (m)

2006/07:1179 Snabblån i andras namn

av *Eva Sonidsson* (s)

till statsrådet Mats Odell (kd)

2006/07:1180 Marknadsföring av snabblån genom mobiltelefon och Internet

av *Eva Sonidsson* (s)

till integrations- och jämställdhetsminister Nyamko Sabuni (fp)

2006/07:1181 Ockerränta på snabblån

av *Eva Sonidsson* (s)

till statsrådet Mats Odell (kd)

2006/07:1182 Registrering av låneföretag

av *Eva Sonidsson* (s)

till statsrådet Mats Odell (kd)

2006/07:1183 Bättre skydd för betalkort

av *Eva Sonidsson* (s)

till integrations- och jämställdhetsminister Nyamko Sabuni (fp)

2006/07:1184 Fler kvinnliga företagare

av *Margareta Cederfelt* (m)

till näringsminister Maud Olofsson (c)

2006/07:1185 Avsaknad av konkurrens inom postmarknaden

av *Lisbeth Grönfeldt Bergman* (m)

till statsrådet Åsa Torstensson (c)

2006/07:1186 Utbyggnad av dubbelspår mellan Skutskär och Furuvik

av *Tomas Tobé* (m)

till statsrådet Åsa Torstensson (c)

2006/07:1187 Bekämpning av grov systemhotande brottslighet

av *Thomas Bodström* (s)

till justitieminister Beatrice Ask (m)

2006/07:1188 Buggning

av *Thomas Bodström* (s)

till justitieminister Beatrice Ask (m)

2006/07:1189 Forensiska institutet

av *Thomas Bodström* (s)

till justitieminister Beatrice Ask (m)

Prot. 2006/07:108

16 maj

2006/07:1190 Handikappades möjligheter att vara aktiva i handikapporganisationer

av *Hans Hoff* (s)

till statsrådet Cristina Husmark Pehrsson (m)

2006/07:1191 Elektronisk röstning

av *Mats Gerdau* (m)

till justitieminister Beatrice Ask (m)

2006/07:1192 Ungdomars kunskap om kommunismen

av *Margareta Cederfelt* (m)

till statsrådet Jan Björklund (fp)

2006/07:1193 Försämringen av arbetsmiljötillsynen i Göteborgsområdet

av *Eva Olofsson* (v)

till arbetsmarknadsminister Sven Otto Littorin (m)

2006/07:1194 Hedersvåld

av *Ulrika Karlsson* i Uppsala (m)

till utrikesminister Carl Bildt (m)

2006/07:1195 Tydligare riktlinjer för energibesparing

av *Staffan Appelros* (m)

till miljöminister Andreas Carlgren (c)

2006/07:1196 Strandskyddet

av *Christin Hagberg* (s)

till miljöminister Andreas Carlgren (c)

2006/07:1197 Mobila slakterier

av *Maria Plass* (m)

till jordbruksminister Eskil Erlandsson (c)

2006/07:1198 Tjänstehunden på 2000-talet

av *Cecilia Widegren* (m)

till jordbruksminister Eskil Erlandsson (c)

2006/07:1199 Framtidens assistanshundar

av *Cecilia Widegren* (m)

till statsrådet Maria Larsson (kd)

2006/07:1200 UD:s roll på Kuba

av *Annelie Enochson* (kd)

till utrikesminister Carl Bildt (m)

2006/07:1201 Orättvisa förändringar i a-kassereglerna

av *Ann-Christin Ahlberg* (s)

till arbetsmarknadsminister Sven Otto Littorin (m)

2006/07:1202 Skolbiblioteken

av *Hans Olsson* (s)

till statsrådet Jan Björklund (fp)

2006/07:1203 Främjandet av svensk textilindustri

av *Hans Olsson* (s)

till näringsminister Maud Olofsson (c)

2006/07:1204 Djurparker, besöksnäring och artbevarande

av *Hans Olsson* (s)

till näringsminister Maud Olofsson (c)

2006/07:1205 Bibliotekens betydelse och framtid som demokratiresurs

av *Hans Olsson* (s)

till kulturminister Lena Adelsohn Liljeroth (m)

Frågorna redovisas i bilaga som fogats till riksdagens snabbprotokoll tisdagen den 22 maj.

19 § Anmälan om skriftliga svar på frågor

Anmälades att skriftliga svar på följande frågor inkommit

den 16 maj

2006/07:1125 Huvudkontoret för den tilltänkta gemensamma krismyndigheten

av *Marie Engström* (v)

till försvarsminister Mikael Odenberg (m)

2006/07:1126 Ullnäringen

av *Ann-Kristine Johansson* (s)

till jordbruksminister Eskil Erlandsson (c)

2006/07:1129 Trafikledningssystem i Östersjön

av *Désirée Liljevall* (s)

till statsrådet Åsa Torstensson (c)

2006/07:1130 Häktet i Jönköping

av *Carina Hägg* (s)

till justitieminister Beatrice Ask (m)

2006/07:1131 Minskade anslag till vuxenutbildningen

av *Olle Thorell* (s)

till statsrådet Jan Björklund (fp)

2006/07:1133 Lighttrendens inverkan på naturen

av *Lars-Ivar Ericson* (c)

till miljöminister Andreas Carlgren (c)

2006/07:1134 Musselodlare

av *Maria Kornevik Jakobsson* (c)

till jordbruksminister Eskil Erlandsson (c)

2006/07:1135 Tömningscentraler för taxi

av *Hillevi Larsson* (s)

till näringsminister Maud Olofsson (c)

2006/07:1136 Nordisk insats i förhållande till globaliseringen

av *Billy Gustafsson* (s)

till statsrådet Cristina Husmark Pehrsson (m)

2006/07:1137 Praktik i skolan

av *Mats Gerdau* (m)

till statsrådet Jan Björklund (fp)

2006/07:1139 Funktionshindrades möjlighet till arbete

av *Fredrik Lundh* (s)

till arbetsmarknadsminister Sven Otto Littorin (m)

2006/07:1140 EU:s diskriminering av synskadade

av *Fredrik Lundh* (s)

till finansminister Anders Borg (m)

2006/07:1142 Särskilda regler för gifta förtidspensionärer

av *LiseLotte Olsson* (v)

till statsrådet Cristina Husmark Pehrsson (m)

2006/07:1146 Bostäder för låginkomsttagare

av *Birgitta Eriksson* (s)

till statsrådet Maria Larsson (kd)

2006/07:1147 Kommunismens brott

av *Elisabeth Svantesson* (m)

till kulturminister Lena Adelsohn Liljeroth (m)

2006/07:1148 Kunskaper om kommunismens brott

av *Henrik von Sydow* (m)

till statsrådet Jan Björklund (fp)

2006/07:1149 Tullen utmed gränsen Sverige–Finland

av *Britta Rådström* (s)

till finansminister Anders Borg (m)

2006/07:1150 Kommunikation om arkeologiska undersökningar

av *Göran Persson* i Simrishamn (s)

till kulturminister Lena Adelsohn Liljeroth (m)

2006/07:1151 Kulturminnen som sevärdheter

av *Göran Persson* i Simrishamn (s)

till kulturminister Lena Adelsohn Liljeroth (m)

2006/07:1153 Räddningsverkets avdelning i Karlskoga

av *Helena Frisk* (s)

till försvarsminister Mikael Odenberg (m)

2006/07:1154 Möjligheter för arbetande att få förlängt uppehållstillstånd

av *Fredrik Malm* (fp)

till statsrådet Tobias Billström (m)

2006/07:1158 Lokal och regional djurskyddskontroll

av *Helena Leander* (mp)

till jordbruksminister Eskil Erlandsson (c)

2006/07:1159 Elöverkänsliga och revideringen av PBL

av *Jan Lindholm* (mp)

till miljöminister Andreas Carlgren (c)

2006/07:1160 Lönebidragen

av *Christer Adelsbo* (s)

till arbetsmarknadsminister Sven Otto Littorin (m)

2006/07:1161 Bristande kunskap om kommunismen

av *Mats Johansson* (m)

till statsrådet Jan Björklund (fp)

2006/07:1163 Kommunismens brott mot mänskligheten

av *Lennart Sacrédeus* (kd)

till utbildningsminister Lars Leijonborg (fp)

Svaren redovisas i bilaga som fogats till riksdagens snabbprotokoll
tisdagen den 22 maj.

Förhandlingarna leddes
av tredje vice talmannen från sammanträdet början till och med 11 §
anf. 27 (delvis),
av talmannen därefter till och med 12 § anf. 62 (delvis),
av tredje vice talmannen därefter till och med 13 § anf. 96 (delvis) och
av talmannen därefter till sammanträdet slut.

Vid protokollet

PER PERSSON

/Eva-Lena Ekman

1 § Justering av protokoll.....	1
2 § Meddelande om allmän debattimme.....	1
3 § Meddelande om inlämning av interpellationer.....	1
4 § Anmälan om fördröjda svar på interpellationer.....	1
5 § Anmälan om inkommen faktapromemoria om förslag från Europeiska kommissionen	2
6 § Hänvisning av ärende till utskott.....	2
7 § Riksrevisionens årsredovisning för 2006	2
Finansutskottets betänkande 2006/07:FiU18.....	2
(Beslut fattades under 14 §.).....	2
8 § Folkbokföring av statsministerns familj	3
Skatteutskottets betänkande 2006/07:SkU20	3
(Beslut fattades under 14 §.).....	3
9 § Vissa frågor om trafikförsäkring och rättsskyddsförsäkring.....	3
Civilutskottets betänkande 2006/07:CU25	3
(Beslut fattades under 14 §.).....	3
10 § Havsmiljöpolitik.....	3
Miljö- och jordbruksutskottets betänkande 2006/07:MJU11	3
Anf. 1 JAN-OLOF LARSSON (s)	3
Anf. 2 WIWI-ANNE JOHANSSON (v)	6
Anf. 3 TINA EHN (mp)	8
Anf. 4 SOFIA ARKELSTEN (m)	10
Anf. 5 JAN-OLOF LARSSON (s) replik	12
Anf. 6 SOFIA ARKELSTEN (m) replik	13
Anf. 7 JAN-OLOF LARSSON (s) replik	13
Anf. 8 SOFIA ARKELSTEN (m) replik	13
Anf. 9 CLAES VÄSTERTEG (c).....	14
Anf. 10 JAN-OLOF LARSSON (s) replik	15
Anf. 11 CLAES VÄSTERTEG (c) replik	16
Anf. 12 JAN-OLOF LARSSON (s) replik	16
Anf. 13 CLAES VÄSTERTEG (c) replik	17
Anf. 14 WIWI-ANNE JOHANSSON (v) replik	17
Anf. 15 CLAES VÄSTERTEG (c) replik	18
Anf. 16 WIWI-ANNE JOHANSSON (v) replik	18
Anf. 17 CLAES VÄSTERTEG (c) replik	18
Anf. 18 LARS TYSKLIND (fp).....	19
Anf. 19 JAN-OLOF LARSSON (s) replik	21
Anf. 20 LARS TYSKLIND (fp) replik.....	22
Anf. 21 JAN-OLOF LARSSON (s) replik	22
Anf. 22 LARS TYSKLIND (fp) replik.....	22
Anf. 23 SVEN GUNNAR PERSSON (kd)	23
(Beslut fattades under 14 §.).....	24
11 § Biologisk mångfald	24
Miljö- och jordbruksutskottets betänkande 2006/07:MJU12	24

Anf. 24	MARIA ÖSTBERG SVANELIND (s)	24
Anf. 25	WIWI-ANNE JOHANSSON (v)	26
Anf. 26	TINA EHN (mp)	28
Anf. 27	BENGT-ANDERS JOHANSSON (m)	31
Anf. 28	TINA EHN (mp) replik	34
Anf. 29	BENGT-ANDERS JOHANSSON (m) replik	34
Anf. 30	TINA EHN (mp) replik	34
Anf. 31	BENGT-ANDERS JOHANSSON (m) replik	34
Anf. 32	WIWI-ANNE JOHANSSON (v) replik	35
Anf. 33	BENGT-ANDERS JOHANSSON (m) replik	35
Anf. 34	WIWI-ANNE JOHANSSON (v) replik	35
Anf. 35	BENGT-ANDERS JOHANSSON (m) replik	36
Anf. 36	MARIA ÖSTBERG SVANELIND (s) replik	36
Anf. 37	BENGT-ANDERS JOHANSSON (m) replik	37
Anf. 38	MARIA ÖSTBERG SVANELIND (s) replik	37
Anf. 39	BENGT-ANDERS JOHANSSON (m) replik	37
Anf. 40	CLAES VÄSTERTEG (c)	38
Anf. 41	ANITA BRODÉN (fp)	40
Anf. 42	SVEN GUNNAR PERSSON (kd)	42
Anf. 43	TINA EHN (mp) replik	44
Anf. 44	SVEN GUNNAR PERSSON (kd) replik	45
Anf. 45	TINA EHN (mp) replik	45
Anf. 46	SVEN GUNNAR PERSSON (kd) replik	45
Anf. 47	JAN-OLOF LARSSON (s)	46
Anf. 48	LARS TYSKLIND (fp)	47
	(Beslut fattades under 14 §.)	48
12 §	Fiskeripolitik	48
	Miljö- och jordbruksutskottets betänkande 2006/07:MJU14	48
Anf. 49	JAN-OLOF LARSSON (s)	48
Anf. 50	WIWI-ANNE JOHANSSON (v)	51
Anf. 51	TINA EHN (mp)	52
Anf. 52	RUNE WIKSTRÖM (m)	54
Anf. 53	JAN-OLOF LARSSON (s) replik	56
Anf. 54	RUNE WIKSTRÖM (m) replik	56
Anf. 55	JAN-OLOF LARSSON (s) replik	56
Anf. 56	RUNE WIKSTRÖM (m) replik	57
Anf. 57	CLAES VÄSTERTEG (c)	57
Anf. 58	JAN-OLOF LARSSON (s) replik	58
Anf. 59	CLAES VÄSTERTEG (c) replik	59
Anf. 60	JAN-OLOF LARSSON (s) replik	59
Anf. 61	CLAES VÄSTERTEG (c) replik	60
Anf. 62	LARS TYSKLIND (fp)	60
Anf. 63	JAN-OLOF LARSSON (s) replik	63
Anf. 64	LARS TYSKLIND (fp) replik	64
Anf. 65	JAN-OLOF LARSSON (s) replik	64
Anf. 66	LARS TYSKLIND (fp) replik	64
Anf. 67	IRENE OSKARSSON (kd)	65
Anf. 68	JAN-OLOF LARSSON (s) replik	67
Anf. 69	IRENE OSKARSSON (kd) replik	68

Anf. 70 JAN-OLOF LARSSON (s) replik	68	Prot. 2006/07:108
Anf. 71 IRENE OSKARSSON (kd) replik.....	68	16 maj
(Beslut fattades under 14 §.).....	68	
13 § Våldsbrott och brottsoffer.....	69	
Justitieutskottets betänkande 2006/07:JuU10	69	
Anf. 72 ELISEBEHT MARKSTRÖM (s).....	69	
Anf. 73 LENA OLSSON (v).....	71	
Anf. 74 MEHMET KAPLAN (mp).....	74	
Anf. 75 CECILIA WIGSTRÖM i Göteborg (fp)	75	
Anf. 76 ELISEBEHT MARKSTRÖM (s) replik.....	77	
Anf. 77 CECILIA WIGSTRÖM i Göteborg (fp) replik	78	
Anf. 78 ELISEBEHT MARKSTRÖM (s) replik.....	78	
Anf. 79 CECILIA WIGSTRÖM i Göteborg (fp) replik	79	
Anf. 80 LENA OLSSON (v) replik.....	80	
Anf. 81 CECILIA WIGSTRÖM i Göteborg (fp) replik	80	
Anf. 82 LENA OLSSON (v) replik.....	81	
Anf. 83 CECILIA WIGSTRÖM i Göteborg (fp) replik	81	
Anf. 84 HELENA BOUVENG (m).....	82	
Anf. 85 ELISEBEHT MARKSTRÖM (s) replik.....	84	
Anf. 86 HELENA BOUVENG (m) replik	84	
Anf. 87 ELISEBEHT MARKSTRÖM (s) replik.....	85	
Anf. 88 HELENA BOUVENG (m) replik	85	
Anf. 89 LENA OLSSON (v) replik.....	86	
Anf. 90 HELENA BOUVENG (m) replik	86	
Anf. 91 LENA OLSSON (v) replik.....	86	
Anf. 92 HELENA BOUVENG (m) replik	87	
Anf. 93 JOHAN LINANDER (c).....	87	
Anf. 94 ELISEBEHT MARKSTRÖM (s) replik.....	90	
Anf. 95 JOHAN LINANDER (c) replik.....	90	
Anf. 96 ELISEBEHT MARKSTRÖM (s) replik.....	91	
Anf. 97 JOHAN LINANDER (c) replik.....	91	
Anf. 98 INGER DAVIDSON (kd)	92	
Anf. 99 LENA OLSSON (v) replik.....	94	
Anf. 100 INGER DAVIDSON (kd) replik.....	94	
Anf. 101 LENA OLSSON (v) replik.....	95	
Anf. 102 INGER DAVIDSON (kd) replik.....	95	
Anf. 103 ELISEBEHT MARKSTRÖM (s) replik.....	95	
Anf. 104 INGER DAVIDSON (kd) replik.....	96	
Anf. 105 ELISEBEHT MARKSTRÖM (s) replik.....	96	
Anf. 106 INGER DAVIDSON (kd) replik.....	97	
(Beslut fattades under 14 §.).....	97	
Ajournering.....	97	
Återupptagna förhandlingar	97	
14 § Beslut om ärenden som slutdebatterats vid dagens		
 sammanträde.....	97	
FiU18 Riksrevisionens årsredovisning för 2006	97	
SkU20 Folkbokföring av statsministerns familj	97	

CU25 Vissa frågor om trafikförsäkring och rättsskydsförsäkring	98
MJU11 Havsmiljöpolitik.....	98
MJU12 Biologisk mångfald	99
MJU14 Fiskeripolitik	100
JuU10 Våldsbrott och brottsoffer	101
15 § Meddelande om inställd votering.....	102
16 § Bordläggning.....	102
17 § Anmälan om interpellationer	103
18 § Anmälan om frågor för skriftliga svar	103
19 § Anmälan om skriftliga svar på frågor	106
20 § Kammaren åtskildes kl. 16.14.	108

Tryck: Elanders, Vällingby 2007